Ρούντολφ Ρόκερ

ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

ΕΚΔΟΣΗ Γ'

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΡΟΥΝΤΟΛΦ ΡΟΚΕΡ

ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Μετάφραση
Νίκος Β. Ἀλεξίου

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
ΤΥΠΟΣ

ΤΙΤΛΟΣ: Αναρχισμός και Αναρχοσυνδικαλισμός
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: ΡΟΥΝΤΟΛΦ ΡΟΚΕΡ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Νίκος Β. Αλεξίου
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
Βαλτετσίου 53
106 81 Αθήνα
τηλ.:210 38 02 040

Εἰσαγωγὴ

Ὁ Ροῦντολφ Ρόκερ γεννήθηκε στὸ Μάϊντς τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, στὶς 25 τοῦ Μάρτη, 1873. Ἦταν γυιὸς ἑνὸς ἐργάτη ποὺ πέθανε ὅταν τὸ παιδὶ ἦταν μόλις πέντε ἐτῶν. Ὁ Ρόκερ ἀπέδωσε στὴ μητέρα του τὶς περισσότερες ἀπ' τὶς βασικές του ἀπόψεις γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὶς ἐντυπώσεις ποὺ ἐπρόκειτο νὰ σχηματίσουν τὴ βασικὴ δομὴ τοῦ χαρακτήρα του. Μυήθηκε στὸ Γερμανικό, Σοσιαλδημοκρατικὸ κίνημα ἀπὸ ἕνα θεῖο του, ἀλλὰ ἀποχώρησε σύντομα καθὼς ἀνακάλυψε ὅτι ὁ ἄκαμπτος χαρακτήρας τοῦ Γερμανικοῦ σοσιαλισμοῦ δὲν ταίριαζε καθόλου μὲ τὶς ἀπόψεις του.

Τὸ πρῶτο ἐπάγγελμα ποὺ ἀκολούθησε ἦταν ἐκεῖνο τοῦ βιβλιοδέτη κι οἱ διεθνεῖς ἐπαφές του μὲ τὸ ἀναρχικὸ κίνημα γεννήθηκαν μέσα ἀπ' τὴν ἀλλαγὴ τῆς μιᾶς ἀπασχόλησης μετὰ τὴν ἄλλη, σ' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα. Στὰ 1893, ἔφυγε ἀπ' τὴ Γερμανία κι ἐγκαταστάθηκε στὸ Παρίσι ὅπου ἔζησε δυὸ χρόνια πρωτοῦ νὰ πάει στὸ Λονδῖνο, ὅπου παρέμεινε μέχρι τὸ τέλος τοῦ Α' Παγκόσμιου Πόλεμου. Αὐτὴ ὑπῆρξε μιὰ πολὺ ἐνεργητικὴ περίοδος τῆς ζωῆς τοῦ Ρόκερ. Ἂν κι ἡ καταγωγή του ἦταν χριστιανική, ταυτίστηκε μὲ τοὺς Ἑβραιόφωνους μετανάστες κι ἐξόριστους ἀπ' τὴν Πολωνία καὶ τὴ Ρωσία, οἱ ὁποῖοι συγκεντρώθηκαν στὸν Ἀνατολικὸ τομέα τοῦ Λονδίνου τὶς τελευταῖες δυὸ δεκαετίες τοῦ 19ου αἰώνα. Ἄρχισε νὰ ἐκδίδει μιὰ Ἑβραϊκὴ ἐφημερίδα, τὴν ARBEITER FREUND κι ἕνα Ἑβραϊκὸ μηνιαῖο λογοτεχνικὸ περιοδικό, τὸ GERMINAL, καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἀσχολήθηκε ἐπίσης μὲ τὴν ἐκτύπωση ἀναρχικοῦ προπαγανδιστικοῦ ὑλικοῦ, ποὺ σκόπευε νὰ εἰσαγάγει λαθραῖα στὴ Γερμανία, κα-

θώς ἐπίσης καὶ μὲ συχνὲς ἐμφανίσεις ὅπου ἔδινε διαλέξεις. Οἱ προσπάθειές του, ποὺ ἀπέβλεπαν στὸ νὰ ὀργανωθοῦν οἱ ἐργάτες, συνετέλεσαν κατὰ ἕνα μέρος στὴ δημιουργία τῶν πρώτων Ἑβραϊκῶν ἐργατικῶν συνδικάτων τῆς Ἀγγλίας, ἐνῶ ἔμαθε Ἑβραϊκὰ τόσο καλά, ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ μεταφράσει μιὰ σειρὰ ἀπὸ Εὐρωπαϊκὰ λογοτεχνικὰ ἀριστουργήματα γιὰ πρώτη φορά, σ' αὐτὴ τὴ γλώσσα.

Μὲ τὸ ξέσπασμα τοῦ πολέμου, στὰ 1914, ὁ Ρόκερ κι ἡ γυναίκα του τέθηκαν κάτω ἀπὸ περιορισμὸ σὰν ὑπήκοοι ἐχθρικῆς χώρας, παρόλο ποὺ εἶχε χάσει τὴ Γερμανικὴ του ὑπηκοότητα κι ἀπελάθηκαν στὴν Ὁλλανδία μετά, τὴν ἀνακωχή. Ἀπὸ κεῖ ἐπέστρεψε τὸ 1919, στὴν Γερμανία κι ἀνάμεσα σ' ἄλλα πράγματα, ἀναμείχθηκε στὴν πολιτικὴ ἀναταραχὴ τῆς μεταπολεμικῆς Γερμανίας. Κατὰ τὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου ἔγραψε τὴ διογραφία τοῦ Γιόχαν Μόστ, ποὺ ἐκδόθηκε στὰ 1924 στὸ Βερολίνο. Συνέχισε νὰ ὑπερασπίζει τὴν ἀναρχικὴ καὶ συνδικαλιστικὴ ὑπόθεση ἐνάντια στὶς Γερμανικές, Σοσιαλιστικὲς καὶ Κομμουνιστικές, ὁμάδες, μιὰ διαμάχη ποὺ τερματίστηκε μὲ τὴν ἄνοδο τοῦ Ἐθνικοσοσιαλισμοῦ. Ὁ Ρόκερ ἔφυγε ἀπ' τὴ Γερμανία καὶ κατέφυγε στὶς Ε.Π.Α., ὅπου ἐγκαταστάθηκε στὸ Κρομπόντ, στὴ Ν. Ὑόρκη. Ἐδῶ συνέχισε νὰ γράφει καὶ νὰ δίνει διαλέξεις. Τὸ πιὸ πολυδιαβασμένο κι ἐπιτυχημένο διβλίο του, ὁ Ἐ θ ν ι κ ι σ μ ὸ ς κ ι ὁ Π ο λ ι τ ι σ μ ό ς, δημοσιεύτηκε στὰ 1937.

Ὁ Ρόκερ χαρακτηρίστηκε ἐπίσης σὰν ὑπήκοος ἐχθρικῆς χώρας, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Β' Παγκόσμιου Πόλεμου, στὶς Ε.Π.Α ἀλλὰ παρόλο ποὺ οἱ κινήσεις του ἦταν περιορισμένες, δὲν φυλακίστηκε. Οἱ τελευταῖες δυὸ δεκαετίες τῆς ζωῆς του ὑπῆρξαν πολὺ παραγωγικές, τὰ κείμενά του ἐκδόθηκαν σ' ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Αὐτὰ συμπεριλαμβάνουν μερικὰ ἐξαιρετικὰ σημαντικὰ αὐτοβιογραφικὰ στοιχεῖα ποὺ περιγράφανε, κατὰ ἕνα μέρος, τὶς σχέσεις του μὲ τοὺς περίφημους ἀντιεξουσιαστὲς ἰδιαίτερα κατὰ τὴν περίοδο ἀπ' τὸ 1890 ὡς τὸ 1920.

Ὁ θάνατος τοῦ Ρόκερ, σὲ ἡλικία 85 χρονῶν, στὶς 10 τοῦ Σεπτέμβρη 1958, ἀκολουθήθηκε ἀπὸ τιμὲς ποὺ τοῦ ἀποδόθηκαν ἀπὸ κάθε γωνιὰ τοῦ πλανήτη, κι ἀπ' τὶς ὁποῖες ἡ ἀκόλουθη, ἀπ' τὴν ἐφημερίδα LA PROTESTA το Μπουένος Ἄιρες, στὶς 15 τοῦ Σε-

πτέμβρη 1958, ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸ δεῖγμα τῆς ἐκτίμησης ποὺ τοῦ ἔτρεφαν:

«Μὲ τὴν ἀναχώρηση τοῦ παλιοῦ καὶ πολυαγαπημένου δάσκαλου κλείνει ὁ κύκλος μιᾶς σπουδαίας σειρᾶς ἀπὸ ἀναρχικοὺς θεωρητικοὺς κι ἀγωνιστές, ἑνὸς ὑπέροχου συνδυασμοῦ πνεύματος, δράσης καὶ χαρακτήρα, ποὺ ἐμψύχωσε καὶ κατεύθυνε τὸ μεγάλο ἀντιεξουσιαστικὸ κίνημα ἀπ' τὰ τέλη τοῦ προηγούμενου αἰώνα μέχρι σήμερα».

Ἡ Ἰδεολογία τοῦ ἀναρχισμοῦ

Ὁ Ἀναρχισμός ἀποτελεῖ ἕνα συγκεκριμένο πνευματικό ρεῦμα τῆς κοινωνικῆς σκέψης, τοῦ ὁποίου οἱ ὀπαδοί ὑποστηρίζουν τὴν κατάργηση τῶν οἰκονομικῶν μονοπωλίων κι ὅλων τῶν καταπιεστικῶν, πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν θεσμῶν ποὺ ἐπικρατοῦν μέσα στὴν κοινωνία. Στὴ θέση τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομικῆς τάξης, οἱ Ἀναρχικοί ἀντιπαραθέτουν μιὰ ἐλεύθερη ἕνωση ὅλων τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, βασισμένη πάνω στὴ συνεργασία τῶν ἐργαζομένων, ποὺ θἄχει σὰν ἀποκλειστικό σκοπό τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀπαραίτητων ἀναγκῶν κάθε μέλους τῆς κοινωνίας. Στὴ θέση τῶν σημερινῶν ἐθνικῶν κρατῶν, μὲ τὸν ἄψυχο μηχανισμό τῶν πολιτικῶν καὶ γραφειοκρατικῶν θεσμῶν τους, οἱ Ἀναρχικοί ἐπιθυμοῦν μιὰ ὁμοσπονδία ἀπὸ ἐλεύθερες κοινότητες ποὺ θἆναι δεμένες, ἡ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη, ἀπ' τὰ κοινὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικά τους συμφέροντα καὶ θὰ ρυθμίζουν τὶς ὑποθέσεις τους μὲ τὴν κοινὴ συμφωνία καὶ τὴν ἐλεύθερη ἀποδοχή.

Ὅποιος μελετάει τὴν οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἀνάπτυξη τοῦ σημερινοῦ κοινωνικοῦ συστήματος, εἶναι φανερὸ ὅτι θ' ἀναγνωρίσει πὼς οἱ σκοποί αὐτοί δὲν πηγάζουν ἀπ' τὶς οὐτοπικές ἰδέες λίγων εὐφάνταστων ἀνανεωτῶν, ἀλλὰ ὅτι ἀποτελοῦν τὸ λογικὸ συμπέρασμα μιᾶς σφαιρικῆς ἐξέτασης τῶν ὑφιστάμενων κοινωνικῶν ἀδικιῶν οἱ ὁποῖες, σὲ κάθε νέα φάση τῶν σημερινῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν, ἐκδηλώνονται πιὸ καθαρὰ καὶ πιὸ συγκεκριμένα. Ὁ σύγχρονος μονοπωλιακός καπιταλισμός καὶ τὸ ὁλοκληρωτικὸ κράτος, ἀποτελοῦν τὰ τελευταῖα στάδια μιᾶς ἐξελικτικῆς διαδικασίες ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ ὁδηγήσει πουθενὰ ἀλλοῦ.

Ἡ ἐκπληκτικὴ ἀνάπτυξη τοῦ σημερινοῦ οἰκονομικοῦ μας συ-

στήματος, πού όδηγεί σέ μιά όλοένα καί μεγαλύτερη συσσώρευση τού κοινωνικού πλούτου στά χέρια τών προνομιούχων μειονοτήτων καί σέ μιά συνεχή καταπίεση τών λαϊκών μαζών, προετοίμασε τό δρόμο γιά τή σημερινή πολιτική καί κοινωνική άντίδραση καί τήν ύποστήριξε μέ κάθε τρόπο. Θυσίασε τά γενικότερα συμφέροντα τής άνθρώπινης κοινωνίας γιά χάρη τών προσωπικών συμφερόντων τών άτόμων κι ύπονόμευσε, έτσι, συστηματικά τή δημιουργία μιάς πραγματικής σχέσης άνάμεσα στούς άνθρώπους. Οί άνθρωποι ξέχασαν ότι ή 6ιομηχανία δέν άποτελεί αύτοσκοπό, άλλά ότι θά πρέπει νά άποτελεί ένα μέσο μόνο γιά νά έξασφαλίσει στόν άνθρωπο τήν ύλική του ύπόσταση καί νά κάνει προσιτές σ' αύτόν τίς εύλογίες μιάς άνώτερης πνευματικής κουλτούρας. Όπου ή 6ιομηχανία άποτελεί τό πάν, όπου ή έργασία χάνει τήν ήθική της σημασία κι ό άνθρωπος δέν έχει καμιά άξία, έκεί έγκαθιδρύεται τό 6ασίλειο ένός άμείλικτου οίκονομικού δεσποτισμού, τού όποίου οί ένέργειες δέν είναι λιγότερο καταστρεπτικές άπό έκείνες όποιασδήποτε μορφής πολιτικού δεσποτισμού. Ό ένας συμπληρώνει τόν άλλο, τρέφονται κι οί δυό άπ' τήν ίδια πηγή.

Τό σημερινό, κοινωνικό μας σύστημα έχει διχάσει έσωτερικά τόν κανονικό όργανισμό κάθε χώρας σέ έχθρικές τάξεις κι έχει διασπάσει έξωτερικά τόν κανό πολιτιστικό κύκλο σέ έχθρικά έθνη. Τόσο οί τάξεις όσο καί τά έθνη άντιμετωπίζονται άνάμεσά τους καθαρό άνταγωνιστικά καί μέ τήν άσταμάτητη διαμάχη τους, κρατάνε τήν κανονική ζωή σέ διαρκή έξαψη. Τό ξέσπασμα δυό παγκόσμιων πολέμων μέσα σέ μισό αίώνα καί τά τρομερά τούς άποτελέσματα κι ό συνεχής κίνδυνος νέων πολέμων πού κυριαρχεί σήμερα πάνω σ' όλους τούς λαούς, δέν άποτελούν τίποτα άλλο παρά μόνο τή λογική συνέπεια αύτής τής άφόρητης κατάστασης πού δέν μπορεί παρά νά όδηγήσει σέ νέες παγκόσμιες καταστροφές. Τό άπλό γεγονός ότι τά περισσότερα κράτη είναι ύποχρεωμένα, σήμερα, νά ξοδεύουν τό μεγαλύτερο μέρος τού έθνικού τους είσοδήματος γιά τίς λεγόμενες δαπάνες Έθνικής Άμυνας καί γιά τήν έξώφληση παλιών πολεμικών χρεών, άποτελεί άπόδειξη γιά τήν σαθρότητα τής σημερινής κατάστασης. Θά πρέπει νά κάνει φανερό στόν καθένα τό ότι ή ύποτιθέμενη προστασία, πού παρέχει τό κράτος στό άτομο, είναι 6έ6αιο ότι πληρώνεται πολύ άκρι6ά.

Ή όλοένα αύξανόμενη έξουσία μιάς άψυχης πολιτικής γραφειο-

κρατίας πού ἐλέγχει καὶ κατευθύνει τὴ ζωὴ τοῦ ἀτόμου, ἀπ' τὴ γέννα μέχρι τὸ θάνατό του, βάζει ἀκόμα μεγαλύτερα ἐμπόδια στὸ δρόμο τῆς συνεργασίας ἀνάμεσα στὰ ἀνθρώπινα ὄντα. Ἕνα σύστημα τὸ ὁποῖο μὲ κάθε ἐνέργεια τῆς ζωῆς του θυσιάζει τὴν εὐημερία μεγάλων στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ ὁλόκληρων ἐθνῶν, γιὰ χάρη τῆς ἐγωϊστικῆς δίψας γιὰ ἐξουσία καὶ τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων μικρῶν μειονοτήτων, θὰ πρέπει ἀναγκαστικὰ νὰ λύσει τοὺς κοινωνικοὺς δεσμοὺς καὶ νὰ ὁδηγήσει σ' ἕνα συνεχὴ πόλεμο τοῦ καθένα ἐνάντια στὸ σύνολο. Τὸ σύστημα αὐτὸ ὑπῆρξε ἁπλῶς ὁ πρόδρομος τῆς μεγάλης πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀντίδρασης, πού ἐκφράζεται σήμερα στὸ σύγχρονο Φασισμὸ καὶ τὴν ἰδέα τοῦ κράτους, ἡ ὁποία ξεπερνώντας κατὰ πολὺ τὴν ἔμμονη ἰδέα γιὰ τὴ συγκέντρωση ἐξουσίας, ἀπὸ μέρους τῆς ἀπόλυτης μοναρχίας τῶν περασμένων αἰώνων, κι ἐπιδιώκοντας νὰ ὑποτάξει κάθε σφαίρα τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητας στὸν ἔλεγχο τοῦ κράτους — «Ὅλα γιὰ τὸ Κράτος, ὅλα μέσω τοῦ Κράτους, τίποτα δίχως τὸ Κράτος!» — ἀποτέλεσε τὸ ζ ω ν τ α ν ὸ μ ο τ ί β ο μιᾶς νέας πολιτικῆς θεολογίας, πού, ὅπως γιὰ τὰ διάφορα συστήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς θεολογίας, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι τίποτα, ἐνῶ ὁ Θεὸς εἶναι τὸ πᾶν, ἔτσι καὶ γιὰ αὐτὴ τὴ σύγχρονη πολιτικὴ θρησκεία τὸ κράτος εἶναι τὸ πᾶν κι ὁ πολίτης δὲν εἶναι τίποτα. Κι ὅπως ἀκριβῶς οἱ λέξεις «Θ ε ϊ κ ὴ θ έ λ η σ η», χρησιμοποιήθηκαν γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴ θέληση προνομιούχων καστῶν, ἔτσι καὶ σήμερα πίσω ἀπ' τὴ θ έ λ η σ η τ ο ῦ κ ρ ά τ ο υ ς, δὲν κρύβονται παρὰ μόνο τὰ ἐγωϊστικὰ συμφέροντα ἐκείνων πού πιστεύουν ὅτι ἔχουν προσκληθεῖ γιὰ νὰ ἑρμηνεύσουν αὐτὴ τὴ θέληση μὲ τὴ δική τους ἀντίληψη καὶ νὰ τὴν ἐπιβάλλουν πάνω στὸ λαό.

Στὸ σύγχρονο Ἀναρχισμό, συναντοῦμε τὴ συμβολὴ τῶν δυὸ μεγάλων ρευμάτων τὰ ὁποῖα, πρὶν καὶ μετὰ ἀπ' τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, ἔχουν βρεῖ μιὰ πολὺ χαρακτηριστικὴ ἔκφραση στὴν πνευματικὴ ζωὴ τῆς Εὐρώπης, τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τοῦ φιλελευθερισμοῦ. Ὁ σύγχρονος Σοσιαλισμὸς ἀναπτύχθηκε ὅταν μερικοὶ ἐρευνητὲς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἄρχισαν ν' ἀντιλαμβάνονται ὁλοένα καὶ περισσότερο, ὅτι οἱ πολιτικοὶ θεσμοὶ κι οἱ ἀλλαγὲς στὴ μορφὴ τῆς κυβέρνησης δὲ θὰ μποροῦσαν ποτὲ νὰ φθάσουν στὶς ρίζες τοῦ μεγάλου προβλήματος πού ὀνομάζουμε κ ο ι ν ω ν ι κ ὸ π ρ ό β λ η μ α. Οἱ

ὑποστηρικτές του συνειδητοποίησαν ὅτι μιὰ ἐξίσωση τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν γιὰ χάρη τῶν συμφερόντων τοῦ συνόλου, παρὰ τὶς ὡραιότατες θεωρητικὲς ὑποθέσεις, δὲν εἶναι δυνατὴ ὅσο οἱ ἄνθρωποι παραμένουν διαιρεμένοι σὲ τάξεις, μὲ βάση τὸ ἂν διαθέτουν ἰδιοκτησία ἢ ὄχι, τῶν ὁποίων ἡ ἁπλὴ ὕπαρξη καὶ μόνο ἀποκλείει ἐκ τῶν προτέρων κάθε σκέψη γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς γνήσιας κανότητας. Κι ἔτσι καλλιεργήθηκε ἡ πεποίθηση ὅτι μόνο μὲ τὴν κατάργηση τῶν οἰκονομικῶν μονοπωλίων καὶ μὲ τὴν συλλογικὴ ἰδιοκτησία τῶν παραγωγικῶν μέσων μπορεῖ νὰ γίνει ἐφικτὴ ἡ ὕπαρξη τῆς κανωνικῆς δικαιοσύνης, μιὰ κατάσταση μέσα στὴν ὁποία ἡ κοινωνία θὰ γίνει μιὰ πραγματικὴ κανότητα κι ἡ ἀνθρώπινη ἐργασία δὲν θὰ ἐξυπηρετεῖ πιὰ τοὺς σκοποὺς τῆς ἐκμετάλλευσης, ἀλλὰ θὰ ἐξασφαλίζει τὴν εὐημερία ὅλων. Μόλις ὅμως ὁ Σοσιαλισμὸς ἄρχισε νὰ ἀνασυντάσσει τὶς δυνάμεις του καὶ νὰ διαμορφώνεται σὲ κίνημα, ἀμέσως, ξεπρόβαλαν στὸ φῶς, ὁρισμένες διαφορὲς ἀπόψεων οἱ ὁποῖες ὀφείλονταν στὴν ἐπίδραση τοῦ κανωνικοῦ περιβάλλοντος ποὺ ὑπάρχει σὲ κάθε χώρα. Εἶναι γεγονὸς ὅτι κάθε πολιτικὴ ἀντίληψη ἀπ' τὴ Θεοκρατία ὡς τὸν Καισαρισμὸ καὶ τὴ δικτατορία, ἔχει ἐπηρεάσει ὁρισμένες τάσεις τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος.

Στὸ μεταξύ, δυὸ ἄλλα σπουδαῖα ρεύματα τῆς πολιτικῆς σκέψης εἶχαν μιὰ ἀποφασιστικὴ σημασία γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν σοσιαλιστικῶν ἰδεῶν: ὁ Φιλελευθερισμός, ὁ ὁποῖος εἶχε προσφέρει ἕνα ἰσχυρὸ ἐρέθισμα στὰ προχωρημένα πνεύματα τῶν Ἀγγλοσαξωνικῶν χωρῶν, στὴν Ὁλλανδία καὶ στὴν Ἱσπανία ἰδιαίτερα κι ἡ Δημοκρατία, μὲ τὴν ἔννοια ποὺ τὴ χρησιμοποίησε ὁ Ρουσσὼ στὸ «Κανωνικὸ Συμβόλαιο» του κι ἡ ὁποία βρῆκε τοὺς πιὸ σημαντικοὺς ἐκπροσώπους της στὰ πρόσωπα τῶν ἡγετῶν τοῦ Γαλλικοῦ Γιακωβινισμοῦ. Ἐνῶ ὁ Φιλελευθερισμὸς ξεκινοῦσε μὲ ἀφετηρία τὸ ἄτομο κι ἐπιθυμοῦσε νὰ περιορίσει στὸ μίνιμουμ τὶς κρατικὲς δραστηριότητες, ἡ Δημοκρατία βασιζόταν σὲ μιὰ ἀφηρημένη συλλογικὴ ἀντίληψη, τὴ γ ε ν ι κ ἡ θ έ λ η σ η τοῦ Ρουσσώ, ποὺ ἀπέβλεπε στὴ δημιουργία τοῦ Ἐθνικοῦ Κράτους. Ὁ Φιλελευθερισμὸς κι ἡ Δημοκρατία ὑπῆρξαν πρωταρχικὰ πολιτικὲς ἔννοιες κι ἀφοῦ οἱ ἀρχικοὶ ὑποστηρικτὲς καὶ τῶν δυό, σχεδόν, παράβλεπαν τὶς οἰκονομικὲς συνθῆκες τῆς κοινωνίας, ἡ παραπέρα ἀνάπτυξη αὐτῶν τῶν συνθηκῶν δὲν μποροῦσε πρακτικὰ νὰ συμβιβαστεῖ μὲ τὶς αὐθεντικὲς ἀρχὲς τῆς Δημοκρατίας κι ἀκόμα

λιγότερο μ' ἐκεῖνες τοῦ Φιλελευθερισμοῦ. Ἡ Δημοκρατία μὲ τὸ σύνθημά της, τὴν ἰσότητα ὅλων τῶν πολιτῶν ἀπέναντι στὸ νόμο κι ὁ Φιλελευθερισμὸς μὲ τὸ δικό του, τὸ δικαίωμα αὐτοκαθορισμοῦ τοῦ ἀτόμου, κατάρευσαν μπροστὰ στὴν πραγματικότητα τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας. Ὅσο ἑκατομμύρια ἀνθρώπινα πλάσματα, σὲ κάθε χώρα, θἄναι ἀναγκασμένα νὰ πουλᾶνε τὴν ἐργατική τους δύναμη σὲ μιὰ μικρὴ μειονότητα ἰδιοκτητῶν καὶ νὰ βυθίζονται στὴν πιὸ ἀφόρητη μιζέρια, ἂν δὲν μπορέσουν νὰ βροῦν ἀγοραστές, ἡ λεγόμενη ἰσότητα ἀπέναντι στὸ νόμο παραμένει ἁπλῶς μιὰ αὐταπάτη, ἀφοῦ οἱ νόμοι κατασκευάζονται ἀπὸ κείνους οἱ ὁποῖοι κατέχουν τὸν κοινωνικὸ πλοῦτο. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο δὲν μποροῦμε κἂν νὰ συζητήσουμε γιὰ τὸ δικαίωμα αὐτοκαθορισμοῦ τοῦ ἀτόμου, γιατὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ χάνεται ὅταν κάποιος ἀναγκάζεται νὰ συμμορφωθεῖ στὴν οἰκονομικὴ ὑπαγόρευση κάποιου ἄλλου, ἂν δὲν θέλει νὰ λιμοκτονήσει.

Ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὸ Φιλελευθερισμό, ὁ Ἀναρχισμὸς ἐκπροσωπεῖ τὴν ἰδέα ὅτι ἡ εὐτυχία κι ἡ εὐημερία τοῦ ἀτόμου πρέπει νὰ ἀποτελεῖ τὸ πρότυπο τῶν κοινωνικῶν ἐπιδιώξεων. Κι ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς μεγάλους ἐκπροσώπους τῆς φιλελεύθερης σκέψης, συμμερίζεται ἐπίσης τὴν ἰδέα τοῦ περιορισμοῦ τῶν κυβερνητικῶν λειτουργιῶν στὸ μίνιμουμ. Οἱ ὀπαδοί του ἔχουν ἀκολουθήσει αὐτὴ τὴ σκέψη ὡς τὶς τελικές της συνέπειες κι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐξαλείψουν κάθε θεσμὸ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἀπ' τὴ ζωὴ τῆς κοινωνίας. Ὅταν ὁ Τζέφερσον περικλείει τὶς βασικὲς ἀντιλήψεις τοῦ Φιλελευθερισμοῦ μέσα στὶς λέξεις: «Ἡ καλύτερη κυβέρνηση εἶναι ἐκείνη ποὺ κυβερνάει λιγότερο», ὁ Ἀναρχικὸς λέει μέσω τοῦ Θορώ: «Ἡ καλύτερη κυβέρνηση εἶναι ἐκείνη ποὺ δὲν κυβερνάει καθόλου».

Ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς ἱδρυτὲς τοῦ Σοσιαλισμοῦ, οἱ Ἀναρχικοὶ ἀπαιτοῦν τὴν κατάργηση τοῦ οἰκονομικοῦ μονοπωλίου, ὅποια μορφὴ ἢ σχῆμα κι ἂν ἔχει κι ὑποστηρίζουν τὴ συλλογικὴ ἰδιοκτησία τῆς γῆς κι ὅλων τῶν ἄλλων παραγωγικῶν μέσων, ἡ χρήση τῶν ὁποίων πρέπει νἄναι προσιτὴ σὲ ὅλους δίχως καμιὰ ἐξαίρεση. Γιατὶ ἡ προσωπικὴ κι ἡ κοινωνικὴ ἐλευθερία εἶναι νοητὲς μόνο πάνω στὴ βάση ἴσων οἰκονομικῶν συνθηκῶν γιὰ ὅλους. Μέσα στὸ ἴδιο τὸ σοσιαλιστικὸ κίνημα οἱ Ἀναρχικοὶ ἀναπροσωπεύουν τὴν ἄποψη ὅτι ὁ ἀγώνας ἐνάντια στὸν καπιταλισμὸ πρέπει νἄναι συνάμα ἕνας ἀγώνας ἐνάντια σὲ

κάθε θεσμό τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, γιατί στὴν Ἱστορία ἡ οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευση συμβάδιζε πάντοτε μὲ τὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ καταπίεση. Ἡ ἐκμετάλλευση ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο κι ἡ κυριαρχία ἀνθρώπου πάνω σὲ ἄνθρωπο εἶναι ἀναπόσπαστες κι ἡ κάθε μιὰ ἀποτελεῖ προϋπόθεση τῆς ἄλλης.

Ὅσο μιὰ ἰδιοκτητικὴ καὶ μιὰ μὴ-ἰδιοκτητικὴ ὁμάδα ἀντιμετωπίζονται ἐχθρικὰ μέσα στὴ κοινωνία, τὸ κράτος θἆναι ἀπαραίτητο στὴν ἰδιοκτητικὴ μειονότητα γιὰ τὴν προστασία τῶν προνομίων της. Ὅταν αὐτὴ ἡ κατάσταση τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας ἐξαφανιστεῖ καὶ παραχωρήσει τὴ θέση της σὲ μιὰ ἀνώτερη τάξη πραγμάτων, ἡ ὁποία δὲν θ' ἀναγνωρίζει κανένα εἰδικὸ δικαίωμα καὶ θἄχει σὰν βασικὴ της προϋπόθεση τὴν κοινότητα τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων, ἡ κυβέρνηση ἀνθρώπου ἀπὸ ἄνθρωπο θ' ἀντικατασταθεῖ ἀπ' τὴ διαχείρηση τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ὑποθέσεων ἢ ἐπαναλαμβάνοντας τὰ λόγια τοῦ Σαὶν Σιμόν: «Θἄρθει ὁ καιρὸς ποὺ θὰ ἐξαφανιστεῖ ἡ τέχνη τῆς διακυβερνήσεως τῶν ἀνθρώπων. Μιὰ νέα τέχνη θὰ πάρει τὴ θέση της, ἡ τέχνη τῆς διαχείρησης τῶν πραγμάτων». Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη ὁ Ἀναρχισμὸς θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ σὰν ἕνα εἶδος ἐθελοντικοῦ Σοσιαλισμοῦ.

Αὐτὸ ἀναιρεῖ ἐπίσης τὴ θεωρία, ποὺ ὑποστήριζε ὁ Μάρξ κι οἱ ὀπαδοί του, ὅτι τὸ κράτος, μὲ τὴ μορφὴ μιᾶς προλεταριακῆς δικτατορίας, ἀποτελεῖ ἕνα ἀναγκαῖο μεταβατικὸ στάδιο στὸ δρόμο ποὺ ὁδηγεῖ σὲ μιὰ ἀταξικὴ κοινωνία στὴν ὁποία τὸ κράτος, μετὰ τὴν ἐξαφάνιση ὅλων τῶν ταξικῶν ἀνταθέσεων καὶ κατόπιν τῶν ἴδιων τῶν τάξεων, θὰ μαραθεῖ καὶ θὰ ἐξαφανιστεῖ ἀπ' τὸ προσκήνιο. Γιατί αὐτὴ ἡ ἀντίληψη, ἡ ὁποία συγχέει ἐντελῶς τὴν πραγματικὴ φύση τοῦ κράτους καὶ τὴ σημασία ποὺ ἔχει ὁ παράγοντας τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας στὴν Ἱστορία, δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ μόνο ἡ λογικὴ συνέπεια τοῦ λεγόμενου οἰκονομικοῦ ὑλισμοῦ, ποὺ θεωρεῖ ὅλα τὰ ἱστορικὰ φαινόμενα ἁπλῶς σὰν ἀναπόφευκτα ἀποτελέσματα τῶν παραγωγικῶν μεθόδων ποὺ ἐπικρατοῦν σὲ κάθε ἐποχή. Κάτω ἀπ' τὴν ἐπίδραση αὐτῆς τῆς θεωρίας, οἱ ἄνθρωποι κατέληξαν νὰ θεωροῦν τὶς διάφορες μορφὲς τοῦ κράτους κι ὅλων τῶν ἄλλων κοινωνικῶν θεσμῶν σὰν ἕνα «νομικὸ κι οἰκονομικὸ ἐποικοδόμημα τοῦ οἰκονομικοῦ ὑπόβαθρου» τῆς κοινωνίας καὶ νόμισαν ὅτι εἶχαν ἀνακαλύψει σ' αὐτό, τὸ κλειδὶ γιὰ

τὴν ἑρμηνεία κάθε ἱστορικῆς διαδικασίας. Στὴν πραγματικότητα, κάθε ἱστορικὴ περίοδος μᾶς προσφέρει χιλιάδες παραδείγματα γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο διασθοδρόμησε ἐπὶ αἰῶνες ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη διαφόρων χωρῶν, ἀπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν πολιτικὴ ἐξάσκηση τῆς ἐξουσίας του.

Πρὶν ἀπ' τὴν ἄνοδο τῆς ἐκκλησιαστικῆς μοναρχίας, ἡ Ἰσπανία ἦταν, βιομηχανικά, ἡ πιὸ ἀναπτυγμένη χώρα τῆς Εὐρώπης καὶ κατεῖχε τὴ πρώτη θέση, στὴν οἰκονομικὴ παραγωγή, σὲ κάθε σχεδὸν τομέα. Ἕναν αἰώνα ὅμως μετὰ τὸ θρίαμβο τῆς χριστιανικῆς μοναρχίας, οἱ περισσότερες βιομηχανίες της εἶχαν ἐξαφανιστεῖ. Ὅτι ἀπέμεινε ἀπ' αὐτὲς διατηρήθηκε στὴ πιὸ ἄθλια κατάσταση. Οἱ περισσότερες βιομηχανίες εἶχαν ἐπιστρέψει πίσω στὶς πιὸ πρωτόγονες μεθόδους παραγωγῆς. Ἡ γεωργία κατέρευσε, τὰ κανάλια κι οἱ ὑδάτινες πηγὲς καταστράφηκαν καὶ τεράστιες ἐκτάσεις τῆς χώρας μεταμορφώθηκαν σὲ ἐρήμους. Ὁ Πριγκηπικὸς ἀπολυταρχισμὸς μὲ τοὺς ἠλίθιους «οἰκονομικοὺς κανονισμοὺς» καὶ τὴ «Βιομηχανικὴ Νομοθεσία» του, ἡ ὁποία τιμωροῦσε αὐστηρὰ κάθε παρέκλιση ἀπ' τὶς προδιαγραφεῖσες παραγωγικὲς μεθόδους καὶ δὲν ἐπέτρεπε καμιὰ νέα ἐφεύρεση, ἀναχαίτισε τὴ βιομηχανικὴ πρόοδο τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἐπὶ αἰῶνες κι ἀνέστειλε τὴ φυσικὴ της ἀνάπτυξη. Ἀκόμα καὶ τώρα, μετὰ τὴ φοβερὴ ἐμπειρία δυὸ παγκόσμιων πολέμων, ἡ πολιτικὴ τῶν μεγάλων ἐθνικῶν κρατῶν ἀποδεικνύεται ὅτι ἀποτελεῖ τὸ μεγαλύτερο ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας.

Στὴν Ρωσία, ὅμως, ὅπου ἔχει ὑλοποιηθεῖ στὴν πραγματικότητα ἡ λεγόμενη δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, οἱ φιλοδοξίες ἑνὸς συγκεκριμένου πολιτικοῦ κόμματος, ἀναφορικὰ μὲ τὴν πολιτικὴ ἐξουσία, ἔχουν ἐμποδίσει μιὰ πραγματικὰ σοσιαλιστικὴ ἀναδιοργάνωση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς κι ἔχουν ἐπιβάλλει, στὴ χώρα, τὴν ὑποδούλωση σὲ ἕνα τυραννικὸ κρατικὸ καπιταλισμό. Ἡ προλεταριακὴ δικτατορία, τὴν ὁποία οἱ ἀφελεῖς πιστεύουν ὅτι ἀποτελεῖ ἕνα ἀναπόφευκτο μεταβατικὸ στάδιο ποὺ ὁδηγεῖ στὸν πραγματικὸ σοσιαλισμό, ἔχει ἐξελιχθεῖ σήμερα σ' ἕνα φρικτὸ δεσποτισμό, ποὺ δὲν ὑστερεῖ σὲ τίποτα ἀπ' τὴν τυραννία τῶν Φασιστικῶν κρατῶν. Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι τὸ κράτος θὰ πρέπει νὰ συνεχίσει νὰ ὑπάρχει μέχρις ὅτου πάψει ἡ κοινωνία νἆναι διαιρεμένη σὲ ἐχθρικὲς τάξεις μοιάζει, στὸ φῶς ὁλόκληρης τῆς ἱστορικῆς ἐμπειρίας, σχεδὸν σὰν ἕνα κακόγουστο ἀστεῖο.

Κάθε μορφή πολιτικής εξουσίας προϋποθέτει κάποια ιδιαίτερη μορφή ανθρώπινης υποδούλωσης, γιά τή διατήρηση της όποιας έχει δημιουργηθεί. Όπως ακριβώς εξωτερικά, δηλαδή, σε σχέση με τ' άλλα κράτη, τό κράτος είναι υποχρεωμένο νά δημιουργήσει ορισμένους τεχνητούς ανταγωνισμούς γιά νά δικαιολογήσει τήν ύπαρξή του, έτσι κι εσωτερικά ό χωρισμός τής κοινωνίας σέ κάστες, βαθμίδες καί τάξεις αποτελεί μιά βασική προϋπόθεση γιά τή διατήρησή του. Ή ανάπτυξη τής Μπολσεβίκικης γραφειοκρατίας στή Ρωσία κάτω άπ' τήν υποτιθέμενη δικτατορία του προλεταριάτου — πού δέν υπήρξε ποτέ τίποτα άλλο άπ' τή δικτατορία μιάς μικρής κλίκας π ά ν ω στό προλεταριάτο κι ολόκληρο τό Ρώσικο λαό — αποτελεί απλώς ένα νέο παράδειγμα μιάς παλιάς ιστορικής εμπειρίας πού έχει επαναληφθεί αμέτρητες φορές. Αυτή ή νέα άρχουσα τάξη, πού σήμερα εξελίσσεται γρήγορα σέ μιά νέα αριστοκρατία, είναι τόσο φανερά αποκομένη άπ' τίς μεγάλες μάζες τών Ρώσων εργατών κι αγροτών, όσο αποκομένες είναι άπ' τίς λαϊκές μάζες, οί προνομιούχες κάστες καί τάξεις άλλων χωρών. Κι αυτή ή κατάσταση γίνεται ακόμα πιό αφόρητη, όταν ένα δεσποτικό κράτος αρνιέται στίς κατώτερες τάξεις τό δικαίωμα νά διαμαρτυρηθούν γιά τίς συνθήκες πού επικρατούν, έτσι ώστε οποιαδήποτε διαμαρτυρία νά γίνεται μέ κίνδυνο τής ζωής τους.

Άλλά ακόμα κι ένας πολύ μεγαλύτερος βαθμός οικονομικής ισότητας, άπ' ότι εκείνος πού υπάρχει στή Ρωσία, δέν θ' αποτελούσε καμμιά εγγύηση ενάντια στή πολιτική καί κοινωνική καταπίεση. Ή οικονομική ισότητα από μόνη της δέν αποτελεί κοινωνική απελευθέρωση. Αυτό ακριβώς είναι πού ποτέ δέν κατάλαβαν όλες οί σχολές του εξουσιαστικού Σοσιαλισμού. Στή φυλακή, στό μοναστήρι ή στό στρατώνα, μπορεί κανείς νά βρεί ένα αρκετά ψηλό βαθμό ισότητας, καθώς όλοι οί τρόφιμοι έχουν στή διάθεσή τους τό ίδιο κατάλυμα, τήν ίδια τροφή, τά ίδια ρούχα καί τά ίδια καθήκοντα. Τό αρχαίο κράτος τών Ίνκα στό Περού καί τό κράτος τών Ίησουϊτών στήν Παραγουάη, είχαν αναπτύξει τήν ίση οικονομική φροντίδα γιά κάθε κάτοικο σέ ένα ολοκληρωμένο σύστημα, αλλά παρόλα αυτά επικρατούσε εκεί ό χειρότερος δεσποτισμός καί τό ανθρώπινο όν αποτελούσε απλώς τό εκτελεστικό όργανο μιάς ανώτερης βούλησης, πάνω στίς αποφάσεις τής οποίας δέν είχε τήν παραμικρή επίδραση. Δέν ήταν αδικαιολόγητο τό γεγονός ότι ό Προυντόν είδε σ' ένα «Σοσιαλισμό δίχως ελευ-

θερία», τὴ χειρότερη μορφὴ ὑποδούλωσης. Ἡ τάση γιὰ κοινωνικὴ δικαιοσύνη, τότε μόνο μπορεῖ ν' ἀναπτυχθεῖ ὅπως πρέπει καὶ νἄναι ἀποτελεσματική, ὅταν ἀναπτύσσεται μέσα ἀπ' τὸ ἀνθρώπινο αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐθύνης καὶ βασίζεται πάνω σ' αὐτό. Μὲ ἄλλα λόγια ἢ ὁ Σοσιαλισμὸς θἄναι ἐλεύθερος ἢ δὲν θἄναι κὰν Σοσιαλισμός. Στὴν ἀναγνώριση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας βρίσκεται ἡ αὐθεντικὴ καὶ κατάφωρη δικαίωση τοῦ Ἀναρχισμοῦ.

Οἱ θεσμοὶ ἐξυπηρετοῦν τὸν ἴδιο σκοπὸ στὴ ζωὴ τῆς κοινωνίας ὅπως τὰ φυσικὰ ὄργανα στὰ ζῶα καὶ τὰ φυτά. Ἀποτελοῦν τὰ ὄργανα τοῦ κοινωνικοῦ σώματος. Τὰ ὄργανα δὲν ἀναπτύσσονται αὐθαίρετα, ἀλλὰ ὀφείλουν τὴν προέλευσή τους σὲ συγκεκριμένες ἀνάγκες τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος. Ἀλλαγμένες συνθῆκες ζωῆς γεννοῦν ἀλλαγμένα ὄργανα. Ἀλλὰ κάθε ὄργανο ἐκτελεῖ τὴ λειτουργία γιὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς ὁποίας δημιουργήθηκε ἢ μιὰ συναφὴ λειτουργία. Κι ἐξαφανίζεται σταδιακὰ ἢ ἀτροφεῖ μόλις ἡ λειτουργία του πάψει πιὰ νἄναι ἀπαραίτητη γιὰ τὸν ὀργανισμό.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τοὺς κοινωνικοὺς θεσμούς. Κι αὐτοὶ δὲν δημιουργοῦνται αὐθαίρετα, ἀλλὰ ὑπαγορεύονται ἀπὸ εἰδικὲς κοινωνικὲς ἀνάγκες γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν συγκεκριμένους σκοπούς. Ἔτσι ἐξελίχθηκε τὸ κράτος, ὅταν ἄρχισαν νὰ διακρίνονται φανερὰ μέσα στὰ πλαίσια τῆς παλιᾶς κοινωνικῆς τάξης, τὰ οἰκονομικὰ προνόμια κι οἱ ταξικὲς διαιρέσεις ποὺ ἦταν συσχετισμένες μ' αὐτά. Οἱ ἰδιοκτητικὲς τάξεις ποὺ μόλις εἶχαν ἐμφανιστεῖ, χρειάζονταν ἕνα πολιτικὸ ὄργανο ἐξουσίας γιὰ νὰ διατηρήσει τὰ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικά τους προνόμια σὲ βάρος τῶν δικῶν τους λαϊκῶν μαζῶν καὶ νὰ τὰ ἐπιβάλλει ἐξωτερικὰ σὲ ἄλλες ὁμάδες ἀνθρώπινων ὄντων. Ἔτσι δημιουργήθηκαν οἱ κατάλληλες κοινωνικὲς συνθῆκες γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ σύγχρονου κράτους, σὰν ὀργάνου πολιτικῆς ἐξουσίας γιὰ τὴ βίαιη ὑποταγὴ καὶ καταπίεση τῶν μὴ-ἰδιοκτητικῶν τάξεων. Αὐτὸ τὸ καθῆκον ἀποτελεῖ τὸ βασικὸ λόγο ὕπαρξής του. Οἱ ἐξωτερικὲς του μορφὲς ἔχουν ἀλλάξει στὴ πορεία τῆς ἱστορικῆς του ἀνάπτυξης, ἀλλὰ οἱ λειτουργίες του παρέμειναν πάντοτε οἱ ἴδιες. Ἔχουν ἀκόμα πλατύνει, στὸ μέτρο ἀκριβῶς ποὺ οἱ ὑποστηρικτές του ἔχουν κατορθώσει νὰ ὑποτάξουν στοὺς σκοπούς του κι ἄλλους τομεῖς κοινωνικῶν δραστηριοτήτων. Κι ὅπως ἀκριβῶς δὲν μποροῦν νὰ μεταβληθοῦν αὐθαίρετα οἱ

λειτουργίες ἑνὸς φυσικοῦ ὀργάνου ὥστε λογουχάρη, νὰ μπορεῖ κάποιος, κατὰ βούληση, ν' ἀκούει μὲ τὰ μάτια του ἢ νὰ βλέπει μὲ τὰ αὐτιά του, ἔτσι ἐπίσης δὲν μπορεῖ κανεὶς, ὅποτε θέλει, νὰ μετασχηματίσει ἕνα ὄργανο κοινωνικῆς καταπίεσης σὲ ὄργανο γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν καταπιεσμένων.

Ὁ Ἀναρχισμὸς δὲν ἀποτελεῖ καμιὰ τυποποιημένη λύση γιὰ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα προβλήματα, καμιὰ Οὐτοπία μιᾶς τέλειας κοινωνικῆς τάξης (ὅπως ἔχει συχνὰ χαρακτηριστεῖ), ἀπὸ λόγους ἀρχῆς ἀπορρίπτει κάθε ἀπόλυτο σχῆμα κι ἀντίληψη. Δὲν πιστεύει σὲ καμιὰ ἀπόλυτη ἀλήθεια ἢ σὲ ὁποιοδήποτε πάγιο στόχο ποὺ ἀφορᾶ τὴν ἀνθρώπινη ἀνάπτυξη, ἀλλὰ στὴν ἀπεριόριστη δυνατότητα τελειοποίησης τῶν κανωνικῶν προτύπων καὶ τῶν ἀνθρώπινων συνθηκῶν ζωῆς, τὰ ὁποῖα προσπαθοῦν πάντοτε ν' ἀνακαλύψουν ἀνώτερες μορφὲς ἔκφρασης καὶ στὰ ὁποῖα, γι' αὐτὸ τὸ λόγο, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ βάλλει ἕνα συγκεκριμένο ὅριο ἢ νὰ ὁρίσει ἕνα προκαθορισμένο στόχο. Τὸ μεγαλύτερο κακὸ κάθε μορφῆς ἐξουσίας εἶναι ἀκριβῶς τὸ ὅτι προσπαθεῖ πάντοτε νὰ περιορίσει τὴν πλούσια διαφοροποίηση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς σὲ καθορισμένες φόρμες καὶ νὰ τὴν προσαρμόσει σὲ συγκεκριμένα πρότυπα. Ὅσο ἰσχυρότεροι αἰσθάνονται οἱ ὑποστηρικτές της, τόσο πιὸ πλέρια κατορθώνουν νὰ ὑποτάξουν κάθε τομέα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ὅσο πιὸ εὐνουχιστικὴ εἶναι ἡ ἐπίδρασή τους πάνω στὴ λειτουργία τῶν δημιουργικῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, τόσο πιὸ ὁλοκληρωτικὰ ἐπηρεάζει τὴν πνευματικὴ καὶ κανωνικὴ ἀνάπτυξη τῆς κανωνίας κι ἀποτελεῖ ἕνα κακὸ προμήνυμα γιὰ τὴν ἐποχή μας, γιατὶ δείχνει μὲ τρομερὴ σαφήνεια σὲ τί τερατούργημα μπορεῖ νὰ ἐξελιχθεῖ ὁ Λ ε β ι ά θ α ν τοῦ Χόμπς. Ἀποτελεῖ τὸν τέλειο θρίαμβο τοῦ πολιτικοῦ μηχανισμοῦ πάνω στὸ νοῦ καὶ τὸ σῶμα, τὴν ὀρθολογικοποίηση τῆς ἀνθρώπινης σκέψης, αἰσθήματος καὶ συμπεριφορᾶς σύμφωνα μὲ τοὺς κατεστημένους κανόνες τῶν ἀρχῶν καὶ κατὰ συνέπεια τὸ τέλος κάθε ἀληθινοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Ἀναρχισμὸς δέχεται μόνο τὴ σχετικὴ σημασία τῶν ἰδεῶν, θεσμῶν καὶ κανωνικῶν συνθηκῶν. Ἑπομένως, δὲν ἀποτελεῖ ἕνα παγιωμένο, αὐτοέγκλειστο κοινωνικὸ σύστημα, ἀλλὰ μᾶλλον μιὰ ὁρισμένη τάση στὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῆς Ἀνθρωπότητας ἡ ὁποία, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν πνευματικὴ κηδεμονία ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κυβερνητικῶν θεσμῶν, ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ἐλεύθερη, ἀνεμπόδι-

στη ἀποδέσμευση ὅλων τῶν ἀτομικῶν καὶ κοινωνικῶν δυνάμεων στὴ ζωή. Ἀκόμα κι ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι παρὰ μόνο μιὰ σχετική, ὄχι μιὰ ἀπόλυτη ἔννοια, ἀφοῦ τείνει συνεχῶς νὰ διευρύνει τὰ ὅριά της καὶ νὰ ἐπηρεάσει πλατύτερους κύκλους μὲ διάφορους τρόπους. Γιὰ τὸν Ἀναρχικό, ἡ ἐλευθερία δὲν ἀποτελεῖ μιὰ ἀφηρημένη φιλοσοφικὴ ἔννοια, ἀλλὰ τὴ ζωτική, συγκεκριμένη δυνατότητα γιὰ κάθε ἀνθρώπινο ὄν, ὥστε νὰ ἀναπτύξει πλέρια ὅλες τὶς ἱκανότητες καὶ τὰ ταλέντα μὲ τὶς ὁποῖες τὸ ἔχει προικίσει ἡ φύση καὶ νὰ τὶς κάνει κοινωνικὰ ὠφέλιμες. Ὅσο λιγότερο ἐπεμβαίνει ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἢ πολιτικὴ κηδεμονία στὴ φυσικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου, τόσο πιὸ ἱκανοποιητικὴ κι ἁρμονικὴ θὰ γίνει ἡ ἀνθρώπινη προσωπικότητα, τόσο περισσότερο θ' ἀποτελέσει τὸ μέτρο τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ τῆς κοινωνίας μέσα στὴν ὁποία ἔχει ἀναπτυχθεῖ. Νὰ ποιά εἶναι ἡ αἰτία ποὺ ὅλες οἱ μεγάλες πολιτιστικὲς περίοδοι τῆς ἱστορίας ὑπῆρξαν περίοδοι πολιτικῆς ἀδυναμίας, γιατὶ τὰ πολιτικὰ συστήματα βασίζονται πάντοτε στὴ μηχανοποίηση κι ὄχι στὴν ὀργανικὴ ἀνάπτυξη τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Τὸ Κράτος κι ἡ Κουλτούρα εἶναι ἀσυμβίβαστοι ἀντίπαλοι. Ὁ Νίτσε, ποὺ δὲν ἦταν ἀναρχικός, τὸ συνειδητοποίησε αὐτὸ πολὺ καθαρὰ ὅταν ἔγραφε: «Κανένας τελικὰ δὲν μπορεῖ νὰ ξοδέψει περισσότερα ἀπ' ὅσα ἔχει. Αὐτὸ ἰσχύει γιὰ τὰ ἄτομα, ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς λαούς. Ὅταν ἀναλώσει κανεὶς τὸν ἑαυτό του γιὰ χάρη τῆς ἐξουσίας, τῆς ὑψηλῆς πολιτικῆς, τῆς γεωργίας, τοῦ ἐμπορίου, τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, τῶν στρατιωτικῶν συμφερόντων, ἂν κανεὶς ἐγκαταλείψει ἐκεῖνο τὸ μέτρο τῆς λογικῆς, τῆς εἰλικρίνειας, τῆς θέλησης, τῆς αὐτοκυριαρχίας, ποὺ ἀποτελεῖ τὸν πραγματικό του ἑαυτό, γιὰ χάρη ἑνὸς πράγματος, θὰ τὸ ἀποκτήσει σὲ βάρος τοῦ πρώτου. Ἡ Κουλτούρα καὶ τὸ Κράτος, ἂς μὴ γελιέται κανεὶς γι' αὐτό, εἶναι ἀνταγωνιστές: τὸ Πολιτιστικὸ Κράτος εἶναι ἁπλῶς μιὰ σύγχρονη ἰδέα. Τὸ ἕνα ζεῖ ἀπὸ τὸ ἄλλο, τὸ ἕνα εὐδοκιμεῖ σὲ βάρος τοῦ ἄλλου. Ὅλες οἱ μεγάλες περίοδοι τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι περίοδοι πολιτικῆς παρακμῆς. Ὁτιδήποτε σπουδαῖο ὑπάρχει εἶναι, ἀπὸ πολιτιστικὴ ἄποψη, μὴ-πολιτικό, εἶναι ἀκόμα κι «ἀντιπολιτικό».

Ὅπου ἔχει περιοριστεῖ στὸ μίνιμουμ ἡ ἐπίδραση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας πάνω στὶς δημιουργικὲς δυνάμεις τῆς κοινωνίας, ἐκεῖ ἡ κουλτούρα εὐδοκιμεῖ, γιατί ἡ πολιτικὴ κυριαρχία ἀγωνίζεται πάντοτε γιὰ τὴ διατήρηση τῆς ὁμοιομορφίας καὶ τείνει νὰ ὑποτάξει στὴ

κηδεμονία της κάθε πτυχὴ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Καί, σ' αὐτό, βρίσκεται σὲ ἀναπόφευκτη ἀντίφαση μὲ τὶς δημιουργικὲς φιλοδοξίες τῆς πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης, ποὺ ἀναζητάει πάντοτε νέες μορφὲς καὶ τομεῖς κοινωνικῆς δραστηριότητας καὶ γιὰ τὴν ὁποία ἡ ἐλευθερία τῆς ἔκφρασης, ἡ πολυμέρεια κι ἡ συνεχὴς ἀλλαγὴ τῶν πραγμάτων, εἶναι ἐξίσου ζωτικὰ ἀναγκαῖες, ὅσο εἶναι γιὰ τὴ διατήρηση τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας οἱ ἄκαμπτοι τύποι, οἱ νεκροὶ κανόνες κι ἡ βίαιη καταστολὴ τῶν ἰδεῶν. Κάθε πετυχημένη ἐνέργεια ἐρεθίζει τὴν ἐπιθυμία γιὰ μεγαλύτερη τελειότητα καὶ βαθύτερη ἔμπνευση. Κάθε νέος τύπος γίνεται ὁ πρόδρομος νέων δυνατοτήτων ἀνάπτυξης. 'Αλλ' ἡ ἐξουσία προσπαθεῖ πάντοτε νὰ διατηρήσει τὰ πράγματα ὅπως εἶναι, προσκολλημένα ἀκίνδυνα στὰ στερεότυπα. Αὐτὴ ὑπῆρξε ἡ αἰτία ὅλων τῶν ἐπαναστάσεων τῆς 'Ιστορίας. 'Η ἐξουσία δὲν λειτουργεῖ παρὰ μόνο καταστροφικά, ἀποφασισμένη πάντοτε νὰ σκεπάζει κάθε ἐκδήλωση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς μὲ τὸ ζουρλομανδύα τῶν κανόνων της. 'Η πνευματική της ἔκφραση εἶναι τὸ στεῖρο δόγμα, ἡ φυσική της μορφὴ ἡ ὠμὴ βία. Κι αὐτὴ ἡ πνευματικὴ στειρότητα τῶν στόχων της ἀφήνει ἐπίσης τὴ σφραγίδα της πάνω στοὺς ἀντιπροσώπους της, ἀκόμα κι ἂν εἶχαν προικιστεῖ ἀπὸ τὴ φύση μὲ τὶς καλύτερες ἱκανότητες. 'Εκεῖνος ποὺ προσπαθεῖ συνεχῶς νὰ ὑποτάξει τὰ πάντα σὲ μιὰ μηχανικὴ τάξη, γίνεται στὸ τέλος κι ὁ ἴδιος μιὰ μηχανὴ καὶ χάνει κάθε ἀνθρώπινο αἴσθημα.

'Απὸ αὐτὴ τὴ διαπίστωση ἦταν ποὺ γεννήθηκε ὁ 'Αναρχισμὸς κι ἀπ' αὐτὴν ἀντλεῖ τὴν ἠθική του δύναμη. Μόνο ἡ ἐλευθερία μπορεῖ νὰ ἐμπνεύσει μεγάλες πράξεις στοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ πραγματοποιήσει πνευματικοὺς καὶ κοινωνικοὺς μετασχηματισμούς. 'Η τέχνη τῆς διακυβέρνησης τῶν ἀνθρώπων δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἡ τέχνη ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ τοὺς διαπαιδαγωγήσει καὶ νὰ τοὺς ἐμπνεύσει μιὰ νέα διαμόρφωση τῆς ζωῆς τους. 'Η τρομερὴ καταστολὴ ἔχει στὶς διαταγές της μόνο ἕνα ἄψυχο τρυπάνι, ποὺ καταπνίγει στὴ γέννησή της κάθε ζωντανὴ πρωτοβουλία καὶ γεννάει μόνο ὑπηκόους, ὄχι ἐλεύθερους, ἀνθρώπους. 'Η ἐλευθερία ἀποτελεῖ αὐτὴ ἀκριβῶς τὴν ἴδια τὴν πεμπτουσία τῆς ζωῆς, τὴν κινητήρια δύναμη κάθε πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνάπτυξης, τὸ δημιουργὸ κάθε νέας ἀντίληψης γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας. 'Η ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου ἀπ' τὴν οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευση κι ἀπ' τὴν πνευματική, κοινωνικὴ καὶ πολιτι-

κή καταπίεση, ή όποία βρίσκει τήν άνώτερη έκφρασή της στή φιλοσοφία του 'Αναρχισμού, άποτελεί τήν πρωταρχική προϋπόθεση γιά τήν έξέλιξη μιάς άνώτερης κοινωνικής κουλτούρας καί μιάς νέας άνθρωπότητας.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΑΠ' ΤΟΝ ΛΑΟ ΤΣΕ ΩΣ ΤΟΝ ΚΡΟΠΟΤΚΙΝ

'Αναρχικές ίδέες μπορούν ν' άνακαλυφθούν σέ κάθε σχεδόν περίοδο τής γνωστής ίστορίας. Τίς συναντούμε στόν Κινέζο σοφό Λάο Τσέ ('Η πορεία κι ό σωστός δρόμος) καί στούς μεταγενέστερους Έλληνες φιλοσόφους, τούς Ήδονιστές, τούς Κυνικούς κι άλλους ύποστηρικτές τού λεγόμενου φυσικού δικαιώματος κι ίδιαίτερα στό Ζήνωνα, τόν ίδρυτή τής Στοϊκής σχολής κι άντίπαλο τού Πλάτωνα. 'Εκφράστηκαν μέσα άπ' τίς διδασκαλίες τού Γνωστικού Καρποκράτη στήν 'Αλεξάνδρεια κι είχαν μιά αίσθητή έπίδραση πάνω σ' όρισμένες Χριστιανικές αίρέσεις τού Μεσαίωνα στή Γαλλία, Γερμανία, 'Ιταλία, 'Ολλανδία κι 'Αγγλία, οί περισσότερες άπ' τίς όποίες έπεσαν θύματα τών πιό άγριων καταδιώξεων. Στήν 'Ιστορία τής Βοημικής Μεταρρύθμισης βρήκαν ένα ίσχυρό ύπερασπιστή στό πρόσωπο τού Πέτρου Τσελσίκιν, ό όποίος στό έργο του, Τό Δίχτυ τής Πίστης, άσκησε τήν ίδια κριτική ένάντια στό Κράτος καί τή Θρησκεία, όπως ό Τολστόϋ μερικούς αίώνες άργότερα. 'Ανάμεσα στούς μεγάλους 'Ανθρωπιστές συγκαταλέγεται ό Ραμπελαί ό όποίος, στήν περιγραφή του γιά τόν εύτυχισμένο Ήγούμενο τού Θελέμ (Γαργαντούα) παρουσίασε τήν είκόνα μιάς ζωής άπελευθερωμένης άπό κάθε έξουσιαστικό περιορισμό. 'Απ' τούς άλλους πρωτοπόρους τής άντιεξουσιαστικής σκέψης θ' άναφέρουμε έδώ μόνο τούς Λά Μπεττί, Συλβαίν Μαρεσάλ καί, πάνω άπ' όλους, τόν Ντιντερώ, στά πολύτομα έργα τού όποίου μπορούμε ν' άνακαλύψουμε άφθονες έκφράσεις ένός μεγάλου πνεύματος πού είχε άπαλλαγεί άπό κάθε έξουσιαστική προκατάληψη.

Στό μεταξύ, έπιφυλλάχθηκε γιά τήν πιό πρόσφατη ίστορική περίοδο ή άποστολή νά προσδώσει μιά ξεκάθαρη μορφή στήν άναρχική άντίληψη γιά τή ζωή καί νά τήν συνδέσει μέ τήν άμεση διαδικασία

τῆς κοινωνικῆς ἐξέλιξης. Αὐτὸ ἔγινε γιὰ πρώτη φορὰ ἀπ' τὸν Οὐίλλιαμ Γκόντγουϊν (1756-1836) στὸ θαυμάσια δομημένο ἔργο του, Μιὰ Πραγματεία γιὰ τὴν Πολιτικὴ Δικαιοσύνη καὶ τὴν ἐπίδρασή της πάνω στὴ Γενικὴ Εὐημερία κι Εὐτυχία (Λονδίνο, 1973). Τὸ ἔργο τοῦ Γκόντγουϊν ἦταν, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε, ὁ ὥριμος καρπὸς τῆς μακρόχρονης ἐκείνης ἐξέλιξης τῶν ἀντιλήψεων τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ ριζοσπαστισμοῦ στὴν Ἀγγλία, ἡ ὁποία προχωρεῖ ἀπὸ τὸν Τζῶρτζ Μπούκαναν, μέσω τῶν Ρίτσαρντ Χοῦκερ, Τζέραρντ Γουΐσταν λι, Ἄλγκερνον Σίντνεϋ, Τζὼν Λόκε, Ρόμπερτ Οὐάλλας καὶ Τζὼν Μπέλλερς, στοὺς Τζέρεμυ Μπένθαμ, Τζότζεφ Πρίσλεϋ, Ρίτσαρντ Πράϊς καὶ Τόμας Πέϊν.

Ὁ Γκόντγουϊν συνειδητοποίησε πολὺ καθαρὰ πὼς ἡ αἰτία τῶν κοινωνικῶν κακῶν θὰ πρέπει ν' ἀναζητηθεῖ ὄχι στὴ μορφὴ τοῦ κράτους, ἀλλὰ σ' αὐτὴ ἀκριβῶς τὴν ἴδια τὴν ὕπαρξή του. Ἀλλὰ συνειδητοποίησε ἐπίσης τὸ ὅτι τὰ ἀνθρώπινα ὄντα μποροῦν νὰ ζήσουν μαζὶ φυσικὰ κι ἐλεύθερα, μόνον ὅταν ὑπάρχουν οἱ κατάλληλες οἰκονομικὲς συνθῆκες γι' αὐτὸ κι ὅταν τὸ ἄτομο πάψει πιὰ νὰ ὑπόκειται στὴν ἐκμετάλλευση ἄλλων, ἕνας συλλογισμὸς ποὺ ἀγνόησαν σχεδὸν ὁλοκληρωτικὰ οἱ περισσότεροι ἀπ' τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ ἁπλοῦ πολιτικοῦ ριζοσπαστισμοῦ. Νὰ γιατὶ ἀργότερα ἀναγκάστηκαν νὰ κάνουν ὁλοένα καὶ μεγαλύτερες παραχωρήσεις πρὸς τὸ κράτος, τὸ ὁποῖο ἐπιθυμοῦσαν νὰ περιορίσουν στὸ μίνιμουμ. Ἡ ἰδέα τοῦ Γκόντγουϊν γιὰ μιὰ ἀκυβέρνητη κοινωνία ὑπέθετε τὴν κοινωνικὴ ἰδιοκτησία τῆς γῆς καὶ τῶν παραγωγικῶν μέσων καὶ τὴν διεύθυνση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς ἀπὸ ἐλεύθερους συνεταιρισμοὺς τῶν παραγωγῶν. Τὸ ἔργο τοῦ Γκόντγουϊν εἶχε ἐξασκήσει μιὰ ἰσχυρὴ ἐπίδραση πάνω στοὺς προχωρημένους κύκλους τῶν Ἄγγλων ἐργατῶν καὶ στὰ πιὸ προοδευτικὰ στρώματα τῆς φιλελεύθερης ἰντελλιγκέντσιας. Καὶ τὸ πιὸ σημαντικὸ ἀπ' ὅλα, πρόσφερε στὸ νεαρὸ σοσιαλιστικὸ κίνημα τῆς Ἀγγλίας, τὸ ὁποῖο βρῆκε τοὺς πιὸ ὥριμους ἑρμηνευτὲς στὰ πρόσωπα τῶν Ρόμπερτ Ὄουεν, Τζὼν Γκρέϋ καὶ Οὐΐλλιαμ Τόμσον, ἐκεῖνο τὸν φανερὰ ἀντιεξουσιαστικὸ χαρακτήρα τὸν ὁποῖο διατήρησε γιὰ ἕνα μεγάλο διάστημα καὶ ποὺ ποτὲ δὲν ἀπέκτησε στὴ Γερμανία καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες χῶρες.

Ἐπίσης ὁ Γάλλος Σοσιαλιστὴς Σὰρλ Φουριὲ (1772-1832) μὲ

τὴ θεωρία του γιὰ τὴν ἑλκυστικὴ ἐργασία, θὰ πρέπει ν' ἀναφερθεῖ ἐδῶ σὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους ἐκφραστὲς τῶν ἀντιεξουσιαστικῶν ἰδεῶν.

Ἀλλὰ μιὰ πολὺ μεγαλύτερη ἐπίδραση πάνω στὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἀναρχικῆς θεωρίας, ἦταν ἐκείνη ποὺ ἐξασκήθηκε ἀπ' τὸν Πιὲρ Ζοζὲφ Προυντὸν (1809-1865), ἕναν ἀπ' τοὺς πιὸ ταλαντούχους κι ὁπωσδήποτε τὸν πιὸ πολύπλευρο συγγραφέα τοῦ σύγχρονου Σοσιαλισμοῦ. Ὁ Προυντὸν ἦταν ὁλοκληρωτικὰ δεμένος μὲ τὴν πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς περιόδου του κι αὐτὲς ἐπηρέασαν τὴν στάση του ἀπέναντι σὲ κάθε πρόβλημα μὲ τὸ ὁποῖο ἀσχολήθηκε. Ἑπομένως, δὲν θὰ πρέπει νὰ κριθεῖ, ὅπως συνέβηκε ἀκόμα καὶ μὲ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς μετέπειτα ὀπαδούς του, ἀπ' τὶς εἰδικὲς πρακτικὲς λύσεις ποὺ πρότεινε, οἱ ὁποῖες ἦταν γέννημα τῶν ἀναγκῶν τῆς συγκεκριμένης χρονικῆς στιγμῆς. Ἀνάμεσα στοὺς ἀναρίθμητους σοσιαλιστὲς διανοητὲς τῆς ἐποχῆς του, ἦταν ὁ μόνος ποὺ συνειδητοποίησε πιὸ ξεκάθαρα τὴν αἰτία τῆς κοινωνικῆς ἀπροσαρμογῆς καὶ διέθετε, πέρα ἀπ' αὐτό, τὴ μεγαλύτερη ἱκανότητα ὁραματισμοῦ. Ὑπῆρξε εἰλικρινὴς ἀντίπαλος ὅλων τῶν τεχνητῶν κοινωνικῶν συστημάτων κι εἶδε στὴν κοινωνικὴ ἐξέλιξη τὴν αἰώνια τάση γιὰ τὴ δημιουργία νέων κι ἀνώτερων μορφῶν πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Ἦταν πεπεισμένος ὅτι αὐτὴ ἡ ἐξέλιξη δὲν μποροῦσε νὰ δεσμευτεῖ ἀπὸ καμιὰ καθοριστική, ἀφηρημένη φόρμουλα.

Ὁ Προυντὸν ἀντιτάχθηκε στὴν ἐπίδραση τῆς Γιακωβίνικης παράδοσης, ἡ ὁποία κυριαρχοῦσε πάνω στὴ σκέψη τῶν Γάλλων δημοκρατῶν καὶ τῶν περισσοτέρων Σοσιαλιστῶν ἐκείνης τῆς περιόδου, μὲ τὴν ἴδια ἀποφασιστικότητα ποὺ ἀντιτάχθηκε στὴν παρέμβαση τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ μονοπωλίου στὴ φυσικὴ πρόοδο τῆς κοινωνικῆς ἀνέλιξης. Τὸ ν' ἀπαλλαγεῖ ἡ κοινωνία ἀπὸ κείνους τοὺς δυὸ καρκινογόνους ὄγκους, ἦταν γι' αὐτὸν τὸ μεγάλο καθῆκον τῆς ἐπανάστασης τοῦ 19ου αἰώνα. Ὁ Προυντὸν δὲν ἦταν Κομμουνιστής. Καταδίκαζε τὴν ἰδιοκτησία σὰ προνόμιο ἁπλῶς τῆς ἐκμετάλλευσης, ἀλλ' ἀνεγνώριζε σὲ ὅλους τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας πάνω στὰ παραγωγικὰ μέσα, ποὺ θὰ γίνονταν ἀποτελεσματικὰ μέσω βιομηχανικῶν ὁμάδων συνδεδεμένων ἀνάμεσά τους μὲ ἐλεύθερο συμβόλαιο, στὸ μέτρο ποὺ αὐτὸ τὸ δικαίωμα δὲν χρησίμευε γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσει τὴν ἐκμετάλλευση τῶν ἄλλων κι ὅσο ἐξασφαλίζονταν σὲ κάθε

μέλος της κανωνίας ολόκληρο τό προϊόν της ατομικής του εργασίας. Ἡ ἕνωση αὐτή, βασισμένη πάνω στην ἀνταπόδωση (ἀμοιβαιότητα), ἐξασφαλίζει στόν καθένα τὴν ἀπόλαυση ἴσων δικαιωμάτων σὲ ἀντάλλαγμα γιὰ τὴν προσφορὰ κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν. Ὁ μέσος χρόνος ἐργασίας ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ νὰ παραχθεῖ ἕνα ὁποιοδήποτε προϊόν, γίνεται τὸ μέτρο ὑπολογισμοῦ τῆς ἀξίας του κι ἀποτελεῖ τὴ βάση τῆς ἀμοιβαίας ἀνταλλαγῆς μὲ ἐπιταγὲς ἐργασίας. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο τὸ κεφάλαιο ἀπογυμνώνεται ἀπ' τὴν τοκογλυφικὴ του ἐξουσία καὶ δένεται ὁλοκληρωτικὰ μὲ τὴν ἐκτέλεση τῆς ἐργασίας. Ἔχοντας γίνει προσιτὸ σὲ ὅλους παύει ν' ἀποτελεῖ ὄργανο ἐκμετάλλευσης. Μιὰ τέτοια μορφὴ οἰκονομικῆς διάρθρωσης κάνει περιττὴ τὴν ὕπαρξη ὁποιουδήποτε πολιτικοῦ καταπιεστικοῦ μηχανισμοῦ. Ἡ κοινωνία γίνεται ἕνας σύνδεσμος ἀπὸ ἐλεύθερες κοινότητες ποὺ ρυθμίζουν τὶς ὑποθέσεις τους σύμφωνα μὲ τὶς ἀνάγκες, ἀπὸ μόνες τους ἢ σὲ συνεργασία μὲ ἄλλες καὶ στὴν ὁποία ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἐλευθερία τῶν ἄλλων, ὄχι μὲ τὸν περιορισμό της ἀλλὰ μὲ τὴν ἐξασφάλιση καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσή της. «Ὅσο πιὸ ἐλεύθερο, πιὸ δραστήριο κι ἀνεξάρτητο εἶναι τὸ ἄτομο, τόσο τὸ καλύτερο γιὰ τὴν κοινωνία».

Αὐτὴ ἡ ὁμοσπονδιακὴ ὀργάνωση, στὴν ὁποία ἔβλεπε ὁ Προυντὸν τὸ ἄμεσο μέλλον τῆς Ἀνθρωπότητας, δὲν βάζει κανένα πάγιο περιορισμὸ στὶς μελλοντικὲς δυνατότητες ἀνάπτυξης καὶ προσφέρει τὶς πιὸ μεγάλες προοπτικὲς γιὰ κάθε ἀτομικὴ καὶ κοινωνικὴ δραστηριότητα. Ξεκινώντας μὲ ἀφετηρία τὴν Ὁμοσπονδία, ὁ Προυντὸν καταπολέμησε ἐξίσου τὴ φιλοδοξία τοῦ ἀφυπνιζόμενου ἐθνικισμοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, γιὰ πολιτικὴ καὶ ἐθνικὴ ἑνοποίηση, ἡ ποία βρῆκε πολὺ ἰσχυροὺς ὑποστηρικτὲς στὰ πρόσωπα τῶν Μαντσίνι, Γαριβάλδι, Λίλιουελ κι ἄλλων. Ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη συνειδητοποίησε πιὸ ξεκάθαρα τὴν πραγματικὴ φύση τοῦ ἐθνικισμοῦ, ἀπ' ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπ' τοὺς συγχρόνους του. Ὁ Προυντὸν ἄσκησε μιὰ ἰσχυρὴ ἐπίδραση πάνω στὴν ἀνάπτυξη τοῦ Σοσιαλισμοῦ, ἡ ὁποία ἔγινε ἰδιαίτερα αἰσθητὴ στὶς Λατινικὲς χῶρες.

Παρόμοιες ἰδέες μὲ τὶς οἰκονομικὲς καὶ πολιτικὲς ἀντιλήψεις τοῦ Προυντόν, διαδόθηκαν ἀπ' τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ λεγόμενου Ἀτομικιστικοῦ Ἀναρχισμοῦ στὴν Ἀμερική, ὅπου βρῆκαν ἱκανοὺς ἑρμηνευτὲς στὰ πρόσωπα τέτοιων ἀνδρῶν ὅπως οἱ Τζόσουα Γουῶρεν, Στέ-

φεν Πὲρλ Ἄντριους, Οὐίλλιαμ Β. Γκρήν, Λυσάντερ Σπούνερ, Μπέντζαμιν Τάκερ, Ἔζρα Χέϋγουντ, Φράνσις Δ. Τάντυ καὶ πολλῶν ἄλλων, παρόλο ποὺ κανένας ἀπ' αὐτοὺς δὲν μποροῦσε νὰ πλησιάσει τὴν ἱκανότητα δραματισμοῦ τοῦ Προυντόν. Χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς σχολῆς τῆς ἀντιεξουσιαστικῆς σκέψης, εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπ' τοὺς ἐκπροσώπους της δὲν δανείστηκαν τὶς πολιτικές τους ἰδέες ἀπ' τὸν Προυντόν, ἀλλ' ἀπ' τὶς παραδόσεις τοῦ Ἀμερικάνικου Φιλελευθερισμοῦ, ἔτσι ὥστε νὰ μπορέσει νὰ ἰσχυριστεῖ ὁ Τάκερ ὅτι «οἱ Ἀναρχικοὶ εἶναι ἁπλῶς συνεπεῖς Τζεφερσονικοὶ δημοκράτες».

Μιὰ μοναδικὴ ἔκφραση ἀντιεξουσιαστικῶν ἰδεῶν, μποροῦμε νὰ βροῦμε στὸ βιβλίο τοῦ Μὰξ Στίρνερ (Γιόχαν Κάσπαρ Σμίτ, 1806 - 1856) Ὁ Μοναδικὸς κι ἡ ἰδιότητά του, τὸ ὁποῖο, εἶναι ἀλήθεια, πέρασε γρήγορα στὴ λήθη καὶ δὲν ἄσκησε καμιὰ ἐπίδραση πάνω στὴν ἀνάπτυξη τοῦ Ἀναρχικοῦ κινήματος σὰν τέτοιου. Τὸ βιβλίο τοῦ Στίρνερ ἀποτελεῖ βασικὰ μιὰ φιλοσοφικὴ ἐργασία ποὺ ἀνιχνεύει τὴν ἐξάρτηση τοῦ ἀνθρώπου ἀπ' τὶς λεγόμενες ἀνώτερες δυνάμεις, μ' ὅλους τοὺς ὕπουλους τρόπους της καὶ δὲν διστάζει νὰ βγάλει συμπεράσματα ἀπὸ τὴ γνώση ποὺ ἀποκτήθηκε μὲ τὴ βοήθεια αὐτῆς τῆς ἔρευνας. Εἶναι τὸ βιβλίο ἑνὸς συνειδητοῦ ἐξεγερμένου; ποὺ δὲν τρέφει κανένα σεβασμὸ ἀπέναντι σ' ὁποιαδήποτε ἐξουσία, ὅσο ψηλὰ κι ἂν βρίσκεται κι' ἑπομένως ἀπευθύνεται μὲ παρρησία στὴν ἀνεξάρτητη σκέψη.

Ὁ Ἀναρχισμὸς βρῆκε ἕνα ἱκανὸ ὑπερασπιστή, σθεναρῆς ἐπαναστατικῆς ἐνεργητικότητας, στὸ πρόσωπο τοῦ Μιχαὴλ Μπακούνιν (1814-1876), ὁ ὁποῖος στήριξε τὶς ἰδέες του πάνω στὶς διδασκαλίες τοῦ Προυντόν, ἀλλὰ τὶς προέκτεινε στὸν οἰκονομικὸ τομέα ὅταν, μαζὶ μὲ τὴν ὁμοσπονδιακὴ πτέρυγα τῆς Α' Διεθνοῦς, ὑποστήριζε τὴν συλλογικὴ ἰδιοκτησία τῆς γῆς κι ὅλων τῶν ἄλλων παραγωγικῶν μέσων κι ἤθελε νὰ περιορίσει τὸ δικαίωμα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας μόνο στὸ προϊὸν τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας. Ὁ Μπακούνιν ὑπῆρξε ἐπίσης ἀντίπαλος τοῦ Κομμουνισμοῦ, ποὺ στὴν ἐποχή του εἶχε ἕνα ἐντελῶς ἐξουσιαστικὸ χαρακτῆρα, ὅπως ἐκεῖνος ποὺ ἐμφανίζεται ξανά, σήμερα, στὸ Μπολσεβικισμό.

«Δὲν εἶμαι Κομμουνιστής, γιατὶ ὁ Κομμουνισμὸς συνενώνει ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς κοινωνίας στὸ κράτος κι ἀπορροφᾶται μέσα σ' αὐτό, γιατὶ ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα στὴ συγκέντρωση ὅλης τῆς ἰδιοκτη-

σίας στὰ χέρια τοῦ Κράτους, ἐνῶ ἐγὼ ἐπιδιώκω τὴν ὁλοκληρωτικὴ ἐξάλειψη τῶν ἀρχῶν τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς κυβερνητικῆς κηδεμονίας, ἡ ὁποία κάτω ἀπ' τὸ πρόσχημα τῆς ἠθικοποίησης καὶ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τῶν ἀνθρώπων, τοὺς ἔχει μέχρι τώρα πάντοτε ὑποδουλώσει, καταπιέσει, ἐκμεταλλευτεῖ καὶ καταστρέψει».

Ὁ Μπακούνιν ὑπῆρξε ἕνας ἀποφασιστικὸς ἐπαναστάτης καὶ δὲν πίστευε σ' ἕνα φιλικὸ διακανονισμὸ τῶν ἀντιθέσεων ποὺ ὑπάρχουν μέσα στὴ κοινωνία. Συνειδητοποίησε ὅτι οἱ ἄρχουσες τάξεις, τυφλὰ καὶ πεισματικά, ἀντιτίθονταν σὲ κάθε πιθανότητα γιὰ μεγαλύτερες κοινωνικὲς μεταρρυθμίσεις κι ἀκόλουθα εἶδε ὅτι ἡ μοναδικὴ ἐλπίδα σωτηρίας ἦταν μιὰ διεθνὴς κοινωνικὴ ἐπανάσταση, ἡ ὁποία θὰ καταργοῦσε ὅλους τοὺς θεσμοὺς τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐκμετάλλευσης καὶ θὰ τοὺς ἀντικαθιστοῦσε μὲ μιὰ Ὁμοσπονδία ἐλεύθερων ἑνώσεων τῶν παραγωγῶν καὶ τῶν καταναλωτῶν, ποὺ θὰ φρόντιζε γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τῆς καθημερινῆς τους ζωῆς. Ἐπειδὴ αὐτός, ὅπως καὶ τόσοι πολλοὶ σύγχρονοί του, πίστευε ὅτι ἡ ἐπανάσταση βρίσκεται πολὺ κοντά, κατεύθυνε ὅλη τὴν τεράστια ἐνεργητικότητά του γιὰ νὰ συνενώσει ὅλα τὰ πραγματικὰ ἐπαναστατικὰ κι ἀνεξουσιαστικὰ στοιχεῖα, μέσα κι ἔξω ἀπ' τὴ Διεθνῆ, ὥστε νὰ προφυλάξουν τὴν ἐπερχόμενη ἐπανάσταση ἐνάντια σὲ ὁποιαδήποτε δικτατορία ἢ ὁποιαδήποτε ὀπισθοδρόμηση στὶς παλιὲς συνθῆκες. Ἔτσι ἔγινε, μὲ μιὰ πολὺ εἰδικὴ ἔννοια, ὁ δημιουργὸς τοῦ σύγχρονου Ἀναρχικοῦ κινήματος.

Ὁ Ἀναρχισμὸς βρῆκε ἐπίσης ἕναν ἄλλο πολύτιμο ἑρμηνευτή, στὸ πρόσωπο τοῦ Πέτρου Κροπότκιν (1842-1921), ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὸ καθῆκον νὰ κάνει προσιτές, γιὰ τὴν ἀνάπτυξη μιᾶς κανονιολογικῆς ἀντίληψης τοῦ Ἀναρχισμοῦ, τὶς ἀνακαλύψεις τῆς σύγχρονης φυσικῆς ἐπιστήμης. Στὸ περίφημο βιβλίο του, ἡ *Ἀλληλοβοήθεια — Ἕνας Παράγοντας τῆς Ἐξέλιξης*, ἔστρεψε τὰ πυρὰ ἐνάντια στὸ λεγόμενο *Κοινωνικὸ Δαρβινισμό*, τοῦ ὁποίου οἱ ἑρμηνευτὲς προσπάθησαν ν' ἀποδείξουν τὸν ἀναπόφευκτο χαρακτῆρα τῶν ἐπικρατούντων κοινωνικῶν συνθηκῶν, ἀπὸ τὴ Θεωρία τοῦ Δαρβίνου περὶ τοῦ *Ἀγώνα γιὰ τὴν Ἐπιβίωση*, ὑψώνοντας τὴ πάλη τῶν ἰσχυρῶν ἐνάντια στοὺς ἀδύναμους στὸ ἐπίπεδο ἑνὸς σιδερένιου φυσικοῦ νόμου, στὸν ὁποῖο ὑπόκειται ἐπίσης ὁ ἄνθρωπος. Στὴν πραγματικότητα αὐτὴ ἡ ἀν-

τίληψη επηρεάστηκε πολύ από τὸ Μαλθουσιανὸ δόγμα ὅτι τὸ τραπέζι τῆς ζωῆς δὲν εἶναι στρωμένο γιὰ ὅλους κι ὅτι οἱ ἄχρηστοι τ μόνο ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν εἶναι νὰ συμβιβαστοῦν μ' αὐτὴ τὴν ἀλήθεια. Ὁ Κροπότκιν ἔδειξε ὅτι αὐτὴ ἡ ἀντίληψη τῆς φύσης, σὰν πεδίου συνεχοῦς πολέμου, δὲν ἀποτελεῖ παρὰ μόνο μιὰ γελαιογραφία τῆς πραγματικῆς ζωῆς κι ὅτι παράλληλα μὲ τὴν ἄγρια πάλη γιὰ τὴν ἐπιβίωση, ποὺ διεξάγεται μὲ νύχια καὶ μὲ δόντια, ὑπάρχει ἐπίσης μέσα στὴ φύση καὶ μιὰ ἄλλη τάση ἡ ὁποία ἐκφράζεται μὲ τὴν κοινωνικὴ συνένωση τῶν πιὸ ἀδύναμων εἰδῶν καὶ τὴ διατήρηση τῶν φυλῶν μέσω τῆς ἐξέλιξης τῶν κοινωνικῶν ἐνστίκτων καὶ τῆς ἀλληλοβοήθειας. Μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὁ δημιουργὸς τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ ἡ κοινωνία ὁ δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου, γιατὶ κληρονόμησε ἀπ' τὰ εἴδη, ποὺ ἐμφανίστηκαν πρὶν ἀπ' αὐτόν, τὸ κοινωνικὸ ἔνστικτο ποὺ ἀπὸ μόνο του τὸν ἔκανε ἱκανὸ νὰ συντηρηθεῖ στὸ πρῶτο του περιβάλλον ἐνάντια στὴ φυσικὴ ὑπεροχὴ ἄλλων εἰδῶν καὶ νὰ ἐξασφαλίσει μιὰ τέτοια ἀνάπτυξη ποὺ δὲν μποροῦσε κὰν νὰ ὀνειρευθεῖ.

Αὐτὴ ἡ δεύτερη εἶναι πολὺ σπουδαιότερη, πράγμα ποὺ ἀποδεικνύεται ἀπ' τὸ σταθερὸ ἐκφυλισμὸ ἐκείνων τῶν εἰδῶν ποὺ ἐνῶ οἱ δυνατότητές τους, στὸν ἀγώνα γιὰ τὴν ἐπιβίωση, εἶναι πολὺ ἀνώτερες ἀπὸ τὰ πρῶτα, δὲν ἔχουν μολοντοῦτο καμιὰ κοινωνικὴ ζωὴ καὶ βασίζονται ἁπλῶς στὴ φυσική τους δύναμη. Αὐτὴ ἡ ἄποψη, ἡ ὁποία σήμερα συναντάει μιὰ σταθερὰ πλατύτερη ἀποδοχὴ στὶς φυσικὲς ἐπιστῆμες καὶ στὴν κοινωνικὴ ἔρευνα, ἄνοιξε ἐντελῶς νέους ὁρίζοντες γιὰ τὶς προοπτικὲς ποὺ ἀφοροῦν τὴν ἀνθρώπινη ἐξέλιξη.

Σύμφωνα μὲ τὸν Κροπότκιν παραμένει ἀληθινὸ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἀκόμα καὶ κάτω ἀπὸ τὸ χειρότερο δεσποτισμό, οἱ περισσότερες προσωπικὲς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου μὲ τοὺς συνανθρώπους του ρυθμίζονται ἀπὸ τὰ κοινωνικὰ ἔθιμα, τὴν ἐλεύθερη συμφωνία καὶ τὴν ἀμοιβαία συνεργασία, δίχως τὰ ὁποῖα θἆταν ἐντελῶς ἀδύνατη ἡ κοινωνικὴ ζωή. Ἂν δὲν συνέβαινε αὐτό, ἀκόμα κι ὁ πιὸ ἰσχυρὸς καταπιεστικὸς μηχανισμὸς τοῦ κράτους δὲν θὰ μποροῦσε νὰ διατηρήσει τὴν κοινωνικὴ τάξη γιὰ ἕνα μεγάλο χρονικὸ διάστημα. Ὅμως, οἱ φυσικὲς αὐτὲς μορφὲς συμπεριφορᾶς, ποὺ ξεπροβάλλουν μέσα ἀπ' τὴν ἐσώτερη φύση τοῦ ἀνθρώπου, συναντοῦν σήμερα συνεχῶς ἐπεμβάσεις κι ἀκρωτηριάζονται ἀπ' τὰ ἀποτελέσματα τῆς οἰκονομικῆς ἐκμετάλλευσης καὶ τῆς κυβερνητικῆς κηδεμονίας, τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύουν τὴν κτηνώδη

μορφή τοῦ ἀγώνα γιὰ τὴν ἐπιδίωση μέσα στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία. ποὺ πρέπει νὰ ξεπεραστεῖ ἀπ' τὴν ἄλλη μορφή, τῆς ἀλληλοβοήθειας καὶ τῆς ἐλεύθερης συνεργασίας. Ἡ συνείδηση τῆς προσωπικῆς εὐθύνης κι ἡ ἱκανότητα δημιουργίας συμπαθειῶν μὲ ἄλλους, ποὺ δημιουργοῦν ὅλα τὰ κοινωνικὰ ἤθη κι ὅλες τὶς ἰδέες τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, ἀναπτύσσονται καλύτερα μέσα σὲ ἐλεύθερες συνθῆκες.

Ὅπως ὁ Μπακοῦνιν, ὁ Κροπότκιν ὑπῆρξε ἐπίσης ἕνας ἐπαναστάτης. Ἀλλ' αὐτός, σὰν τὸν Ἐλιζὲ Ρεκλὺ κι ἄλλους, θεωροῦσε τὴ ἐπανάσταση μόνο σὰν μιὰ εἰδικὴ φάση τῆς ἐξελικτικῆς διαδικασίας, ἡ ὁποία ἐμφανίζεται κάθε φορὰ ποὺ οἱ νέες κοινωνικὲς φιλοδοξίες εἶναι τόσο περιορισμένες, ὥστε εἶναι ἀναγκασμένες νὰ θρυμματίσουν μὲ τὴ βία τὸ παλιὸ καβούκι, πρωτοῦ νὰ μπορέσουν νὰ λειτουργήσουν σὰν νέοι παράγοντες μέσα στὴν ἀνθρώπινη ζωή.

Σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ Μουτουελλισμὸ τοῦ Προυντὸν καὶ τὸν Κολλεκτιβισμὸ τοῦ Μπακοῦνιν, ὁ Κροπότκιν ὑποστήριζε τὴν συλλογικὴ ἰδιοκτησία ὄχι μόνο τῶν παραγωγικῶν μέσων, ἀλλὰ καὶ τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας, καθὼς εἶχε τὴ γνώμη ὅτι στὴ σημερινὴ τεχνολογικὴ κατάσταση δὲν ἦταν δυνατὸς ὁ ἀκριβὴς ὑπολογισμὸς τῆς ἀξίας τῆς ἀτομικῆς ἐργασίας, ἀλλ' ὅτι, ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, θὰ μπορέσει νὰ γίνει δυνατὴ ἡ ἐξασφάλιση μιᾶς σχετικῆς ἀφθονίας γιὰ κάθε ἀνθρώπινο ὄν, μ' ἕνα ὀρθολογικὸ προσανατολισμὸ τῶν σύγχρονων μεθόδων ἐργασίας μας. Ὁ Ἀναρχοκομμουνισμός, ποὺ πρὶν ἀπ' τὸν Κροπότκιν εἶχε ἤδη προωθηθεῖ ἀπ' τοὺς Ζοζέφ Ντεζάκ, Ἐλιζὲ Ρεκλύ, Κάρλο Καφιέρο κι ἄλλους κι ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζεται σήμερα ἀπ' τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἀναρχικῶν, βρῆκε στὸ πρόσωπό του τὸν πιὸ λαμπρό του ἑρμηνευτή.

Θὰ πρέπει ἐπίσης ν' ἀναφέρουμε ἐδῶ τὸν Λέοντα Τολστόϊ (1828 - 1910) ὁ ὁποῖος, ἀπ' τὸν πρωτόγονο Χριστιανισμὸ καὶ μὲ βάση τὶς ἠθικὲς ἀρχὲς ποὺ περιέχονται στὰ Εὐαγγέλια, ὁδηγήθηκε στὴν ἰδέα μιᾶς κοινωνίας δίχως κυριάρχους.

Σ' ὅλους τοὺς Ἀναρχικοὺς εἶναι κοινὴ ἡ ἐπιθυμία ν' ἀπελευθερώσουν τὴν κοινωνία ἀπὸ κάθε πολιτικὸ καὶ κοινωνικὸ καταπιεστικὸ θεσμό, ποὺ στέκεται ἐμπόδιο στὸ δρόμο γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς ἐλεύθερης Ἀνθρωπότητας. Μ' αὐτὴ τὴν ἔννοια, ὁ Μουτουελλισμός, ὁ Κολλεκτιβισμὸς κι ὁ Ἀναρχοκομμουνισμὸς δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν σὰν κλειστὰ οἰκονομικὰ συστήματα, ποὺ δὲν ἐπιτρέπουν καμμιὰ πα-

ραπέρα ἀνάπτυξη, ἀλλ' ἁπλῶς σὰν οἰκονομικὲς ὑποθέσεις ἀναφορικὰ μὲ τὰ μέσα ποὺ ἀπαιτοῦνται γιὰ τὴ συντήρηση μιᾶς ἐλεύθερης κοινότητας. Πιθανὸν ἀκόμα καὶ νὰ συνυπάρχουν διαφορετικὲς μορφὲς οἰκονομικῆς συνεργασίας, σὲ ὁποιαδήποτε μορφὴ ἐλεύθερης κανωνίας τοῦ μέλλοντος, ἀφοῦ κάθε κανωνικὴ πρόοδος πρέπει νὰ συσχετίζεται μὲ τὸν ἐλεύθερο πειραματισμὸ καὶ τὸν πρακτικὸ ἔλεγχο νέων μεθόδων, γιὰ τοὺς ὁποίους θὰ προσφέρεται κάθε εὐκαιρία σὲ μιὰ ἐλεύθερη κοινωνία ποὺ θ' ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐλεύθερες κανότητες.

Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὶς διάφορες μεθόδους τοῦ Ἀναρχισμοῦ. Τὸ ἔργο τῶν ὀπαδῶν του εἶναι κατεξοχὴν ἕνα ἐκπαιδευτικὸ ἔργο, ποὺ ἔχει σὰν σκοπὸ νὰ προετοιμάσει, πνευματικὰ καὶ ψυχολογικά, τοὺς ἀνθρώπους γιὰ ν' ἀναλάβουν τὸ καθῆκον τῆς κοινωνικῆς τους ἀπελευθέρωσης. Κάθε ἀπόπειρα γιὰ νὰ περιοριστεῖ ἡ ἐπίδραση τοῦ οἰκονομικοῦ μονοπωλισμοῦ κι ἡ ἐξουσία τοῦ κράτους, ἀποτελεῖ ἕνα ἀκόμα βῆμα πρὸς τὴν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ στόχου. Κάθε ἀνάπτυξη τῆς ἐθελοντικῆς ὀργάνωσης, στοὺς διάφορους τομεῖς τῆς κοινωνικῆς δραστηριότητας, πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης πλαταίνει τὴ συνείδηση τοῦ λαοῦ καὶ δυναμώνει τὸ αἴσθημα τῆς κοινωνικῆς του εὐθύνης, δίχως τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ συντελεστεῖ καμιὰ ἀλλαγὴ στὴν κανωνικὴ ζωή. Οἱ περισσότεροι ἀπ' τοὺς σύγχρονους ἀναρχικοὺς ἔχουν πειστεῖ ὅτι μιὰ τέτοια μεταμόρφωση τῆς κοινωνίας θὰ χρειαστεῖ χρόνια δημιουργικῆς ἐργασίας κι ἐκπαίδευσης κι ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ περατωθεῖ δίχως ἐπαναστατικὲς ἀναταραχές, οἱ ὁποῖες μέχρι τώρα ἔχουν συντελέσει πάντοτε στὴν πραγματοποίηση κάθε προόδου τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ὁ χαρακτήρας αὐτῶν τῶν ἀναταραχῶν, φυσικά, ἐξαρτᾶται ἀπόλυτα ἀπὸ τὴ δύναμη τῆς ἀντίστασης ποὺ θὰ μπορέσει νὰ προβάλλει στὴν πραγματοποίηση αὐτῶν τῶν ἰδεῶν ἡ ἄρχουσα τάξη. Ὅσο πλατύτεροι εἶναι κύκλοι ποὺ ἐμπνέονται ἀπ' τὴν ἰδέα μιᾶς ἀναδιοργάνωσης τῆς κοινωνίας, βάσει τοῦ πνεύματος τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ Σοσιαλισμοῦ, τόσο μικρότερα θἄναι στὸ μέλλον οἱ ἐπιλόχιοι πόνοι τῶν νέων κοινωνικῶν ἀλλαγῶν. Γιατί ἀκόμα κι οἱ ἐπαναστάσεις τὸ μόνο ποὺ μποροῦν νὰ κάνουν εἶναι ν' ἀναπτύξουν καὶ νὰ τελειοποιήσουν τὶς ἰδέες ποὺ ἤδη ὑπάρχουν κι οἱ ὁποῖες ἔχουν εἰσχωρήσει μέσα στὴ συνείδηση τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ δὲν μποροῦν οἱ ἴδιες νὰ δημιουργήσουν νέες ἰδέες ἢ νὰ γεννήσουν νέους κόσμους ἐκ τοῦ μηδενός.

Πρίν ἀπ' τήν ἐμφάνιση τῶν ὁλοκληρωτικῶν κρατῶν στή Ρωσία, Ἰταλία, Κερμανία κι ἀργότερα στήν Πορτογαλία κι Ἰσπανία καί τό ξέσπασμα τοῦ Β' Παγκόσμιου Πόλεμου, ὑπῆρχαν σχεδόν σέ κάθε χώρα ἀναρχικές ὀργανώσεις καί κινήματα. Ἀλλ' ὅπως κι ὅλα τ' ἄλλα σοσιαλιστικά κινήματα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἔπεσαν θύματα τῆς φασιστικῆς τυραννίας καί τῆς εἰσβολῆς τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων στίς διάφορες χῶρες καί δέν μποροῦσαν παρά μόνο νά κινοῦνται παράνομα. Μετά τόν τερματισμό τοῦ πολέμου μποροῦμε νά παρατηρήσουμε μιά ἀναβίωση τῶν ἀναρχικῶν κινημάτων σ' ὅλες τίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Οἱ ὁμοσπονδίες τῶν Γάλλων κι Ἰταλῶν ἀναρχικῶν εἶχαν ἤδη συγκαλέσει τά πρῶτα τους συνέδρια καθώς ἐπίσης κι οἱ Ἰσπανοί ἀναρχικοί, πολλές χιλιάδες ἀπ' τούς ὁποίους συνεχίζουν νά ζοῦν ἐξόριστα, κυρίως στό Βέλγιο, τή Γαλλία καί τή Β. Ἀφρική. Ἀναρχικές ἐφημερίδες καί περιοδικά ἐκδίδονται ξανά σέ πολλές Εὐρωπαϊκές χῶρες καί στή Βόρεια καί Νότια Ἀμερική.

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ

Πολλοί ἀναρχικοί ἀφιέρωσαν ἕνα μεγάλο μέρος τῆς δραστηριότητάς τους στό ἐργατικό κίνημα ἰδιαίτερα στίς Λατινικές χῶρες, ὅπου γεννήθηκε σέ μεταγενέστερα χρόνια τό κίνημα τοῦ Ἀναρχοσυνδικαλισμοῦ. Τά θεωρητικά του ἐπιχειρήματα βασίζονταν στίς διδασκαλίες τοῦ ἀντιεξουσιαστικοῦ ἤ ἀναρχικοῦ σοσιαλισμοῦ, ἐνῶ ἡ ὀργανωτική του μορφή πάρθηκε ἀπ' τό κίνημα τοῦ ἐπαναστατικοῦ συνδικαλισμοῦ τό ὁποῖο στή χρονική περίοδο ἀπ' τό 1895 ὡς τό 1910 εἶχε σημειώσει μιά σημαντική ἄνοδο, ἰδιαίτερα στή Γαλλία, Ἰταλία κι Ἰσπανία. Οἱ ἰδέες κι οἱ μέθοδές του ὅμως δέν ἦταν νέες. Εἶχαν ἤδη βρεῖ μιά πλατιά ἀνταπόκριση μέσα στίς τάξεις τῆς Α' Διεθνοῦς ὅταν ἡ Μεγάλη Ἕνωση εἶχε φθάσει στό ζενίθ τῆς πνευματικῆς της ἀνάπτυξης. Αὐτό φάνηκε καθαρά ἀπ' τίς διαφωνίες πού ἐμφανίστηκαν στό τέταρτο συνέδριό της, τό ὁποῖο ἔγινε στή Βασιλεία (1869), ἀναφορικά μέ τή σημασία τῶν οἰκονομικῶν ὀργανώσεων τῶν ἐργατῶν. Στήν ἔκθεσή του σχετικά μ' αὐτό τό πρόβλημα, πού ὑπέβαλε στό συνέδριο ὁ Εὐγένιος Χίνς στ' ὄνομα τῆς Βελγικῆς

'Ομοσπονδίας, παρουσιάστηκε γιὰ πρώτη φορὰ μιὰ ἐντελῶς νέα ἄποψη ἡ ὁποία εἶχε μιὰ φανερὴ συγγένεια μὲ ὁρισμένες ἰδέες τοῦ Ρόμπερτ "Οουεν καὶ τοῦ 'Αγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τοῦ 1930.

Γιὰ νὰ μπορέσει νὰ γίνει μιὰ σωστὴ ἐκτίμηση τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, δὲν θὰ πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ διάφορες σχολὲς τοῦ κριτικοῦ σοσιαλισμοῦ δὲν ἀπόδιδανε καμιὰ σημασία, ἤ, στὴν καλύτερη περίπτωση, μικρὴ μόνο σημασία στὰ ἐργατικὰ συνδικάτα. Οἱ Γάλλοι Μπλανκιστὲς θεωροῦσαν τὶς ὀργανώσεις αὐτὲς ἁπλῶς σὰν ἕνα μεταρρυθμιστικὸ κίνημα, ποὺ εἶχε σὰν ἄμεσο στόχο τὴν ἐγκαθίδρυση μιᾶς σοσιαλιστικῆς δικτατορίας. 'Ο Φερδινάνδος Λασσὰλ κι οἱ ὀπαδοί του, κατεύθυναν ὅλες τους τὶς ἐνέργειες πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς συνένωσης τῶν ἐργατῶν σ' ἕνα πολιτικὸ κόμμα κι ὑπῆρξαν εἰλικρινεῖς ἀντίπαλοι σὲ κάθε προσπάθεια τοῦ ἐργατικοῦ συνδικαλισμοῦ, τὸν ὁποῖο θεωροῦσαν μόνο σὰν ἕνα ἐμπόδιο γιὰ τὴν πολιτικὴ ἀνέλιξη τῆς ἐργατικῆς τάξης. 'Ο Μὰρξ κι οἱ ὑποστηρικτές του ἐκείνης τῆς περιόδου ἀναγνώρισαν, εἶναι ἀλήθεια, τὴν ἀναγκαιότητα τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων γιὰ τὴν ἐπίτευξη ὁρισμένων βελτιώσεων μέσα στὰ πλαίσια τοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος, ἀλλὰ πίσευαν ὅτι ὁ ρόλος τους θὰ ἐξαντλοῦνταν σ' αὐτὸ κι ὅτι θὰ ἐξαφανίζονταν μαζὶ μὲ τὸν καπιταλισμό, ἀφοῦ ἡ μετάβαση στὸ Σοσιαλισμὸ δὲν μποροῦσε νὰ ὁδηγηθῆ ἀπὸ κανέναν ἄλλο παρὰ μόνο ἀπὸ μιὰ προλεταριακὴ δικτατορία. 'Η ἰδέα αὐτὴ ὑπέστη γιὰ πρώτη φορά, στὴ Βασιλεία, μιὰ σφαιρικὴ κριτικὴ ἐξέταση. Οἱ ἀπόψεις ποὺ ἐκφράζονταν στὴ Βελγικὴ ἔκθεση ποὺ παρουσίασε ὁ Χὶνς καὶ ποὺ υἱοθετοῦσαν οἱ ἀντιπρόσωποι ἀπ' τὴν 'Ισπανία, τὴν 'Ελβετικὴ Γιούρα καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν Γαλλικῶν τμημάτων, βασίζονταν στὴν ἀρχὴ ὅτι οἱ σημερινὲς οἰκονομικὲς ἑνώσεις τῶν ἐργατῶν δὲν ἀποτελοῦν μόνο μιὰ ἀναγκαιότητα μέσα στὰ πλαίσια τῆς σημερινῆς κοινωνίας, ἀλλὰ κι ὅτι, πολὺ περισσότερο, θἄπρεπε νὰ θεωροῦνται σὰν ὁ κοινωνικὸς πυρήνας μιᾶς ἐπερχόμενης σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας κι ὅτι ἑπομένως τὸ καθῆκον τῆς Διεθνοῦς ἦταν νὰ ἐκπαιδεύσει τοὺς ἐργάτες γιὰ ν' ἀναλάβουν αὐτὴ τὴν ἀποστολή. Σύμφωνα μὲ τὴν πρόταση αὐτὴ τὸ συνέδριο υἱοθέτησε τὸ ἀκόλουθο ψήφισμα:

«Τὸ συνέδριο διακηρύσσει ὅτι ὅλοι οἱ ἐργάτες πρέπει νὰ προσπαθήσουν νὰ δημιουργήσουν ἑνώσεις γιὰ τὴν προβολὴ ἀντίστασης μέσα στοὺς διάφορους ἐπαγγελματικοὺς κλάδους. Μόλις δημιουρ-

γηθεῖ ἕνα νέο συνδικάτο, αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ γνωστοποιεῖται στὰ συνδικάτα τοῦ ἴδιου ἐπαγγελματικοῦ κλάδου, ὥστε νὰ μπορέσει ἔτσι ν' ἀρχίσει ὁ σχηματισμὸς ἐθνικῶν συμμαχιῶν ἀνάμεσα στὶς βιομηχανίες. Οἱ συμμαχίες αὐτὲς θ' ἀναλάβουν τὸ καθῆκον νὰ συγκεντρώνουν ὁτιδήποτε ὑλικὸ σχετίζεται μὲ τὴ βιομηχανία τους, νὰ συμβουλεύουν ἀναφορικὰ μὲ τὰ μέτρα ποὺ θὰ πρέπει νὰ παρθοῦν ἀπὸ κοινοῦ καὶ νὰ ἐλέγχουν τὴν ὁμαλὴ ἐφαρμογή τους, μὲ τελικὸ σκοπὸ τὴν ἀντικατάσταση τοῦ σημερινοῦ συστήματος τῆς μισθωτῆς ἐργασίας, ἀπ' τὴν ὁμοσπονδία τῶν ἐλεύθερων παραγωγῶν. Τὸ συνέδριο ἀναθέτει στὸ Γενικὸ Συμβούλιο τὴ φροντίδα γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς συμμαχίας ἀνάμεσα στὰ ἐργατικὰ συνδικάτα ὅλων τῶν χωρῶν».

Ὑποστηρίζοντας τὸ ψήφισμα ποὺ πρότεινε ἡ ἐπιτροπή, ὁ Χίνς ἐξήγησε ὅτι: «ἀπ' αὐτὴ τὴ δυαδικὴ μορφὴ ὀργάνωσης, τὶς τοπικὲς ἐργατικὲς ἑνώσεις καὶ τὴ γενικὴ συμμαχία σὲ κάθε βιομηχανία, ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ καὶ τὴν πολιτικὴ διοίκηση τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων ἀπ' τὴν ἄλλη, θὰ γεννηθεῖ ἡ γενικὴ ἀναπροσωπεία τῶν ἐργατῶν σὲ περιφερειακό, ἐθνικὸ καὶ διεθνικὸ ἐπίπεδο. *Τὰ συμβούλια τῶν ἐπαγγελματικῶν κλάδων καὶ τῶν βιομηχανικῶν ὀργανώσεων θὰ πάρουν τὴ θέση τῆς σημερινῆς κυβέρνησης κι αὐτὴ ἡ ἀντιπροσώπευση τῶν ἐργατῶν θὰ κόψει, μιὰ γιὰ πάντα, κάθε δεσμὸ μὲ τὶς κυβερνήσεις τοῦ παρελθόντος*».

Αὐτὴ ἡ νέα ἰδέα γεννήθηκε ἀπ' τὴν ἀναγνώριση τοῦ γεγονότος πὼς κάθε νέα οἰκονομικὴ μορφὴ τῆς κοινωνίας θὰ πρέπει νὰ συνοδεύεται ἀπὸ μιὰ νέα πολιτικὴ μορφὴ τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ κι ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ βρεῖ πρακτικὴ ἔκφραση πουθενὰ ἀλλοῦ, παρὰ μόνο σ' αὐτή. Οἱ ὀπαδοί της ἔβλεπαν στὸ πρόσωπο τοῦ σημερινοῦ ἐθνικοῦ κράτους μόνο τὸν πολιτικὸ πράκτορα, κι ὑπερασπιστὴ τῶν ἰδιοκτητικῶν τάξεων κι ἑπομένως δὲν ἀγωνίστηκαν γιὰ νὰ κατακτήσουν τὴν ἐξουσία, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐξαλείψουν κάθε σύστημα ἐξουσίας ποὺ ὑπάρχει μέσα στὴν κοινωνία, τὸ ὁποῖο θεωροῦσαν σὰν τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση κάθε τυραννίας κι ἐκμετάλλευσης. Συνειδητοποίησαν ὅτι μαζὶ μὲ τὸ μονοπώλιο τῆς ἰδιοκτησίας θὰ

πρέπει νὰ ἐξαφανιστεῖ ἐπίσης καὶ τὸ μονοπώλιο τῆς ἐξουσίας. Ξεκινώντας ἀπ' τὴν ἀναγνώριση τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἀντίληψη τῆς κυριαρχίας ἀνθρώπου πάνω σὲ ἄνθρωπο ἀνῆκε στὸ παρελθόν, προσπάθησαν νὰ ἐξοικειωθοῦν μὲ τὴ διαχείριση τῶν πραγμάτων. Ἤ, ὅπως ὁ Μπακούνιν, ἕνας ἀπ' τοὺς μεγάλους πρόδρομους τοῦ Ἀναρχοσυνδικαλισμοῦ, τοποθετεῖ τὸ θέμα: «Ἀφοῦ ἡ ὀργάνωση τῆς Διεθνοῦς ἔχει σὰν στόχο της, ὄχι τὴ δημιουργία νέων κρατῶν ἢ δεσποτῶν, ἀλλὰ τὴ ριζικὴ ἐξάλειψη κάθε ξεχωριστῆς κυριαρχίας, θὰ πρέπει νἄχει ἕνα ἐντελῶς διαφορετικὸ χαραχτῆρα ἀπ' τὴν ὀργάνωση τοῦ κράτους. Στὸν ἴδιο ἀκριβῶς βαθμὸ ποὺ τὸ τελευταῖο εἶναι ἐξουσιαστικό, τεχνητὸ καὶ βίαιο, ξένο κι ἐχθρικὸ ἀπέναντι στὴ φυσικὴ ἀνάπτυξη τῶν συμφερόντων καὶ τῶν ἐνστίκτων τῶν ἀνθρώπων, θὰ πρέπει κι ἡ ὀργάνωση τῆς Διεθνοῦς νἆναι ἐλεύθερη, φυσικὴ κι ἀπὸ κάθε ἄποψη σύμφωνη μ' ἐκεῖνα τὰ συμφέροντα κι ἔνστικτα. Ἀλλὰ ποιὰ εἶναι ἡ φυσικὴ ὀργάνωση τῶν μαζῶν; Εἶναι κείνη ποὺ βασίζεται στὶς διαφορετικὲς ἀπασχολήσεις τῆς πραγματικῆς καθημερινῆς τους ζωῆς, στὰ διάφορα εἴδη ἐργασίας τους, μιὰ ὀργάνωση σύμφωνα μὲ τὶς ἀπασχολήσεις τους, μιὰ ἐπαγγελματικὴ ὀργάνωση. Ὅταν ὅλες οἱ βιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς γεωργίας, ἐκπροσωπηθοῦν στὴ Διεθνῆ, ἡ ὀργάνωσή της, ἡ ὀργάνωση τῶν ταλαίπωρων μαζῶν, θἄχει πραγματοποιηθεῖ».

Καὶ σὲ μιὰ ἄλλη περίπτωση: «Ὅλη αὐτὴ ἡ πραχτικὴ καὶ ζωτικὴ μελέτη τῆς κοινωνικῆς ἐπιστήμης ἀπ' τοὺς ἴδιους τοὺς ἐργάτες, στοὺς ἐπαγγελματικούς τους κλάδους καὶ τὰ συνδικάτα τους, θὰ τοὺς δημιουργήσει — καὶ τὸ ἔχει ἤδη κάνει — τὴν ὁμόφωνη, καλοζυγισμένη καὶ πραχτικὰ καὶ θεωρητικὰ ἐκδηλωνόμενη πεποίθηση ὅτι *ἡ πραγματική, τελική, ὁλοκληρωτικὴ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργατῶν εἶναι δυνατὴ μόνο κάτω ἀπὸ μιὰ προϋπόθεση: τὴν ἀπαλλοτρίωση τοῦ κεφαλαίου, δηλαδή, τῶν πρώτων ὑλῶν κι ὅλων τῶν παραγωγικῶν μέσων, συμπεριλαμβανομένης τῆς γῆς, ἀπὸ ὁλόκληρο τὸ σῶμα τῶν ἐργατῶν*...

Ἡ ὀργάνωση τῶν ἐργατικῶν τμημάτων, ἡ ὁμοσπονδιακή τους σύνδεση μὲ τὴ Διεθνῆ κι ἡ ἀντιπροσώπευσή τους ἀπ' τὰ LABOR

CHAMBERS, όχι μόνο θά δημιουργήσει μιά μεγάλη ακαδημία στήν όποία οί εργάτες της Διεθνούς, συνδυάζοντας θεωρία καί πρακτική, μπορούν καί πρέπει νά μελετήσουν τήν οικονομική επιστήμη, άλλά καί φέρνει μέσα της τά ζωντανά σπέρματα μιάς νέας κοινωνικής τάξης, ή όποία πρόκειται ν' αντικαταστήσει τόν αστικό κόσμο. Δημιουργούν όχι μόνο τίς ιδέες, άλλά καί τά γεγονότα τού ίδιου τού μέλλοντος...».

Μετά τήν παρακμή της Διεθνούς καί τό Γαλλογερμανικό Πόλεμο, εξαιτίας τών όποίων ή κύρια εστία τού σοσιαλιστικού εργατικού κινήματος μεταφέρθηκε στή Γερμανία, οί εργάτες της όποίας δέν είχαν ούτε επαναστατική παράδοση ούτε τήν πλούσια εμπειρία πού διέθεταν οί Σοσιαλιστές τών Δυτικών χωρών, οί ιδέες εκείνες ξεχάστηκαν σταδιακά. Μετά τήν ήττα της Παρισινής Κομμούνας καί τίς επαναστατικές αναταραχές στήν Ιταλία κι Ισπανία, τά τμήματα της Διεθνούς πού υπήρχαν σ' αυτές τίς χώρες αναγκάστηκαν, γιά πολλά χρόνια, νά ζούν στήν παρανομία. Μόνο μέ τήν αφύπνιση τού επαναστατικού Συνδικαλισμού στή Γαλλία, κατόρθωσαν νά διασωθούν άπ' τή λήθη οί ιδέες της Α' Διεθνούς καί νά εμπνεύσουν γιά μιά ακόμα φορά μεγάλα στρώματα τού εργατικού κινήματος.

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΚΙ Ο ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Ο σύγχρονος Αναρχοσυνδικαλισμός αποτελεί μιά άμεση συνέχεια εκείνων τών κοινωνικών φιλοδοξιών πού υλοποιήθηκαν στούς κύκλους της Α' Διεθνούς καί πού κατανοήθηκαν καλύτερα κι υποστηρίχθηκαν μέ σθένος άπ' τήν αντιεξουσιαστική πτέρυγα της μεγάλης εργατικής ένωσης. Η ανάπτυξή του ήταν μιά άμεση αντίδραση ενάντια στίς αναλήψεις καί τίς μεθόδους τού πολιτικού Σοσιαλισμού, μιά αντίδραση πού στή δεκαετία πού προηγήθηκε τού Α' Παγκόσμιου Πόλεμου είχε ήδη εκδηλωθεί μέ τήν μεγάλη άνοδο τού συνδικαλιστικού εργατικού κινήματος στή Γαλλία, Ιταλία κι ιδιαίτερα στήν Ισπανία, όπου ή συντριπτική πλειοψηφία τών οργανωμέ-

νων ἐργατῶν εἶχε παραμείνει πάντοτε πιστή στὰ δόγματα τῆς ἀντιεξουσιαστικῆς πτέρυγας τῆς Διεθνοῦς.

Στὴν Γαλλία ἦταν ποὺ βρῆκε μιὰ ξεκάθαρη ἔκφραση, μέσα στὶς θεωρίες καὶ τακτικὲς τοῦ ἐπαναστατικοῦ Συνδικαλισμοῦ, ἡ ἀντίθεση ἐνάντια στὶς ἰδέες καὶ τὶς μεθόδους τῶν σύγχρονων ἐργατικῶν κομμάτων. Ἡ ἄμεση αἰτία τῆς ἀνάπτυξης αὐτῶν τῶν νέων τάσεων μέσα στὸ Γαλλικὸ ἐργατικὸ κίνημα, ἦταν ἡ συνεχὴς διάσπαση τῶν διαφόρων σοσιαλιστικῶν κομμάτων τῆς Γαλλίας. Ὅλα αὐτὰ τὰ κόμματα, ἐκτὸς ἀπ' τοὺς Ἀλλεμανιστές, οἱ ὁποῖοι ἀργότερα ἐγκατέλειψαν ἐντελῶς τὶς κοινοβουλευτικὲς δραστηριότητες, θεωροῦσαν τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα ἁπλῶς σὰν κέντρα στρατολογίας ὀπαδῶν γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν πολιτικῶν τους σκοπῶν καὶ δὲν καταλάβαιναν καθόλου τὶς πραγματικὲς τους λειτουργίες. Οἱ συνεχεῖς διαμάχες ἀνάμεσα στὶς διάφορες σοσιαλιστικὲς φράξεις ἦταν φυσικὸ νὰ μεταφερθοῦν καὶ μέσα στὰ ἐργατικὰ συνδικάτα καὶ συνέβαινε πολὺ συχνὰ τὸ γεγονὸς νὰ κατεβαίνουν σὲ ἀπεργία τὰ συνδικάτα μιᾶς φράξιας καὶ τὰ συνδικάτα τῶν ἄλλων φραξιῶν νὰ ἐνεργοῦν ἀπεργοσπαστικά. Αὐτὴ ἡ ἀφόρητη κατάσταση ἄνοιξε σιγὰ-σιγὰ τὰ μάτια τῶν ἐργατῶν. Ἔτσι τὸ συνέδριο τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων στὴ Νάντη (1894) ἀνάθεσε σ' ἐμιὰ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ τὸ καθῆκον ν' ἀνακαλύψει τὰ μέσα ποὺ θὰ βοηθήσουν στὴ δημιουργία μιᾶς κατανόησης ἀνάμεσα στὶς συμμαχίες τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ἡ δημιουργία, τὸν ἑπόμενο χρόνο, τῆς Γ ε ν ι κ ῆ ς Σ υ ν ο μ ο σ π ο ν δ ί α ς Ἐ ρ γ α σ ί α ς (C.G.T.) στὸ συνέδριο τῆς Λιμόζ, ἡ ὁποία διακήρυξε τὴν ἀνεξαρτησία της ἀπὸ κάθε πολιτικὸ κόμμα. Ἀπὸ τότε ὑπῆρχαν στὴ Γαλλία δυὸ μόνο μεγάλες ὁμάδες ἐργατικῶν συνδικάτων ἡ C.G.T. κι ἡ FEDERATION DES BOURGES DU TRAVAIL καὶ στὰ 1902, στὸ συνέδριο τοῦ Μονπελλιὲ ἡ τελευταία ἐνσωματώθηκε στὴ C.G.T.

Συχνά, ἀντιμετωπίζει κανεὶς τὴν πλατιὰ διαδομένη γνώμη, ἡ ὁποία τροφοδοτήθηκε ἰδιαίτερα ἀπ' τὸν Βέρνερ Σόμπαρτ, πὼς ὁ ἐπαναστατικὸς Συνδικαλισμὸς στὴ Γαλλία ὀφείλει τὴν προέλευσή του σὲ διανοούμενους ὅπως οἱ Γεώργιος Σορέλ, Ε. Μπέρθ καὶ Χ. Λαγκαρντέλ, οἱ ὁποῖοι στὸ περιοδικὸ «Σ ο σ ι α λ ι σ τ ι κ ὸ Κ ί ν η μ α», ποὺ πρωτοεκδόθηκε στὰ 1899, ἐπεξεργάστηκαν μὲ τὸ δικό τους τρόπο τὰ πνευματικὰ ἀποτελέσματα τοῦ νέου κινήματος. Αὐτὴ ἡ ἄποψη εἶναι ἐντελῶς λαθεμένη. Κανένας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἄντρες

δὲν ἀνῆκε στὸ κίνημα, οὔτε εἶχαν ἐξασκήσει καμιὰ σημαντικὴ ἐπίδραση στὴν ἐσωτερικὴ του ἀνάπτυξη. Ἐπιπλέον, ἡ C.G.T. δὲν ἀποτελούνταν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ ἐπαναστατικὰ συνδικάτα. Εἶναι βέβαιο ὅτι τὰ μισὰ μέλη της ἀκολουθοῦσαν μιὰ ρεφορμιστικὴ γραμμὴ κι εἶχαν προσχωρήσει στὴ C.G.T. γιατὶ ἀκόμα κι αὐτοὶ εἶχαν ἀναγνωρίσει πὼς ἡ ἐξάρτηση τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων ἀπ' τὰ πολιτικὰ κόμματα ἀποτελοῦσε μιὰ κακοτυχία γιὰ τὸ κίνημα. Ἀλλ' ἡ ἐπαναστατικὴ πτέρυγα, ἡ ὁποία εἶχε μὲ τὸ μέρος της τὰ πιὸ ἐνεργητικὰ καὶ δραστήρια σταχεῖα τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν καθὼς ἐπίσης καὶ τὶς πιὸ σπουδαῖες πνευματικὲς δυνάμεις ποὺ ὑπῆρχαν μέσα στὴν ὀργάνωση, ἄφησε πάνω στὴ C.G.T. τὴ χαρακτηριστικὴ της σφραγίδα κι ἦταν αὐτὴ ποὺ καθόρισε τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἰδεῶν τοῦ ἐπαναστατικοῦ Συνδικαλισμοῦ. Πολλὰ μέλη της προέρχονταν ἀπ' τοὺς Ἀλλεμανιστὲς κι ἀκόμα περισσότερα ἀπ' τὶς τάξεις τῶν ἀναρχικῶν, ὅπως ὁ Φερνὰν Πελλοτιέ, ὁ πανέξυπνος γραμματέας τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν LABOR EXCHANGE, ὁ Ἐμὶλ Πουζέ, ὁ ἐκδότης τοῦ ἐπίσημου ὀργανου τῆς C.G.T. Λ α ϊ κ ὴ Φ ω ν ή, ὁ Π. Ντελασάλ, ὁ Γ. Ὑβετὸ καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Βασικά, κάτω ἀπ' τὴν ἐπίδραση τῆς ριζοσπαστικῆς πτέρυγας τῆς C.G.T. ἦταν ποὺ ἀναπτύχθηκε τὸ νέο κίνημα καὶ βρῆκε τὴν ἔκφρασή του στὸ Χάρτη τῆς Ἀμιένης (1906), ὅπου ἐκτέθηκαν οἱ ἀρχὲς κι οἱ μέθοδοι τοῦ κινήματος.

Τὸ νέο κίνημα ποὺ ἐμφανίστηκε στὴ Γαλλία, βρῆκε μιὰ ἰσχυρὴ ἀπήχηση ἀνάμεσα στοὺς Λατίνους ἐργάτες καὶ εἰσχώρησε ἐπίσης μέσα στὶς χῶρες τους. Ἡ ἐπίδραση ποὺ εἶχε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ Γαλλικὸς Συνδικαλισμός, πάνω σὲ μεγαλύτερα καὶ μικρότερα στρώματα τοῦ διεθνοῦς ἐργατικοῦ κινήματος, ἐνισχύθηκε σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀπ' τὴν ἐσωτερικὴ κρίση ἡ ὁποία πρόσβαλε, κατὰ τὴν περίοδο ἐκείνη, ὅλα σχεδὸν τὰ σοσιαλιστικὰ ἐργατικὰ κόμματα τῆς Εὐρώπης. Ἡ πάλη ἀνάμεσα στοὺς λεγόμενους Ρεβιζιονιστὲς καὶ τοὺς δογματικοὺς Μαρξιστὲς κι ἰδιαίτερα τὸ γεγονὸς ὅτι αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ ἴδιες οἱ κοινοβουλευτικές τους δραστηριότητες ἀνάγκασαν τοὺς πιὸ ἀδιάλλακτους ἀντιπάλους τοῦ Ρεβιζιονισμοῦ ν' ἀκολουθήσουν, ἀπὸ φυσικὴ ἀναγκαιότητα, τὸ μονοπάτι τοῦ Ρεβιζιονισμοῦ, ἔκανε πολλὰ ἀπ' τὰ πιὸ σκεπτικιστικὰ στοιχεῖα νὰ σκεφτοῦν σοβαρά. Συνειδητοποίησαν ὅτι ἡ συμμετοχὴ στὴν πολιτικὴ τῶν ἐθνικῶν κρατῶν δὲν εἶχε ὁδη-

γήσει τὸ ἐργατικὸ κίνημα οὔτε ἕνα βῆμα κοντύτερα πρὸς τὸ σοσιαλισμό, ἀλλὰ εἶχε συντελέσει κατὰ πολὺ στὸ νὰ καταστρέψει τὴν πίστη γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς δημιουργικῆς σοσιαλιστικῆς δραστηριότητας καί, τὸ χειρότερο ἀπ' ὅλα, εἶχε στερήσει τοὺς ἀνθρώπους ἀπ' τὴν πρωτοβουλία τους, δημιουργώντας τους τὴν καταστρεπτικὴ αὐταπάτη ὅτι ἡ σωτηρία ἔρχεται πάντοτε ἀπὸ τὴν κορυφή.

Κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς συνθῆκες ὁ Σοσιαλισμὸς ἔχασε σιγὰ-σιγὰ τὸ χαρακτῆρα του σὰν πολιτιστικὸ ἰδανικό, ὁ ὁποῖος συνίστατο στὸ νὰ προετοιμάσει τοὺς ἐργάτες γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ σημερινοῦ καπιταλιστικοῦ συστήματος καὶ πού, ἑπομένως, δὲν μποροῦσε ν' ἀναχαιτιστεῖ ἀπ' τὰ τεχνητὰ σύνορα τῶν ἐθνικῶν κρατῶν. Στὸ μυαλὸ τῶν ἡγετῶν τῶν σύγχρονων ἐργατικῶν κομμάτων, οἱ ὑποτιθέμενοι σκοποὶ τοῦ κινήματός τους μπλέκονταν ὁλοένα καὶ περισσότερο μὲ τὰ συμφέροντα τοῦ ἐθνικοῦ κράτους, ὥσπου στὸ τέλος ἔγιναν ἀνίκανοι νὰ ξεχωρίσουν μιὰ ὁποιαδήποτε συγκεκριμένη διαχωριστικὴ γραμμὴ ἀνάμεσά τους. Θἆταν λάθος τὸ ν' ἀνακαλύψουμε σ' αὐτὴ τὴν παράξενη μεταστροφή, μιὰ σκόπιμη προδοσία ἀπὸ μέρους τῶν ἡγετῶν, ὅπως ἔχουν τόσο συχνὰ ἰσχυριστεῖ πολλοί. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ἔχουμε νὰ κάνουμε ἐδῶ μὲ μιὰ σταδιακὴ ἀφομείωση μὲ τοὺς τρόπους καὶ τὶς σκέψεις τῆς σημερινῆς κοινωνίας, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε, ἀναγκαστικά, νὰ ἐπηρεάσουν τὴν πνευματικὴ στάση τῶν ἡγετῶν τῶν διαφόρων ἐργατικῶν κομμάτων κάθε χώρας. Ἐκεῖνα ἀκριβῶς τὰ ἴδια τὰ κόμματα ποὺ δημιουργήθηκαν κάποτε γιὰ νὰ κατακτήσουν τὴν πολιτικὴ ἐξουσία κάτω ἀπ' τὴ σημαία τοῦ σοσιαλισμοῦ, ὑποχρεώθηκαν ἀπ' τὴ σιδερένια λογικὴ τῶν συνθηκῶν, ποὺ ἐπικρατοῦσαν, νὰ θυσιάσουν σταδιακὰ τὶς σοσιαλιστικές τους πεποιθήσεις, γιὰ χάρη τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους.

Ἡ πολιτικὴ ἐξουσία, τὴν ὁποία ἤθελαν νὰ κατακτήσουν, εἶχε κατακτήσει σταδιακὰ τὸ Σοσιαλισμό τους μέχρις ὅτου δὲν ἀπόμεινε σχεδὸν τίποτα παρὰ μόνο τὸ ὄνομα.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΙΚΑΤΩΝ — Η ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Αὐτὲς ἦταν οἱ ἀντιλήψεις ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἀνάπτυξη τοῦ

ἐπαναστατικοῦ Συνδικαλισμοῦ ἤ, ὅπως ὀνομάστηκε ἀργότερα, Ἀναρχοσυνδικαλισμοῦ στὴ Γαλλία καὶ σὲ ἄλλες χῶρες. Ὁ ὅρος ἐ ρ γ α τ ι κ ὸ σ υ ν δ ι κ ά τ ο σήμαινε ἀρχικὰ ἁπλῶς μιὰ ἕνωση παραγωγῶν γιὰ τὴν ἄμεση βελτίωση τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς τους κατάστασης. Ἀλλὰ ἡ ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ Συνδικαλισμοῦ ἔδωσε σ' αὐτὸ τὸ ἀρχικὸ νόημα μιὰ πολὺ πλατύτερη καὶ βαθύτερη σημασία. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ κόμμα εἶναι, γιὰ νὰ τὸ ποῦμε ἔτσι, μιὰ ἑνοποιημένη ὀργάνωση, ποὺ ἔχει ἕνα συγκεκριμένο πολιτικὸ στόχο μέσα στὰ πλαίσια τοῦ σύγχρονου συνταγματικοῦ κράτους, ἡ ὁποία προσπαθεῖ νὰ διατηρήσει τὴ σημερινὴ κοινωνικὴ τάξη, μὲ τὸν ἕνα τρόπο ἢ τὸν ἄλλο, ἔτσι καὶ τὰ συνδικάτα, σύμφωνα μὲ τὴν συνδικαλιστικὴ ἄποψη, ἀποτελοῦν τὴν ἑνοποιημένη ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν κι ἔχουν σὰν στόχο τους τὴν ὑπεράσπιση τῶν παραγωγῶν μέσα στὴν ὑπάρχουσα κοινωνία καὶ τὴν προετοιμασία γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ Σοσιαλισμοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν πρακτικὴ διεξαγωγῆς της. Ἑπομένως ἔχουν ἕνα διπλὸ σκοπό:

1. Νὰ ἐνισχύσουν τὰ αἰτήματα τῶν παραγωγῶν γιὰ τὴν ἐξασφάλιση καὶ τὴ βελτίωση τοῦ βιοτικοῦ τους ἐπιπέδου.

2. Νὰ προμηθεύσουν στοὺς ἐργάτες τὰ τεχνικὰ μέσα γιὰ τὴν διεύθυνση τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς γενικότερα καὶ νὰ τοὺς προετοιμάσουν γιὰ νὰ πάρουν στὰ χέρια τους τὸν κοινωνικοοικονομικὸ ὀργανισμὸ καὶ νὰ τὸν διαμορφώσουν σύμφωνα μὲ τὶς σοσιαλιστικὲς ἀρχές.

Οἱ Ἀναρχοσυνδικαλιστὲς εἶναι τῆς γνώμης ὅτι τὰ πολιτικὰ κόμματα δὲν εἶναι κατάλληλα γιὰ νὰ πραγματοποιήσουν κανένα ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ καθήκοντα. Σύμφωνα, μὲ τὶς ἀντιλήψεις τους, τὸ ἐργατικὸ συνδικάτο θὰ πρέπει ν' ἀποτελεῖ τὸν ἐγκέφαλο τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, σκληραγωγημένο ἀπ' τὶς καθημερινὲς μάχες καὶ διαποτισμένο ἀπὸ ἕνα σοσιαλιστικὸ πνεῦμα. Μόνο στὸ βασίλειο τῆς οἰκονομίας μποροῦν οἱ ἐργάτες νὰ ἐπιδείξουν ὅλη τους τὴ δύναμη, γιατὶ ἡ δραστηριότητά τους σὰν παραγωγοὶ εἶναι ἐκείνη ποὺ διατηρεῖ τὴ συνοχὴ ὁλόκληρης τῆς κοινωνικῆς δομῆς κι ἐξασφαλίζει τὴν ὕπαρξη τῆς κοινωνίας. Μόνο σὰν παραγωγὸς καὶ δημιουργὸς κοινωνικοῦ πλούτου ἀποκτάει ὁ ἐργάτης συνείδηση τῆς δύναμής του. Σὲ ἀλληλέγγυα ἕνωση μὲ τοὺς συντρόφους του δημιουργεῖ τὴν με-

γάλη φάλαγγα τῶν ἀγωνιστῶν ἐργατῶν, ποὺ πυροπολεῖται ἀπ' τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας κι ἐμπνέεται ἀπ' τὸ ἰδανικὸ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης. Γιὰ τοὺς 'Αναρχοσυνδικαλιστές, τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα ἀποτελοῦν τὰ πιὸ γόνιμα σπέρματα μιᾶς μελλοντικῆς κοινωνίας, τὸ στοιχειῶδες σχολεῖο τοῦ Σοσιαλισμοῦ γενικότερα. Κάθε νέα κοινωνικὴ δομὴ δημιουργεῖ τὰ δικά της ὄργανα μέσα στὸ σῶμα τοῦ παλιοῦ ὀργανισμοῦ. Δίχως αὐτὴ τὴν προϋπόθεση κάθε κοινωνικὴ ἐξέλιξη εἶναι ἀδιανόητη. Ἡ Σοσιαλιστικὴ ἐκπαίδευση δὲν σημαίνει γι' αὐτοὺς συμμετοχὴ στὴν πολιτικὴ ἄσκησης τῆς ἐξουσίας, τοῦ ἐθνικοῦ κράτους, ἀλλὰ τὴν προσπάθεια νὰ γίνουν ξεκάθαροι στοὺς ἐργάτες οἱ ἐγγενεῖς σύνδεσμοι ἀνάμεσα στὰ κοινωνικὰ προβλήματα, μὲ τὴ βοήθεια τῆς τεχνικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἀνάπτυξης τῶν διοικητικῶν τους ἱκανοτήτων, νὰ τοὺς προετοιμάσουν γιὰ νὰ παίξουν τὸ ρόλο τῶν ἀναμορφωτῶν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καὶ νὰ τοὺς προσφέρουν τὴν ἠθικὴ συμπαράσταση ποὺ ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν ἐκτέλεση τοῦ καθήκοντός τους. Κανένα κοινωνικὸ σῶμα δὲν εἶναι πιὸ κατάλληλο, γι' αὐτὸ τὸ σκοπό, ἀπ' ὅτι ἡ ὀργάνωση τῆς οἰκονομικῆς πάλης τῶν ἐργατῶν. Δίνει μιὰ συγκεκριμένη κατεύθυνση στὶς κοινωνικές τους ἐνέργειες καὶ σκληραίνει τὴν ἀντίστασή τους στὴν ἄμεση πάλη, γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῶν ἀναγκαίων γιὰ τὴν συντήρηση καὶ τὴν ὑπεράσπιση τῶν ἀνθρώπινων δικαιωμάτων τους. Ταυτόχρονα ἀναπτύσσει τὶς ἠθικές τους ἀντιλήψεις, δίχως τὶς ὁποῖες εἶναι ἀδύνατος ὁποιοσδήποτε κοινωνικὸς μετασχηματισμός: τὴν πραγματικὴ ἀλληλεγγύη ἀπέναντι στοὺς συντρόφους τους, ποὺ μοιράζονται μαζί τους τὴν ἴδια μοῖρα καὶ τὴν ἠθικὴ εὐθύνη γιὰ τὶς πράξεις τους.

'Επειδὴ ἀκριβῶς τὸ ἐκπαιδευτικὸ ἔργο τῶν 'Αναρχοσυνδικαλιστῶν κατευθύνεται πρὸς τὴν ἀνάπτυξη ἀνεξάρτητης σκέψης καὶ δράσης, εἶναι εἰλικρινεῖς ἀντίπαλοι κάθε συγκεντρωτικῆς τάσης ποὺ εἶναι τόσο χαρακτηριστικὴ γιὰ τὰ περισσότερα ἀπ' τὰ σημερινὰ ἐργατικὰ κόμματα. Ὁ συγκεντρωτισμός, αὐτὸ τὸ τεχνητὸ σύστημα ποὺ λειτουργεῖ ἀπ' τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ κάτω καὶ συγκεντρώνει τὰ διοικητικὰ θέματα στὰ χέρια μιᾶς μικρῆς μειονότητας, συνοδεύεται πάντοτε ἀπ' τὴ στεῖρα ὑπηρεσιακὴ ρουτίνα. Συντρίβει τὶς πεποιθήσεις τοῦ ἀτόμου καὶ σκοτώνει κάθε προσωπικὴ πρωτοβουλία μὲ τὴν ἄψυχη πειθαρχία καὶ τὴν γραφειοκρατικὴ ἀπονέκρωση. Ὁ συγ-

κεντρωτισμός ἀποτελεῖ τὴν κατάλληλη μορφὴ ὀργάνωσης γιὰ τὸ κράτος, ἀφοῦ ἀποβλέπει στὴ μεγαλύτερη δυνατὴ ὁμοιομορφία τῆς κοινωνικῆς ζωῆς γιὰ νὰ διατηρηθεῖ ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἰσορροπία. Ἀλλὰ γιὰ ἕνα κίνημα τοῦ ὁποίου ἡ ἴδια ἀκριβῶς ἡ ὕπαρξη ἐξαρτᾶται ἀπ' τὴν κατάλληλη δράση σὲ κάθε εὐνοϊκὴ περίπτωση ποὺ παρουσιάζεται κι ἀπ' τὴν ἀνεξάρτητη σκέψη τῶν ὑποστηρικτῶν του, ὁ συγκεντρωτισμὸς ἀποτελεῖ κατάρα ποὺ ἐξασθενίζει τὴν δύναμή του νὰ παίρνει ἀποφάσεις καὶ συστηματικὰ καταστέλει κάθε αὐθόρμητη πρωτοβουλία.

Ἡ ὀργάνωση τοῦ Ἀναρχοσυνδικαλισμοῦ βασίζεται πάνω στὶς ἀρχὲς τῆς ὁμοσπονδιακῆς ὀργάνωσης, στὴν ἐλεύθερη σύνδεση ἀπὸ κάτω πρὸς τὰ πάνω, ποὺ τοποθετεῖ τὸ δικαίωμα αὐτὸ - καθορισμοῦ κάθε μονάδας πάνω ἀπ' ὁτιδήποτε ἄλλο κι ἀναγνωρίζει μόνο τὴν ὀργανικὴ συμφωνία ὅλων, πάνω στὴ βάση τῆς κοινότητας τῶν συμφερόντων καὶ τῶν κοινῶν πεποιθήσεων. Ἡ ὀργάνωσή τους οἰκοδομεῖται ἑπομένως πάνω στὴν ἀκόλουθη βάση: Οἱ ἐργάτες, κάθε περιφέρειας προσχωροῦν στὰ συνδικάτα τῶν ἀντίσταχων ἐπαγγελμάτων τους. Τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα μιᾶς πόλης ἢ ἐπαρχιακῆς περιφέρειας συνενώνονται καὶ σχηματίζουν τὰ Labor Chambers, ποὺ ἀποτελοῦν τὰ κέντρα γιὰ τὴν τοπικὴ προπαγάνδα κι ἐκπαίδευση καὶ συνασπίζουν τοὺς ἐργάτες σὰν παραγωγούς, γιὰ νὰ προλάβουν τὴν ἄνοδο ὁποιουδήποτε στενοκέφαλου φραξιονιστικοῦ πνεύματος. Σὲ καιροὺς ποὺ ἐμφανίζονται τοπικὲς ἐργατικὲς ἀναταραχές, φροντίζουν γιὰ τὴν ἑνότητα καὶ τὴ συνεργασία ὁλόκληρου τοῦ σώματος τῆς τοπικὰ ὀργανωμένης ἐργασίας. Ὅλα τὰ Labor Chambers ἑνώνονται σὲ ὁμάδες, σύμφωνα μὲ τὶς συνακίες καὶ τὶς περιοχές, γιὰ νὰ σχηματίσουν τὴν Ἐθνικὴ Ὁμοσπονδία τῶν Labor Chambers ἡ ὁποία διατηρεῖ τὴ μόνιμη σύνδεση ἀνάμεσα στὰ τοπικὰ σώματα, φροντίζει γιὰ τὴν ἐλεύθερη προσαρμογὴ τῆς παραγωγικῆς ἐργασίας τῶν μελῶν διαφόρων ὀργανώσεων πάνω σὲ συνεταιριστικὲς βάσεις, φροντίζει γιὰ τὸν ἀπαραίτητο συντονισμὸ στὸ ἐκπαιδευτικὸ ἔργο κι ὑποστηρίζει τὶς τοπικὲς ὁμάδες μὲ συμβουλὲς καὶ ὁδηγίες.

Ἐπιπλέον, κάθε ἐργατικὸ συνδικάτο εἶναι ὁμοσπονδιακὰ συνδεδεμένο μὲ ὅλες τὶς ὀργανώσεις τῆς ἴδιας βιομηχανίας κι ἐκεῖνες, μὲ τὴ σειρά τους, μ' ὅλους τοὺς συναφεῖς ἐπαγγελματικοὺς κλάδους, ἔτσι ὥστε ὅλες νἄναι συνδεδεμένες μέσω γενικότερων βιομηχανικῶν

κ. ἀγροτικῶν συμμαχιῶν. Ἔχουν σὰν ἀποστολὴ τὴν ἱκανοποίηση τῶν ἀναγκῶν τῶν καθημερινῶν ἀγώνων ἀνάμεσα στὸ κεφάλαιο καὶ τὴν ἐργασία καὶ τὴν συνένωση ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ κινήματος γιὰ κοινὴ δράση, ὅπου προκύψει ἀνάγκη. Ἔτσι ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Labor Chambers κι ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Βιομηχανικῶν Συμμαχιῶν ἀποτελοῦν τοὺς δυὸ πόλους γύρω ἀπ' τοὺς ὁποίους περιστρέφεται ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων.

Μιὰ τέτοια μορφὴ ὀργάνωσης, ὄχι μόνο προσφέρει στοὺς ἐργάτες κάθε δυνατότητα γιὰ ἄμεση δράση μέσα στοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς καθημερινῆς τους τροφῆς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐφοδιάζει ἐπίσης μὲ τὶς ἀναγκαῖες προϋποθέσεις γιὰ τὴν ἀναδιοργάνωση τῆς κοινωνίας, τὴ δική τους δύναμη καὶ δίχως ξένη ἐπέμβαση σὲ περίπτωση ἐπαναστατικῆς κρίσης. Οἱ Ἀναρχοσυνδικαλιστὲς εἶναι πεπεισμένοι ὅτι μιὰ σοσιαλιστικὴ οἰκονομικὴ τάξη δὲν μπορεῖ νὰ δημιουργηθεῖ μὲ τοὺς νόμους καὶ τὰ διατάγματα ὁποιασδήποτε κυβέρνησης, παρὰ μόνο μὲ τὴν ἀνεπιφύλακτη συνεργασία τῶν ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ γεωργῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ πρέπει νὰ κατευθύνουν οἱ ἴδιοι τὴν παραγωγὴ καὶ τὴ διανομὴ γιὰ λογαριασμὸ τῆς κοινότητας καὶ βάσει κοινῶν συμφωνιῶν. Σὲ μιὰ τέτοια περίπτωση τὰ Labor Chambers θ' ἀναλάμβαναν τὴ διαχείριση τοῦ κοινωνικοῦ κεφαλαίου ποὺ ὑπάρχει σὲ κάθε κοινότητα, θὰ καθόριζαν τὶς ἀνάγκες τῶν κατοίκων αὐτῶν τῶν περιοχῶν καὶ θὰ ὀργάνωναν τὴν τοπικὴ κατανάλωση. Μέσω τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Labor Chambers, θἆταν δυνατὸς ὁ ὑπολογισμὸς τῶν συνολικῶν ἀναγκῶν ὁλόκληρης τῆς χώρας κι ἡ ἀντίστοιχη προσαρμογὴ τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, τὸ καθῆκον τῶν Βιομηχανικῶν κι Ἀγροτικῶν συμμαχιῶν, θἆταν ἡ ἀνάληψη τοῦ ἐλέγχου πάνω στὰ μέσα παραγωγῆς, τὶς μεταφορὲς κλπ. κι ὁ ἐφοδιασμὸς τῶν ξεχωριστῶν παραγωγικῶν ὁμάδων μὲ ὅτι χρειάζονται, Κοντολογῆς:

1. Ὀργάνωση ὁλόκληρης τῆς παραγωγῆς τῆς χώρας ἀπ' τὴν Ὁμοσπονδία τῶν Βιομηχανικῶν Συμμαχιῶν καὶ διεύθυνση τῆς ἐργασίας ἀπὸ ἐργατικὰ συμβούλια ποὺ ἐκλέγονται ἀπ' τοὺς ἴδιους τοὺς ἐργάτες.

2. Ὀργάνωση τῆς κοινωνικῆς συνεισφορᾶς ἀπ' τὴν Ὁμοσπονδία τῶν Labor Chambers.

Κι ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη ἐπίσης, ἡ πρακτικὴ ἐμπειρία ἔχει προσφέρει τὰ καλύτερα διδάγματα. Ἔχει δείξει ὅτι ἡ πληθώρα τῶν προ-

δλημάτων, πού συνεπάγεται μιὰ σοσιαλιστικὴ ἀνοικοδόμηση τῆς κανωνίας, δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιλυθεῖ ἀπὸ καμιὰ κυβέρνηση, ἀκόμα κι ἂν ἐνσοῦμε τὴν περίφημη δικτατορία τοῦ προλεταριάτου. Στὴ Ρωσία, ἡ δικτατορία τῶν Μπολσεβίκων στάθηκε ἀνήμπορη ἐπὶ δύο χρόνια μπροστὰ στὰ οἰκονομικὰ προβλήματα καὶ προσπάθησε ν' ἀποκρύψει τὴν ἀνικανότητά της πίσω ἀπὸ ἕνα καταιγισμὸ νόμων καὶ διαταγμάτων, οἱ περισσότερα ἀπ' τοὺς ὁποίους θάφτηκαν ἀμέσως στὰ διάφορα γραφεῖα. Ἂν ὁ κόσμος μποροῦσε ν' ἀπελευθερωθεῖ μὲ διατάγματα, δὲν θἄχε ἀπομείνει ἀπὸ καιρὸ κανένα ἄλυτο πρόβλημα στὴ Ρωσία. Ὁ Μπολσεβικισμός, μέσα στὴ φανατική του δίψα γιὰ ἐξουσία, ἔχει καταστρέψει βίαια τὰ πιὸ πολύτιμα ὄργανα μιᾶς σοσιαλιστικῆς τάξης, καταστρέφοντας τὶς Συνεταιριστικὲς Ὀργανώσεις, ὑποτάσσοντας τὰ ἐργατικὰ συνδικάτα στὸν κρατικὸ ἔλεγχο κι ἀποστερώντας τὰ σοβιέτ ἀπ' τὴν ἀνεξαρτησία τους σχεδὸν ἀπ' τὴν ἀρχή.

Ἔτσι ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἄνοιξε τὸ δρόμο ὄχι γιὰ μιὰ σοσιαλιστικὴ κοινωνία, ἀλλὰ γιὰ τὴν πιὸ πρωτόγονη μορφὴ γραφειοκρατικοῦ καπιταλισμοῦ καὶ γιὰ μιὰ ἐπιστροφὴ στὸν πολιτικὸ δεσποτισμό, ὁ ὁποῖος ἔχει καταργηθεῖ ἀπὸ πολὺ παλιὰ στὶς περισσότερες χῶρες ἀπὸ ἀστικὲς ἐπαναστάσεις. Σ τ ὸ Μ ή ν υ μ α γ ι ὰ τ ο ὺ ς ἐ ρ γ ά τ ε ς τ ῶ ν χ ω ρ ῶ ν τ ῆ ς Δ υ τ ι κ ῆ ς Ε ὐ ρ ώ π η ς, ὁ Κροπότκιν, πολὺ σωστά, ἀνέφερε: «Ἡ Ρωσία μᾶς ἔχει δείξει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο δ ὲ ν μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ ὁ σοσιαλισμός, παρόλο ποὺ οἱ ἄνθρωποι, ἀηδιασμένοι ἀπ' τὸ παλιὸ καθεστώς, δὲν πρόβαλαν καμιὰ ἐνεργητικὴ ἀντίσταση στὰ πειράματα τῆς νέας κυβέρνησης. Ἡ ἰδέα τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς πολιτικῆς κι οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας ἔχει, αὐτὴ καθαυτή, ἐξαιρετικὴ σημασία... ἀλλὰ ὅσο ἐξουσιάζεται ἡ χώρα ἀπ' τὴ δικτατορία ἑνὸς κόμματος, τὰ ἐργατικὰ καὶ τ' ἀγροτικὰ συμβούλια χάνουν, ὅπως εἶναι φυσικό, τὴ σημασία τους. Περιορίζονται ἔτσι στὸν ἴδιο παθητικὸ ρόλο, ποὺ συνείθιζαν νὰ παίζουν οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κοινωνικῶν τάξεων, στὴν ἐποχὴ τῆς ἀπόλυτης Μοναρχίας».

Ο ΑΓΩΝΑΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Στὴ Γερμανία ὅμως, ὅπου ἡ μετριοπαθὴς πτέρυγα τοῦ πολιτικοῦ

σοσιαλισμοῦ εἶχε φτάσει στὴν ἐξουσία, ὁ Σοσιαλισμός, στὴν μακρόχρονη πορεία ἀπορρόφησής του ἀπὸ συνειθισμένα κοινοβουλευτικὰ καθήκοντα, εἶχε ἐκφυλιστεῖ τόσο πολύ, ὥστε ἦταν πιὰ ἀνίκανος γιὰ ὁποιαδήποτε δημιουργικὴ δράση. Ἀκόμα καὶ μιὰ ἀστικὴ ἐφημερίδα ὅπου ἡ FRANKFURTER ZEITUNG αἰσθάνθηκε ὑποχρεωμένη νὰ ἐπιβεβαιώσει ὅτι: «ἡ Ἱστορία τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν δὲν ἔχει γεννήσει ποτὲ στὸ παρελθὸν μιὰ ἐπανάσταση ποὺ νἆναι τόσο φτωχὴ σὲ δημιουργικὲς ἰδέες καὶ τόσο ἀδύναμη σ' ἐπαναστατικὴ ἐνεργητικότητα». Τὸ ἁπλὸ γεγονὸς ὅτι ἕνα κόμμα, ποὺ διέθετε περισσότερα μέλη ἀπ' ὁποιοδήποτε ἐργατικὸ κόμμα στὸν κόσμο, τὸ ὁποῖο γιὰ πολλὰ χρόνια ἦταν τὸ ἰσχυρότερο πολιτικὸ σῶμα τῆς Γερμανίας, ἄφησε ἐλεύθερο τὸ πεδίο γιὰ τὸ Χίτλερ καὶ τὴ συμμορία του, δίχως νὰ προβάλλει καμιὰ ἀντίσταση, μιλάει ἀπὸ μόνο του καὶ παρουσιάζει ἕνα παράδειγμα ἀνικανότητας κι ἀδυναμίας ποὺ δύσκολα μπορεῖ νὰ παρερμηνευτεῖ.

Δὲν ἔχει κανεὶς παρὰ μόνο νὰ συγκρίνει τὴν κατάσταση τῶν Γερμανῶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, μὲ τὴ στάση τῶν ἀναρχοσυνδικαλιστικῶν ἐργατικῶν ἑνώσεων στὴν Ἰσπανία κι ἰδιαίτερα στὴν Καταλωνία, ὅπου ἡ ἐπίδρασή τους ἦταν ἰσχυρότερη, γιὰ ν' ἀντιληφθεῖ τὸ μέγεθος τῆς διαφορᾶς ποὺ χωρίζει τὰ ἐργατικὰ κινήματα αὐτῶν τῶν δυὸ χωρῶν. Ὅταν, τὸν Ἰούλη τοῦ 1936, ἡ συνωμοσία τῶν Φασιστῶν ἡγετῶν τοῦ Στρατοῦ ἐξελίχθηκε σὲ ἀνοιχτὴ ἀνταρσία, στὴν ἡρωϊκὴ ἀντίσταση τῶν C.N.T. (Ἐθνικὴ Συνομοσπονδία Ἐργασίας) καὶ F.A.I. (Ἀναρχικὴ Ὁμοσπονδία Ἰβηρικῆς) ὀφειλόταν τὸ ὅτι κατεστάλη μέσα σὲ λίγες μέρες ἡ φασιστικὴ ἐξέγερση στὴν Καταλωνία, στερώντας τὸν ἐχθρό, ἀπ' αὐτὸ τὸ πιὸ σημαντικὸ κομμάτι τῆς Ἰσπανίας κι ἀνατρέποντας τὸ ἀρχικὸ σχέδιο τῶν συνωμοτῶν νὰ καταλάβουν αἰφνιδιαστικὰ τὴ Βαρκελώνη. Οἱ ἐργάτες δὲν μποροῦσαν τότε νὰ σταματήσουν στὴ μέση τοῦ δρόμου κι ἔτσι ἀκολούθησαν τὴν κολλεκτιβοποίηση τῆς γῆς καὶ τὴν κατάληψη τῶν ἀγροκτημάτων κι ἐργοστασίων ἀπ' τὰ ἀγροτικὰ κι ἐργατικὰ συνδικάτα. Τὸ κίνημα αὐτό, ποὺ ξεπρόβαλε μὲ καταλυτικὴ δύναμη ἀπ' τὴν πρωτοβουλία τῶν C.N.T. καὶ F.A.I., ἐξαπλώθηκε στὴν Ἀραγωνία, τὸ Λεβάντε κι ἄλλα μέρη τῆς χώρας κι ἀκόμα παρέσυρε μαζί του ἕνα μεγάλο μέρος τῶν συνδικάτων τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος ποὺ ἀνῆκαν στὴν U.G.T. (Γενικὴ Ἐργατικὴ Ἕνωση). Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἀποκάλυψε

ότι οἱ ἀναρχοσυνδικαλιστὲς ἐργάτες τῆς Ἱσπανίας, ὄχι μόνο ἤξεραν ν' ἀγωνίζονται, ἀλλὰ κι ὅτι ἦταν ἐπίσης γεμάτοι ἀπὸ δημιουργικὲς ἰδέες οἱ ὁποῖες εἶναι τόσο ἀπαραίτητες σὲ μιὰ ἐποχὴ πραγματικῆς κρίσης. Εἶναι πρὸς τιμὴ τοῦ Ἀντιεξουσιαστικοῦ Σοσιαλισμοῦ στὴν Ἱσπανία τὸ ὅτι ἀπ' τὴν ἐποχὴ τῆς Πρώτης Διεθνοῦς, ἔχει ἐκπαιδεύσει τοὺς ἐργάτες μ' ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα ποὺ ἀξιολογεῖ τὴν ἐλευθερία πάνω ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα καὶ θεωρεῖ τὴν πνευματικὴ ἀνεξαρτησία τῶν ὀπαδῶν του σὰν βάση τῆς ὕπαρξής του. Ἡ παθητικὴ κι ἄψυχη στάση τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν σὲ ἄλλες χῶρες, ἡ ὁποία προστέθηκε στὴν πολιτικὴ τῆς μὴ-ἐπέμβασης τῶν κυβερνήσεών τους, ἦταν ἐκείνη ποὺ ὁδήγησε στὴν ἥττα τοὺς Ἱσπανοὺς ἐργάτες κι ἀγρότες, μετὰ ἀπὸ ἕνα ἡρωικὸ ἀγώνα ποὺ κράτησε πάνω ἀπὸ δυόμισυ χρόνια.

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ — Η ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

Ὁ Ἀναρχοσυνδικαλισμὸς ἔχει συχνὰ κατηγορηθεῖ πὼς οἱ ὀπαδοί του δὲν ἔδειχναν κανένα ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν πολιτικὴ δομὴ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ συνακόλουθα κανένα ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνες τῆς συγκεκριμένης ἐποχῆς. Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ εἶναι ἐντελῶς λαθεμένη καὶ προέρχεται εἴτε ἀπὸ πλήρη ἄγνοια, εἴτε ἀπὸ σκόπιμη διαστρέβλωση τῶν γεγονότων. Ἐκεῖνο ποὺ ξεχωρίζει τοὺς Ἀναρχοσυνδικαλιστὲς ἀπ' τὰ σύγχρονα ἐργατικὰ κόμματα, τόσο ἀπὸ ἄποψη ἀρχῶν, ὅσο κι ἀπὸ ἄποψη τακτικῆς, δὲν εἶναι ὁ πολιτικὸς ἀγώνας σὰν τέτοιος ἀλλὰ ἡ μορφὴ αὐτοῦ τοῦ ἀγώνα κι οἱ σκοποὶ στοὺς ὁποίους ἀποβλέπει. Οἱ Ἀναρχοσυνδικαλιστὲς υἱοθετοῦν τὴν ἴδια τακτικὴ στὴν πάλη τους ἐνάντια στὴν πολιτικὴ καταπίεση ὅπως κι ἐνάντια στὴν οἰκονομικὴ ἐκμετάλλευση. Ἀλλὰ ἐνῶ εἶναι πεπεισμένοι γιὰ τὸ ὅτι μαζὶ μὲ τὸ ἐκμεταλλευτικὸ σύστημα θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐξαφανιστεῖ καὶ τὸ πολιτικὸ ὄργανο προστασίας του, τὸ κράτος καὶ νὰ παραχωρήσει τὴ θέση του στὴ διοίκηση τῶν δημοσίων ὑποθέσεων βάσει τῆς ἐλεύθερης συμφωνίας, σὲ καμιὰ περίπτωση δὲν παραβλέπουν τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ προσπάθειες τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν ,μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἐπικρατούσας πολιτικῆς καὶ κανωνικῆς τάξης, θὰ πρέπει πάντοτε νὰ στρέφονται ἐνάντια σὲ ὁποιαδήποτε ἐ-

πίθεση ἀπὸ μέρους τῆς ἀντίδρασης καὶ νὰ ἐπεκτείνουν τὰ ὅρια αὐτῶν τῶν δικαιωμάτων, ὁποτεδήποτε παρουσιαστεῖ ἡ εὐκαιρία γι' αὐτό. Ὁ ἡρωϊκὸς ἀγώνας τῆς C.N.T. ἐνάντια στὸ Φασισμό, στὴν Ἰσπανία ἦταν, ἴσως, ἡ καλύτερη ἀπόδειξη γιὰ τὸ ὅτι ἡ ὑποτιθέμενη ἀπολιτικὴ στάση τῶν Ἀναρχοσυνδικαλιστῶν δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἕνα κενὸ σχῆμα λόγου.

Ἀλλά, σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψή τους τὸ κέντρο ἐπίθεσης στοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνες δὲ βρίσκεται στὰ νομοθετικὰ σώματα παρὰ μόνο μέσα στὸ λαό.

Τὰ πολιτικὰ δικαιώματα δὲν γεννιοῦνται μέσα στὰ κανοβούλια, ἀλλὰ μᾶλλον τοὺς ἐπιβάλλονται ἀπὸ ἔξω. Κι ἀκόμα κι ἡ νομοθετική τους κατοχύρωση ἔχει πάψει πιὰ ἀπὸ καιρὸ ν' ἀποτελεῖ ἐγγύηση γιὰ τὴν προστασία τους. Δὲν ὑπάρχουν ἐπειδὴ ἔχουν ἀναγνωριστεῖ νομικὰ πάνω σ' ἕνα κομμάτι χαρτί, ἀλλὰ μόνο ἂν ἔχουν γίνει μιὰ σύμφυτη συνήθεια ἑνὸς λαοῦ κι ὅταν ὁποιαδήποτε ἀπόπειρα παραβίασής τους θὰ συναντοῦσε τὴ βίαιη ἀντίσταση τοῦ πληθυσμοῦ. Ὅπου δὲν συμβαίνει αὐτό, δὲν ἔχει κανένα νόημα ὁποιαδήποτε κοινοβουλευτικὴ ἀντιπολίτευση ἢ ὁποιαδήποτε Πλατωνικὴ ἐπίκληση τοῦ Συντάγματος. Ἀπολαμβάνει κανεὶς τὸν σεβασμὸ τῶν ἄλλων μόνο ὅταν ξέρει πῶς νὰ ὑπερασπίσει τὴν ἀξιοπρέπειά του σὰν ἀνθρώπινο ὄν. Αὐτὸ δὲν ἰσχύει μόνο γιὰ τὴν ἰδιωτικὴ ζωή, ἰσχύει ἐπίσης πάντοτε καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴ ζωή.

Ὅλα τὰ πολιτικὰ δικαιώματα κι οἱ ἐλευθερίες ποὺ ἀπολαμβάνουν σήμερα οἱ ἄνθρωποι, δὲν ὀφείλονται στὴν καλὴ θέληση τῶν κυβερνήσεών τους, παρὰ μόνο στὴ δική του δύναμη. Οἱ κυβερνήσεις ἔχουν χρησιμοποιήσει πάντοτε κάθε διαθέσιμο μέσο γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν κατάκτηση αὐτῶν τῶν δικαιωμάτων ἢ γιὰ νὰ τὰ ἐμφανίσουν σὰν χιμαιρικά. Χρειάστηκαν μεγάλα μαζικὰ κινήματα κι ὁλόκληρες ἐπαναστάσεις γιὰ νὰ τ' ἀποσπάσουν ἀπ' τὶς ἄρχουσες τάξεις, οἱ ὁποῖες δὲν θὰ δέχονταν ποτὲ νὰ τὰ παραχωρήσουν θεληματικά. Ὁλόκληρη ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων τριακοσίων χρόνων, ἀποτελεῖ ἀπόδειξη αὐτῆς τῆς ἀλήθειας. Ἐκεῖνο ποὺ ἔχει σημασία δὲν εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ κυβερνήσεις ἀποφάσισαν νὰ παραχωρήσουν ὁρισμένα δικαιώματα στὸ λαό, ἀλλὰ ὁ λόγος ποὺ τὶς ὑποχρέωσε νὰ τὸ κάνουν.

Φυσικά, ἂν κανεὶς δεχτεῖ τὴν κυνικὴ φράση τοῦ Λένιν καὶ θεωρήσει τὴν ἐλευθερία ἁπλῶς σὰν μιὰ «ἀστικὴ προκατάληψη», τότε, νάστε βέβαιοι ὅτι, τὰ πολιτικὰ δικαιώματα δὲν ἔχουν ἀπολύτως καμιὰ ἀξία γιὰ τοὺς ἐργάτες. Ἀλλὰ τότε οἱ ἀμέτρητοι ἀγῶνες τοῦ παρελθόντος, ὅλες οἱ ἐξεγέρσεις καὶ οἱ ἐπαναστάσεις στὶς ὁποῖες ὀφείλουμε αὐτὰ τὰ δικαιώματα, στεροῦνται ἐπίσης κάθε ἀξίας. Τὸ νὰ ὑποστηρίζουμε αὐτὸ τὸ «σοφὸ» συλλογισμὸ θὰ σήμαινε ὅτι δὲν ἦταν ἀναγκαία ἡ ἀνατροπὴ τοῦ Τσαρισμοῦ, γιατὶ ἀκόμα κι ἡ λογοχρισία τοῦ Νικόλαου τοῦ Β΄ δὲν θὰ εἶχε φυσικὰ καμιὰ ἀντίρρηση γιὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς ἐλευθερίας σὰν «ἀστικὴ προκατάληψη».

Ἂν παρ' ὅλα αὐτά, ὁ Ἀναρχοσυνδικαλισμὸς ἀπορρίπτει τὴ συμμετοχὴ στὰ σημερινὰ ἐθνικὰ κοινοβούλια, αὐτὸ δὲν ὀφείλεται στὸ ὅτι δὲν τρέφει καμιὰ συμπάθεια γιὰ τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνες γενικότερα, ἀλλὰ στὸ ὅτι οἱ ὀπαδοί του ἔχουν τὴ γνώμη πὼς αὐτὴ ἡ μορφὴ δραστηριότητας ἀποτελεῖ γιὰ τοὺς ἐργάτες τὴν πιὸ ἀδύναμη καὶ πιὸ ἄχρηστη μορφὴ τοῦ πολιτικοῦ ἀγώνα. Γιὰ τὶς ἰδιοκτητικὲς τάξεις, ἡ κοινοβουλευτικὴ δράση εἶναι βέβαια ἕνα κατάλληλο ὄργανο γιὰ τὴ ρύθμιση τέτοιων ἀντιθέσεων μόλις ἐμφανιστοῦν, γιατὶ ἐνδιαφέρονται ὅλες ἐξίσου γιὰ τὴν διατήρηση τῆς σημερινῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς τάξης. Ὅπου ὑπάρχει κοινὸ συμφέρον, ἡ ἀμοιβαία συμφωνία εἶναι δυνατὴ καὶ μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετήσει ὅλα τὰ κόμματα. Ἀλλὰ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἡ κατάσταση εἶναι πολὺ διαφορετική. Γι' αὐτοὺς ἡ ἐπικρατοῦσα οἰκονομικὴ τάξη ἀποτελεῖ τὴν πηγὴ τῆς ἐκμετάλλευσής τους καὶ τῆς κανωνικῆς καὶ πολιτικῆς τους ὑποταγῆς. Ἀκόμα κι ἡ πιὸ ἐλεύθερη ψηφοφορία, δὲ μπορεῖ νὰ ἐξαλείψει τὴν χτυπητὴ ἀντίθεση ποὺ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς ἰδιοκτητικὲς καὶ μὴ - ἰδιοκτητικὲς τάξεις τῆς κοινωνίας. Τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ κάνει εἶναι νὰ ἐπικυρώσει τὴν ὑποδούλωση τῶν ταλαίπωρων μαζῶν μὲ τὴ σφραγίδα τῆς νομιμότητας.

Εἶναι γεγονὸς πὼς ὅταν τὰ σοσιαλιστικὰ ἐργατικὰ κόμματα ἤθελαν νὰ πετύχουν μερικὲς ἀποφασιστικὲς πολιτικὲς μεταρρυθμίσεις, οἱ κοινωνικὲς καταστάσεις δὲ τὰ βοήθησαν καὶ δὲ μπόρεσαν νὰ τὸ κατορθώσουν μὲ τὴ κανοβουλευτικὴ δράση, ἀλλὰ ὑποχρεώθηκαν νὰ βασιστοῦν ἀποκλειστικὰ στὴ δύναμη τῆς οἰκονομικῆς πάλης τῶν ἐργατῶν. Οἱ πολιτικὲς γενικὲς ἀπεργίες ποὺ ἔγιναν στὸ Βέλγιο καὶ τὴ Σουηδία, μὲ αἴτημα τὴν καθιέρωση τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, ἀ-

ποτελοῦν ἀπόδειξη αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Στὴ Ρωσία ἐπίσης, ἡ μεγάλη γενικὴ ἀπεργία τοῦ 1905 ἦταν ἐκείνη ποὺ ἀνάγκασε τὸν Τσάρο νὰ ὑπογράψει τὸ νέο σύνταγμα. Ἡ συνειδητοποίηση αὐτῆς τῆς ἀλήθειας ἦταν ἐκείνη ποὺ ὤθησε τοὺς Ἀναρχοσυνδικαλιστὲς νὰ συγκεντρώσουν τὴ δραστηριότητά τους πάνω στὴ σοσιαλιστικὴ ἐκπαίδευση τῶν μαζῶν καὶ στὴν ἀξιοποίηση τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς τους δύναμης. Ἡ μέθοδός τους εἶναι ἐκείνη τῆς ἄμεσης δράσης, τόσο στὸν οἰκονομικὸ ὅσο καὶ στὸ πολιτικὸ ἀγώνα τῆς ἐποχῆς. Μὲ τὸν ὅρο ἄμεση δράση, ἐννοοῦν κάθε μέθοδο ἄμεσου ἀγώνα τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στὴν οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ καταπίεση. Ἀνάμεσα σ' αὐτὲς οἱ πιὸ σημαντικὲς εἶναι ἡ ἀπεργία σ' ὅλες τὶς διαβαθμίσεις της, ἀπ' τὸν ἁπλὸ ἀγώνα γιὰ μισθολογικὴ αὔξηση μέχρι τὴ γενικὴ ἀπεργία, τὸ ὀργανωμένο σαμποτάζ κι ὅλα τ' ἀμέτρητα ἄλλα μέσα τὰ ὁποῖα διαθέτουν οἱ ἐργάτες σὰν παραγωγοί.

Μιὰ ἀπ' τὶς πιὸ ἀποτελεσματικὲς μορφὲς ἄμεσης δράσης εἶναι ἡ κ ο ι ν ω ν ι κ ὴ ἀ π ε ρ γ ί α, ποὺ ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ὡς τώρα κυρίως στὴν Ἰσπανία καὶ κατὰ ἕνα μέρος στὴ Γαλλία κι ἡ ὁποία δείχνει μιὰ ἀξιοθαύμαστη κι αὐξανόμενη εὐθύνη τῶν ἐργατῶν ἀπέναντι στὴν κοινωνία σὰν σύνολο. Ἐνδιαφέρεται λιγότερο γιὰ τὰ ἄμεσα συμφέροντα τῶν παραγωγῶν καὶ περισσότερο γιὰ τὴν προστασία τῆς κοινότητας ἀπ' τὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ σημερινοῦ συστήματος. Ἡ κοινωνικὴ ἀπεργία προσπαθεῖ νὰ ἐπιβάλλει στοὺς ἐργοδότες τὸ αἴσθημα εὐθύνης ἀπέναντι στὸ κοινό. Ἀποβλέπει πρωταρχικὰ στὴν προστασία τῶν καταναλωτῶν, ἡ μεγάλη πλειοψηφία τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἀπ' τοὺς ἴδιους τοὺς ἐργάτες. Κάτω ἀπὸ τὶς σημερινὲς συνθῆκες οἱ ἐργάτες ταπεινώνονται συχνὰ κάνοντας χίλια δυὸ πράγματα πού, σταθερά, δὲν χρησιμεύουν σὲ τίποτα ἄλλο παρὰ μόνο στὸ νὰ βλάπτουν ὁλόκληρη τὴν κοινότητα γιὰ χάρη τῶν συμφερόντων τῶν ἐργοδοτῶν. Ἀναγκάζονται νὰ χρησιμοποιήσουν κατώτερα καὶ συχνὰ πραγματικὰ ἐπιζήμια ὑλικὰ στὴν κατασκευὴ τῶν προϊόντων τους, νὰ χτίζουν ἄθλιες κατοικίες, νὰ προσφέρουν χαλασμένες τροφὲς καὶ νὰ διαπράττουν ἀναρίθμητες πράξεις ποὺ ἔχουν σχεδιαστεῖ γιὰ νὰ ἐξαπατήσουν τὸν καταναλωτή. Σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη τῶν Ἀναρχοσυνδικαλιστῶν, τὸ μεγάλο καθῆκον τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων συνίσταται στὸ νὰ κάνουν μιὰ σθεναρὴ ἐπέμβαση. Μιὰ πρόοδος πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση θὰ ἐνίσχυε ταυτόχρο-

να τη θέση τῶν ἐργατῶν μέσα στὴ κοινωνία καὶ θὰ ἐπιβεβαίωνε σὲ ἕνα μεγαλύτερο βαθμὸ ἐκείνη τὴν τοποθέτηση.

Ἡ ἄμεση δράση ἀπὸ μέρους τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν, βρίσκει τὴν πιὸ ὁλοκληρωμένη της ἔκφραση στὴ γενικὴ ἀπεργία, στὴ διακοπὴ τῆς δουλειᾶς σὲ κάθε παραγωγικὸ κλάδο, ὅταν ἔχουν ἀποτύχει ὅλα τ' ἄλλα μέσα. Ἀποτελεῖ τὸ πιὸ ἰσχυρὸ ὅπλο ποὺ διαθέτουν οἱ ἐργάτες καὶ δίνει τὴν πιὸ κατανοητὴ ἔκφραση στὴ δύναμή τους σὰν κοινωνικὸ παράγοντα. Ἡ γενικὴ ἀπεργία, φυσικά, δὲν ἀποτελεῖ ἕνα ὄργανο στὸ ὁποῖο μποροῦμε νὰ καταφύγουμε αὐθαίρετα σὲ κάθε περίπτωση. Χρειάζεται ὁρισμένες κανονικὲς προϋποθέσεις ποὺ θὰ τῆς προσφέρουν τὴν κατάλληλη ἠθικὴ δύναμη καὶ θὰ τὴν κάνουν φερέφωνο θέλησης τῶν μεγάλων λαϊκῶν μαζῶν. Ὁ γελοῖος ἰσχυρισμός, ποὺ τόσο συχνὰ ἀποδίδεται στοὺς Ἀναρχοσυνδικαλιστές, ὅτι τὸ μόνο ποὺ χρειάζεται εἶναι νὰ κηρυχτεῖ μιὰ γενικὴ ἀπεργία, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ οἰκοδομήσουμε μέσα σὲ λίγες μέρες μιὰ σοσιαλιστικὴ κοινωνία, εἶναι, φυσικά, ἁπλῶς μιὰ ἀστεία ἐπινόηση ἀμαθῶν ἀντιπάλων. Ἡ γενικὴ ἀπεργία μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετήσει διάφορους σκοπούς. Μπορεῖ νἄναι τὸ τελευταῖο στάδιο μιᾶς ἀπεργίας ὅπως, λογουχάρη, συνέβηκε στὰ 1902 στὴ Βαρκελώνη ἢ στὰ 1903 στὸ Μπιλμπάο, πράγμα ποὺ ὤθησε τοὺς μεταλλωρύχους ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπ' τὸ μισητὸ σύστημα ἐργασίας κι ἀνάγκασε τοὺς ἐργοδότες νὰ δημιουργήσουν ὑγιεινὲς συνθῆκες ἐργασίας στὰ ὀρυχεῖα. Μπορεῖ ἐπίσης ν' ἀποτελέσει ἕνα μέσο γιὰ τὴν ἐπιβολὴ κάποιου γενικότερου αἰτήματος ἀπὸ μέρους τῶν ἐργατῶν ὅπως, λογουχάρη, συνέβηκε μὲ τὴν ἀπόπειρα γιὰ τὴν κήρυξη γενικῆς ἀπεργίας, στὰ 1886 στὶς Ε.Π.Α., ἡ ὁποία εἶχε σὰν αἴτημα τὴν καθιέρωση ὀκτάωρης καθημερινῆς δουλειᾶς σ' ὅλες τὶς βιομηχανίες. Ἡ μεγάλη γενικὴ ἀπεργία τῶν Ἄγγλων ἐργατῶν στὰ 1926, ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς σχεδιασμένης ἀπόπειρας, ἀπὸ μέρους τῶν ἐργοδοτῶν, νὰ κατεβάσουν τὸ γενικὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο τῶν ἐργατῶν, περικόπτοντας τὰ ἡμερομίσθιά τους.

Ἀλλὰ ἡ γενικὴ ἀπεργία μπορεῖ ἐπίσης ν' ἀποβλέπει σὲ πολιτικοὺς σκοποὺς ὅπως, λογουχάρη, συνέβηκε μὲ τὸν ἀγώνα τῶν Ἱσπανῶν ἐργατῶν στὰ 1904, γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν πολιτικῶν κρατουμένων, ἢ τὴν γενικὴ ἀπεργία στὴν Καταλωνία τὸν Ἰούλη τοῦ 1909, γιὰ νὰ ἐξαναγκαστεῖ ἡ κυβέρνηση νὰ τερματίσει τὸν ἐγκλη-

ματικό της πόλεμο στὸ Μαρόκο. Ἀνήκε: ἐπίσης σ' αὐτὴ τὴν κατηγορία κι ἡ γενικὴ ἀπεργία τῶν Γερμανῶν ἐργατῶν, ποὺ ἔγινε στὰ 1920, ἡ ὁποία κηρύχθηκε μετὰ τὸ λεγόμενο π ρ α ξ ι κ ό π η μ α τοῦ Κάππ κι ἔδωσε ἕνα τέλος σὲ μιὰ κυβέρνηση ποὺ εἶχε ἀποκτήσει τὴν ἐξουσία μ' ἕνα στρατιωτικὸ πραξικόπημα. Σὲ τέτοιες κρίσιμες καταστάσεις ἡ γενικὴ ἀπεργία παίρνει τὴ θέση τῶν ὁδοφραγμάτων τῶν πολιτικῶν ἐξεγέρσεων τοῦ παρελθόντος. Γιὰ τοὺς ἐργάτες, ἡ γενικὴ ἀπεργία ἀποτελεῖ τὴ λογικὴ συνέπεια τοῦ σύγχρονου βιομηχανικοῦ συστήματος, τοῦ ὁποίου εἶναι σήμερα τὰ θύματα καὶ συνάμα τοὺς προσφέρει τὸ ἰσχυρότερο ὅπλο, ποὺ διαθέτουν στὸν ἀγώνα γιὰ τὴν κανωνικὴ ἀπελευθέρωση, δοσμένου ὅτι ἀναγνωρίζουν τὴ δύναμη τους καὶ μαθαίνουν πῶς νὰ χρησιμοποιοῦν κατάλληλα αὐτὸ τὸ ὅπλο.

Ο ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Α' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

Μετὰ τὸν Α' Παγκόσμιο πόλεμο οἱ Εὐρωπαϊκοὶ λαοὶ βρέθηκαν ἀντιμέτωποι μὲ μιὰ νέα κατάσταση. Στὴν Κεντρικὴ Εὐρώπη τὸ παλιὸ καθεστὼς εἶχε καταρρεύσει. Ἡ Ρωσία βρέθηκε στὴ μέση μιᾶς κοινωνικῆς ἐπανάστασης τῆς ὁποίας δὲν μποροῦσε κανεὶς νὰ προβλέψει τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ Ρώσικη ἐπανάσταση εἶχε ἐντυπωσιάσει βαθειὰ τοὺς ἐργάτες κάθε χώρας. Αἰσθάνονταν ὅτι ἡ Εὐρώπη ἀντιμετώπιζε μιὰ ἐπαναστατικὴ κρίση κι ὅτι ἂν τώρα δὲν γεννιόταν καμιὰ ἀποφασιστικὴ συνέπεια μέσα ἀπ' αὐτήν, οἱ ἐλπίδες τους θὰ διαψεύδονταν γιὰ πολλὰ ἀκόμα χρόνια. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο στήριξαν τὶς μεγαλύτερες ἐλπίδες τους πάνω στὴ ρώσικη ἐπανάσταση κι εἶδαν σ' αὐτή, τὴν ἐγκαινίαση μιᾶς νέας περιόδου τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας. Στὰ 1919, τὸ κόμμα τῶν Μπολσεβίκων, ποὺ εἶχε καταλάβει τὴν ἐξουσία στὴ Ρωσία, ἀπεύθυνε ἔκκληση σ' ὅλες τὶς ἐπαναστατικὲς ἐργατικὲς ὀργανώσεις τοῦ κόσμου καὶ τὶς προσκάλεσε νὰ πάρουν μέρος σ' ἕνα συνέδριο, ποὺ θὰ γινόταν τὸν ἑπόμενο χρόνο στὴ Μόσχα, γιὰ τὴν ἵδρυση μιᾶς νέας Διεθνοῦς. Κομμουνιστικὰ κόμματα σ' αὐτὴ τὴν ἐποχή, ὑπῆρχαν μόνο σὲ λίγες χῶρες. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριὰ ὑπῆρχαν συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις στὴν Ἱσπανία, Πορτογαλία, Γαλλία, Ἰταλία, Ὁλλανδία, Σουηδία, Γερμανία, Ἀγγλία καὶ στὶς χῶρες τῆς Βόρειας καὶ

Νότιας Ἀμερικῆς, μερικὲς ἀπ' τις ὁποῖες ἐξασκοῦσαν μιὰ πολὺ ἰσχυρὴ ἐπίδραση. Ἑπομένως, τὸ βασικὸ μέλημα τοῦ Λένιν καὶ τῶν ὀπαδῶν του ἦταν νὰ κερδίσουν αὐτὲς τὶς συγκεκριμένες ὀργανώσεις γιὰ τοὺς δικούς τους σκοπούς. Ἔτσι τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ὅτι στὸ ἱδρυτικὸ συνέδριο τῆς Γ' Διεθνοῦς ποὺ διεξήχθηκε τὸ καλοκαίρι τοῦ 1920, ἐκπροσωποῦνταν σχεδὸν ὅλες οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις τῆς Εὐρώπης.

Ἀλλὰ ἡ ἐντύπωση ποὺ ἀποκόμισαν ἀπ' τὴ Ρωσία οἱ συνδικαλιστὲς ἀντιπρόσωποι, δὲν ἦταν ἱκανοποιητικὴ ὥστε νὰ τοὺς κάνει νὰ θεωρήσουν τὴ συνεργασία μὲ τοὺς Κομμουνιστὲς εἴτε δυνατή, εἴτε ἐπιθυμητή. Ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου ἄρχιζε ἤδη ν' ἀποκαλύπτει τὸ πραγματικό της πρόσωπο. Οἱ φυλακὲς ἦταν γεμάτες μὲ Σοσιαλιστὲς κάθε σχολῆς, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους ὑπῆρχαν πολλοὶ Ἀναρχικοὶ καὶ Συνδικαλιστές. Ἀλλὰ πάνω ἀπ' ὅλα ἦταν ὁλοφάνερο ὅτι ἡ νέα κυρίαρχη κάστα δὲν ἦταν κατάλληλη, ἀπὸ καμιὰ ἄποψη, γιὰ τὸ καθῆκον μιᾶς γνήσιας σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης τῆς ζωῆς. Ἡ ἵδρυση τῆς Γ' Διεθνοῦς, μὲ τὸ δικτατορικό της μηχανισμὸ καὶ τὶς προσπάθειές της γιὰ νὰ μεταβάλλει ὁλόκληρο τὸ Εὐρωπαϊκὸ ἐργατικὸ κίνημα, σὲ ὄργανο γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Μπολσεβίκικου κράτους, ἔκανε γρήγορα τοὺς Συνδικαλιστὲς νὰ συνειδητοποιήσουν ὅτι δὲν ὑπῆρχε καμιὰ θέση γι' αὐτοὺς μέσα στὴ Γ' Διεθνή. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, τὸ συνέδριο τῆς Μόσχας ἀποφάσισε νὰ ἱδρύσει παράλληλα μὲ τὴ Γ' Διεθνή, μιὰ ξεχωριστὴ διεθνὴ συμμαχία τῶν ἐπαναστατικῶν ἐργατικῶν συνδικάτων, στὴν ὁποία μποροῦσαν ἐπίσης νὰ βροῦν μιὰ θέση οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις κάθε ἀπόχρωσης. Οἱ συνδικαλιστὲς συμφώνησαν μ' αὐτὴ τὴν πρόταση, ἀλλὰ ὅταν οἱ Κομμουνιστὲς ἀπαίτησαν τὴν ὑποταγὴ τῆς νέας ὀργάνωσης στὴν Γ' Διεθνή, ἡ ἀπαίτηση αὐτὴ ἀπορρίφθηκε ὁμόφωνα ἀπὸ τοὺς Συνδικαλιστές.

Τὸ Δεκέμβρη τοῦ 1920, μιὰ διεθνὴς Συνδικαλιστικὴ συνδιάσκεψη, συνεδρίασε στὸ Βερολίνο γιὰ ν' ἀποφασίσει ἀναφορικὰ μὲ τὸ τί στάση θὰ τηρήσει ἀπέναντι στὸ ἐπικείμενο συνέδριο τῆς Κόκκινης Συνδικαλιστικῆς Διεθνοῦς, ποὺ προετοιμαζόταν νὰ γίνει τὸν ἑπόμενο χρόνο στὴ Μόσχα. Ἡ συνδιάσκεψη συμφώνησε πάνω σὲ ἑπτὰ σημεῖα, ἀπ' τὴν ἀποδοχὴ τῶν ὁποίων θὰ ἐξαρτιόταν ἡ εἴσοδος τῶν Συνδικαλιστῶν σ' ἐκεῖνο τὸ σῶμα. Ἡ οὐσία

τῶν ἑπτὰ ἐκείνων σημείων ἔγκειτο στὴν πλήρη ἀνεξαρτησία τοῦ κινήματος ἀπ' ὅλα τὰ πολιτικὰ κόμματα καὶ στὴν ἀδιάλλαχτη ἀντίληψη πὼς ἡ σοσιαλιστικὴ ἀνοικοδόμηση τῆς κοινωνίας μποροῦσε νὰ πραγματοποιηθεῖ ἀπ' τὶς οἰκονομικὲς ὀργανώσεις τῶν ἴδιων τῶν παραγωγικῶν τάξεων. Στὸ συνέδριο τῆς Μόσχας, τὸν ἑπόμενο χρόνο, οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις ἀποτελοῦσαν τὴ μειοψηφία. Ἡ Κεντρικὴ Συμμαχία τῶν Ρώσικων Ἐργατικῶν Συνδικάτων κυριαρχοῦσε σ' ὁλόκληρη τὴν κατάσταση κι ἔπαιρνε ὅλες τὶς ἀποφάσεις. Τὸν Ὀχτώβρη τοῦ 1921, ἔγινε ἕνα διεθνὲς συνέδριο τῶν Συνδικαλιστῶν στὸ Ντύσελντορφ τῆς Γερμανίας κι ἀποφάσισε νὰ συγκαλέσει μιὰ διεθνὴ συνέλευση στὸ Βερολίνο, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ἑπόμενου χρόνου. Ἡ συνέλευση αὐτὴ κράτησε ἀπ' τὶς 25 τοῦ Δεκέμβρη 1922, ὡς τὶς 2 τοῦ Γενάρη, 1923. Πῆραν μέρος οἱ ἀκόλουθες ὀργανώσεις: ἡ «Federacion Obrera Regional Argentina», ἀντιπροσωπεύοντας τὴν Ἀργεντινή, μὲ 200.000 μέλη, οἱ «Βιομηχανικοὶ Ἐργάτες τοῦ Κόσμου», ἀντιπροσωπεύοντας τὴ Χιλή, μὲ 20.000 μέλη, ἡ «Ἕνωση γιὰ τὴν Συνδικαλιστικὴ Προπαγάνδα», ἀντιπροσωπεύοντας τὴ Δανία, μὲ 600 μέλη, ἡ «Freie Arbeiter Union», ἀνπροσωπεύοντας τὴ Γερμανία, μὲ 120.000 μέλη, ἡ National Arbeids Sekretariat», ἀντιπροσωπεύοντας τὴν Ὁλλανδία, μὲ 22.500 μέλη, ἡ «Ἰταλικὴ Συνδικαλιστικὴ Ἕνωση», ἀντιπροσωπεύοντας τὴν Ἰταλία, μὲ 500.000 μέλη, ἡ «Confederacion General de Trabajadores», ἀντιπροσωπεύοντας τὸ Μεξικό, ἡ «Norsk Syndikalistik Feberasjon», ἀντιπροσωπεύοντας τὴ Νορβηγία, μὲ 20.000 μέλη, ἡ «Confederaçao Geral do Trabalho», ἀντιπροσωπεύοντας τὴν Πορτογαλία, μὲ 150.000 μέλη, κι ἡ «Sveriges Arbetares Centralorganisation», ἀντιπροσωπεύοντας τὴ Σουηδία, μὲ 32.000 μέλη. Ἡ Ἰσπανικὴ C.N.T. εἶχε ἐμπλακεῖ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, σὲ μιὰ φοβερὴ πάλη ἐνάντια στὴ δικτατορία τοῦ Πρίμο ντὲ Ριβέρα καὶ δὲν εἶχε στείλει ἀντιπροσώπους, ἀλλὰ ἐπιβεβαίωσε ξανὰ τὴν ἀφοσίωσή της στὸ μυστικὸ συνέδριο ποὺ ἔγινε στὴ Σαραγόσσα, τὸν Ὀχτώβρη τοῦ 1923. Στὴ Γαλλία, ὅπου ἕνα μεταπολεμικὸ σχίσμα στὴ C.G.T. εἶχε ὁδηγήσει στὴν ἵδρυση τῆς C.G.T.U., ἡ τελευταία εἶχε ἤδη προσχωρήσει στὴ Μόσχα. Ἀλλὰ ὑπῆρχε μιὰ μειοψηφία μέσα στὴν ὀργάνωση, ἡ ὁποία εἶχε συνασπιστεῖ κι ἵδρυσε τὴν «Ἐπιτροπὴ Ὑπεράσπισης τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Συνδικαλισμοῦ», ἡ ὁποία ἐκπροσωποῦσε

περίπου 100.000 ἐργάτες, ποὺ πῆρε μέρος στὶς προκαταρκτικὲς ἐργασίες τοῦ συνέδριου τοῦ Βερολίνου. Ἀπ' τὸ Παρίσι ἐκπροσωπήθηκαν ἀντίσταχα ἡ «Fédération du Batiment» μὲ 32.000 μέλη κι ἡ «Fédération des Jeunesses de la Seine». Δυὸ ἀντιπρόσωποι ἐκπροσώπησαν τὴ Συνδικαλιστικὴ μειοψηφία τῶν Ρώσων ἐργατῶν.

Τὸ συνέδριο διαλύθηκε ὁμόφωνα μετὰ τὴν ἵδρυση μιᾶς διεθνοῦς συμμαχίας, ὅλων τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων, ποὺ ἔφερε τὸ ὄνομα «Διεθνὴς Ἕνωση Ἐργαζομένων». Υἱοθέτησε μιὰ διακήρυξη ἀρχῶν, ποὺ παρουσίαζε μιὰ θαυμάσια ἔκθεση τοῦ περιεχομένου τοῦ Ἀναρχοσυνδικαλισμοῦ. Τὸ δεύτερο ἐδάφιο αὐτῆς τῆς διακήρυξης ἀναφέρει τὰ ἀκόλουθα:

« Ὁ Ἐπαναστατικὸς Σοσιαλισμὸς εἶναι ἕνας δεδηλωμένος ἐχθρὸς κάθε μορφῆς οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ μονοπωλίου κι ἐπιδιώκει τὴν συγκρότηση ἐλεύθερων κοινοτήτων καὶ διοικητικῶν ὀργάνων τῶν ἀγροτικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐργατῶν, βάσει ἑνὸς ἐλεύθερου συστήματος ἐργατικῶν συμβουλίων, ἐντελῶς ἀπελευθερωμένων ἀπ' τὴν ὑποταγὴ ἀπέναντι σ' ὁποιαδήποτε κυβέρνηση ἢ κόμμα. Στὴ θέση τῆς κρατικῆς πολιτικῆς καὶ τῶν πολιτικῶν κομμάτων ἀντιπαραθέτει τὴν οἰκονομικὴ ὀργάνωση τῶν ἐργατῶν, στὴ θέση τῆς διακυβέρνησης τῶν ἀνθρώπων ἀντιπαραθέτει τὴ διαχείρηση τῶν πραγμάτων. Κατὰ συνέπεια, ἔχει σὰ σκοπό, ὄχι τὴν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας ἀλλὰ τὴν κατάργηση, κάθε κρατικῆς λειτουργίας μέσα στὴν κοινωνικὴ ζωή. Πιστεύει ὅτι, μαζὶ μὲ τὸ μονοπώλιο τῆς ἰδιοκτησίας, θὰ πρέπει ἐπίσης νὰ ἐξαφανιστεῖ καὶ τὸ μονοπώλιο τῆς κυριαρχίας κι ὅτι κάθε μορφὴ τοῦ κράτους, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, θ' ἀποτελεῖ πάντοτε τὸ δημιουργὸ νέων μονοπωλίων καὶ νέων προνομίων καὶ ποτὲ ἕνα ὄργανο ἀπελευθέρωσης».

Ἔτσι ὁλοκληρώθηκε τὸ ρῆγμα μὲ τὸ Μπολσεβικισμὸ καὶ τοὺς ὀπαδούς του στὶς διάφορες χῶρες. Ἀπὸ τότε καὶ μετὰ ἡ I.W.M.A. ἀκολούθησε τὸ δικό της δρόμο, συγκαλοῦσε τὰ δικά της συνέδρια, κυκλοφοροῦσε τὰ δελτία πληροφοριῶν της καὶ συντόνιζε τὶς σχέσεις ἀνάμεσα στὶς συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις τῶν διαφόρων χωρῶν.

Ἡ πιὸ ἰσχυρὴ καὶ σημαντικὴ ὀργάνωση μέσα στὴ I.W.M.A., ἦταν ἡ Ἰσπανικὴ C.N.T., ἡ ψυχὴ ὅλων τῶν δύσκολων ἐργατικῶν ἀγώνων στὴν Ἰσπανία κι ἀργότερα ἡ σπονδυλικὴ στήλη τῆς ἀντί-

στασης ἐνάντια στὸ Φράνκο καὶ τῆς σοσιαλιστικῆς ἀναδιοργάνωσης τῆς χώρας. Πρὶν ἀπ' τὸ θρίαμβο τοῦ Φράνκο, ἡ C.N.T., ἀριθμοῦσε ἕνα ἀριθμὸ μελῶν ἀπὸ δυὸ περίπου ἑκατομμύρια βιομηχανικοὺς ἐργάτες, ἀγρότες κι ἐργάτες τοῦ πνεύματος. Ἔλεγχε 36 καθημερινὲς ἐφημερίδες, ἀνάμεσα στὶς ὁποῖες ἦταν καὶ ἡ «Solidaridad Obrera» στὴ Βαρκελώνη, ἡ μεγαλύτερη ἐφημερίδα τῆς Ἱσπανίας μὲ κυκλοφορία 240.000 φύλλα κι ἡ «Castilla Libre», ποὺ ἦταν ἡ πιὸ δημοφιλὴς ἐφημερίδα στὴ Μαδρίτη. Ἡ C.N.T. ἔχει ἐκδόσει χιλιάδες βιβλία καὶ μπροσοῦρες κι ἡ συνεισφορά της ἀπέναντι στὴν ἐκπαίδευση τῶν μαζῶν ὑπῆρξε μεγαλύτερη ἀπ' τὴ συνεισφορὰ ὁποιουδήποτε ἄλλου κινήματος στὴν Ἱσπανία.

Στὴν Πορτογαλία ἡ «Confederaçao Geral do Trabalho», ἡ ὁποία ἱδρύθηκε στὰ 1911, ἦταν ἡ ἰσχυρότερη ἐργατικὴ ὀργάνωση τῆς χώρας καὶ βασίζονταν πάνω στὶς ἴδιες ἀρχὲς ὅπως ἡ C.N.T. στὴν Ἱσπανία. Μετὰ τὴ νίκη τῆς δικτατορίας, ἡ C.N.T. ὑποχρεώθηκε νὰ ἐγκαταλείψει κάθε δημόσια δραστηριότητα καὶ δὲν μποροῦσε παρὰ μόνο νὰ ἐνεργεῖ παράνομα.

Στὴν Ἰταλία, κάτω ἀπ' τὴν ἐπίδραση τῶν ἰδεῶν τοῦ Γαλλικοῦ Συνδικαλισμοῦ, ἡ συνδικαλιστικὴ πτέρυγα τῆς «Confederarione del Lavoro» ἐγκατέλειψε τὴν ὀργάνωση ἐκείνη λόγω τῆς προσήλωσής της στὸ Σοσιαλιστικὸ Κόμμα καὶ δημιούργησε τὴν «Ἰταλικὴ Συνδικαλιστικὴ Ἕνωση». Αὐτὴ ἡ ὁμάδα ὑπῆρξε ἡ ψυχὴ μιᾶς μακρᾶς σειρᾶς ἀπὸ ὀξεῖς ἐργατικοὺς ἀγῶνες κι ἔπαιξε ἕνα πρωταρχικὸ ρόλο στὰ γεγονότα τῆς λεγόμενης «Κόκκινης Ἑβδομάδας» τὸν Ἰούνη τοῦ 1914 κι ἀργότερα στὶς καταλήψεις τῶν ἐργοστασίων ποὺ ἔγιναν στὸ Μιλάνο κι ἄλλες πόλεις τῆς Βόρειας Ἰταλίας. Μετὰ τὴν ἐπικράτηση τοῦ φασισμοῦ, μαζὶ μὲ τὴν Ι.Σ.Ε. ἐξαφανίστηκε κι ὁλόκληρο τὸ Ἰταλικὸ ἐργατικὸ κίνημα.

Στὴ Γαλλία, οἱ Ἀναρχοσυνδικαλιστὲς ἐγκατέλειψαν τὴ C.G.T.U. στὰ 1922, μετὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴ παράδοση τῆς ὀργάνωσης ἐκείνης στὴν ἐπιρροὴ τῶν Μπολσεβίκων καὶ δημιούργησαν τὴν «Conféderation Géneral du Travail Syndicaliste Revolutionaire», ἡ ὁποία προσχώρησε στὴν I.W.M.A.

Στὴ Γερμανία ὑπῆρχαν γιὰ ἕνα μεγάλο χρονικὸ διάστημα, πρὶν ἀπ' τὸν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, οἱ λεγόμενοι «Τοπικιστές», τῶν ὁποίων προπύργιο ἦταν ἡ Freie Vereinigung deutscher Gewerkscha-

ften, ἡ ὁποία ἱδρύθηκε στὰ 1897. Ἡ ὀργάνωση αὐτὴ ἐμπνεόταν ἀρχικὰ ἀπ' τὰ Σοσιαλδημοκρατικὰ ἰδανικὰ ἀλλὰ ἀντιμάχονταν τὶς συγκεντρωτικὲς τάσεις τοῦ Γερμανικοῦ Συνδικαλιστικοῦ κινήματος. Ἡ ἀναβίωση τοῦ Γαλλικοῦ Συνδικαλισμοῦ ἄσκησε μιὰ μεγάλη ἐπίδραση πάνω στὴ F.V.D.G. κι ὁδήγησε στὴν ἀποδοχή, ἀπὸ μέρους της, καθαρὰ συνδικαλιστικῶν ἀρχῶν. Στὸ συνέδριό της, ποὺ ἔγινε στὰ 1920 στὸ Ντύσελντορφ, ἡ ὀργάνωση ἄλλαξε τ' ὄνομα της σὲ «Freie Arbeiter Union Deutschlands». Τὸ κίνημα αὐτὸ προσέφερε φερε ἀνεκτίμητες ὑπηρεσίες διὰ μέσου τῆς ἀκαταπόνητης ἐργασίας τοῦ δραστήριου ἐκδοτικοῦ της οἴκου στὸ Βερολίνο, ποὺ ἐξέδωσε ἕνα μεγάλο ἀριθμὸ πολύτιμων ἔργων. Μετὰ τὴν ἄνοδο τοῦ Χίτλερ στὴν ἐξουσία τὸ κίνημα τῆς F.A.U.D. ἐξαφανίστηκε ἀπ' τὸ προσκήνιο. Τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ὀπαδῶν της χάθηκε στὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως ἢ ἀναγκάστηκε νὰ διαφύγει στὸ ἐξωτερικό.

Στὴ Σουηδία ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει ἕνα πολὺ ἐνεργητικὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα, τὸ «Sveriges Arbetares Centralorganisation» ἡ μόνη συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση στὴν Εὐρώπη ποὺ ξέφυγε ἀπ' τὴν Φασιστικὴ ἀντίδραση καὶ τὴ Γερμανικὴ εἰσβολὴ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου. Οἱ Σουηδοὶ συνδικαλιστὲς πῆραν μέρος σ' ὅλους τοὺς μεγάλους ἐργατικοὺς ἀγῶνες ποὺ διαδραματίστηκαν στὴ χώρα τους κι ἐπιτέλεσαν γιὰ πολλὰ χρόνια τὸ ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς κι ἀντιεξουσιαστικῆς ἐκπαίδευσης.

Στὴν Ὁλλανδία τὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα συγκεντρώθηκε γύρω ἀπὸ τὴν «NATIONALE ARBEIDS SECRETARIAT», ἀλλὰ ὅταν αὐτὴ ἡ ὀργάνωση ἄρχισε νὰ περιέρχεται σταθερὰ κάτω ἀπ' τὴν αὐξανόμενη Κομμουνιστικὴ ἐπιρροή, σχεδὸν τὰ μισὰ ἀπ' τὰ μέλη της ἀποσχίστηκαν καὶ δημιούργησαν τὴν «NEDERLANDISCH SYNDIKALISTISCH VAKUERBOND, ἡ ὁποία προσχώρησε στὴν I.W.M.A.

Παράλληλα μ' αὐτὲς τὶς ὀργανώσεις ὑπῆρχαν Ἀναρχοσυνδικαλιστικὲς προπαγανδιστικὲς ὁμάδες στὴν Νορβηγία, Πολωνία καὶ Βουλγαρία, οἱ ὁποῖες ἀφομοιώθηκαν μὲ τὴν I.W.M.A. Ἐπίσης προσχώρησε στὴν I.W.M.A. κι ἡ Γιαπωνέζικη «JIGU RENGO DANTAL ZENKOKU KAIGI».

Στὴν Ἀργεντινή, ἱδρύθηκε στὰ 1891 ἡ «FEDERACION OBRERA REGIONAL ARGENTINA», ἡ ὁποία ἀποτέλεσε γιὰ

πολλὰ χρόνια τὸ ἐπίκεντρο τῶν μεγαλύτερων ἐργατικῶν ἀγώνων ἐκείνης τῆς χώρας. Ἡ ἱστορία της εἶναι ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ θυελλώδη κεφάλαια στὰ χρονικὰ τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος. Τὸ κίνημα διέθετε μιὰ καθημερινὴ ἐφημερίδα, τὴ «LA PROTESTA», γιὰ μιὰ χρονικὴ περίοδο μεγαλύτερη ἀπὸ 25 χρόνια κι ἕνα ἀρκετὰ σημαντικὸ ἀριθμὸ ἀπὸ ἑβδομαδιάτικες ἐφημερίδες σ' ὁλόκληρη τὴ χώρα. Μετὰ τὸ πραξικόπημα τοῦ στρατηγοῦ Οὐριμπούρου, ἡ F.O.R.A. τέθηκε ἐκτὸς νόμου, ἀλλὰ συνέχισε νὰ δρᾶ παράνομα, πράγμα ποὺ ἐπίσης ἔκανε καὶ στὴν ἐποχὴ τοῦ Περόν. Τὸ Μάη τοῦ 1929, ἡ F.O.R.A. συγκάλεσε ἕνα συνέδριο ὅλων τῶν χωρῶν τῆς Ν. Ἀμερικῆς ποὺ θὰ διεξάγονταν στὸ Μπουένος Ἄϋρες. Σ' αὐτὸ τὸ συνέδριο ἀντιπροσωπεύονταν, ἐκτὸς ἀπ' τὴ F.O.R.A. τῆς Ἀργεντινῆς: ἡ Παραγουάη ἀπ' τὴ «CENTRO OBRERO DEL PARAGUAY» ἡ Βολιβία, ἀπ' τὴν «FEDERACION LOCAL DE LA PAZ», «LA ANTORCHA» καὶ «LUZ Y LIBERTAD», τὸ Μεξικό, ἀπ' τὴ CONFEDERACION GENERAL DE TRABAJO, ἡ Γουατεμάλα, ἀπ' τὴ COMITE PRO ACCION SINDICAL», ἡ Οὐρουγουάη, ἀπ' τὴ «FEDERACION REGIONAL URUGUAYA». Ἡ Βραζιλία ἀντιπροσωπευόταν ἀπὸ ἐργατικὰ συνδικάτα ποὺ προέρχονταν ἀπὸ πέντε ἀπ' τὶς πολιτεῖες ποὺ τὴν ἀποτελοῦσαν. Ἡ Κόστα Ρίκα ἀντιπροσωπεύονταν ἀπ' τὴν ὀργάνωση «HACIA LA LIBERTAD». Σ' αὐτὸ τὸ συνέδριο δημιουργήθηκε ἡ «Ἕνωση Ἐργαζομένων Ἠπειρωτικῆς Ἀμερικῆς», ἀποτελώντας τὸ Ἀμερικάνικο παρακλάδι τῆς I.W.M.A. Ἡ ἕδρα αὐτῆς τῆς ὀργάνωσης ἦταν ἀρχικὰ στὸ Μπουένος Ἄϋρες, ἀλλὰ ἀργότερα λόγω τῆς δικτατορίας, μεταφέρθηκε στὴν Οὐραγουάη.

Αὐτὲς ἦταν οἱ δυνάμεις ποὺ διέθετε ὁ Ἀναρχοσυνδικαλισμὸς στὶς διάφορες χῶρες, πρὶν ἀπ' τὴν ἄνοδο τοῦ φασισμοῦ καὶ τὸ ξέσπασμα τοῦ Β' Παγκόσμιου πόλεμου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα Α΄

Θ' ἀκολουθήσουν ἐδῶ μερικὲς γνῶμες ὁρισμένων ἐπιφανῶν προσωπικοτήτων τοῦ διεθνοῦς σοσιαλιστικοῦ κινήματος, οἱ ὁποῖες δὲν εἶχαν κανένα προσωπικὸ δεσμὸ μὲ τὸ Ἀναρχικὸ κίνημα. Ἔτσι ὁ Ἄντρες Ὀλτμάρες, καθηγητὴς στὸ πανεπιστήμιο τῆς Γενεύης, εἶπε σὲ μιὰ συνέντευξη ποὺ ἔδωσε ἀναφορικὰ μὲ τὶς ἐμπειρίες του στὴν Ἱσπανία:

«Στὴν καρδιὰ τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, οἱ Ἀναρχικοὶ ἀπέδειξαν ὅτι εἶναι πρώτης τάξεως πολιτικοὶ ἐργανωτές. Ἐμπνεύσανε σ' ὅλους τὸ ἀναγκαῖο αἴσθημα εὐθύνης καὶ γνώριζαν πῶς νὰ κρατήσουν ζωντανό, μὲ πειστικὲς ἐκκλήσεις, τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοθυσίας γιὰ χάρη τῆς γενικῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ. Σὰν Σοσιαλδημοκράτης μιλάω ἐδῶ μὲ πηγαία ἱκανοποίηση κι εἰλικρινὴ θαυμασμὸ γιὰ τὶς ἐμπειρίες μου ἀπ' τὴν Καταλωνία. Ὁ ἀντικαπιταλιστικὸς μετασχηματισμὸς πραγματοποιήθηκε ἐκεῖ δίχως νὰ ὑπάρξει ἀνάγκη προσφυγῆς σὲ μιὰ δικτατορία. Τὰ μέλη τῶν συνδικάτων εἶναι αὐτεξούσια καὶ διευθύνουν μόνα τους τὴν παραγωγὴ καὶ τὴ διανομὴ τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας, μὲ τὴ βοήθεια εἰδικευμένων τεχνικῶν τοὺς ὁποίους ἐμπιστεύονται. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἐργατῶν εἶναι τόσο μεγάλος, ὥστε περιφρονοῦν κάθε προσωπικὴ ὠφέλεια κι ἐνδιαφέρονται μόνο γιὰ τὴν εὐημερία τοῦ συνόλου».

Ὁ γνωστὸς Ἰταλὸς καθηγητὴς Κάρλο Ροσσέλλι, ὁ ὁποῖος βο-

λοφονήθηκε άργότερα στή Γαλλία άπό πράκτορες τοῦ Μουσολίνι, ὁλοποίησε τὴν κριτική του μέσα στὶς ἀκόλουθες λέξεις:

«Ἡ Καταλωνία κατόρθωσε μέσα σὲ τρεῖς μῆνες νὰ οἰκοδομήσει μιὰ νέα κοινωνικὴ τάξη πάνω στὰ ἐρείπια ἑνὸς παλιοῦ συστήματος. Αὐτὸ ὀφείλεται κυρίως στοὺς 'Αναρχικούς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπιδείξει ἕνα ἀρκετὰ σημαντικὸ πνεῦμα ἁρμονίας, ρεαλιστικῆς κατανόησης κι ὀργανωτικῆς ἱκανότητας... Ὅλες οἱ ἐπαναστατικὲς δυνάμεις τῆς Καταλωνίας ἔχουν υἱοθετήσει ἕνα πρόγραμμα ποὺ ἔχει Συνδικαλιστικό-Σοσιαλιστικὸ χαρακτῆρα... Ὁ 'Αναρχοσυνδικαλισμός, ποὺ ἔχει ὥς τώρα περιφρονηθεῖ, ἀπέδειξε ὅτι ἀποτελεῖ μιὰ μεγάλη δημιουργικὴ δύναμη. Δὲν εἶμαι 'Αναρχικός, ἀλλὰ τὸ θεωρῶ καθῆκον νὰ ἐκφράσω ἐδῶ τὴ γνώμη μου γιὰ τοὺς 'Αναρχικοὺς τῆς Καταλωνίας, τοὺς ὁποίους τόσο συχνὰ ἔχουν ἐμφανίσει σὰν καταστροφικὰ ἂν ὄχι ἐγκληματικὰ στοιχεῖα».

Ἐπίσης ὁ Φένερ Μπρόκγουαιη, ὁ ὁποῖος ἦταν τότε γραμματέας τοῦ 'Ανεξάρτητου Ἐργατικοῦ Κόμματος στὴν 'Αγγλία, ἐξέφρασε τὴν ἀκόλουθη γνώμη ἀναφορικὰ μὲ τὶς ἐμπειρίες του ἀπ' τὴν Ἱσπανία, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη:

«Ἔμεινα κατάπληκτος ἀπ' τὴ δύναμη τῆς C.N.T. Ἦταν περιττὸ νὰ μοῦ ποῦν πὼς ἀποτελεῖ τὴ μεγαλύτερη καὶ πιὸ ζωντανὴ ἀπ' ὅλες τὶς ἐργατικὲς ὀργανώσεις τῆς Ἱσπανίας. Αὐτὸ ἦταν ὁλοφάνερο ἀπὸ κάθε ἄποψη. Οἱ μεγάλες βιομηχανίες βρίσκονταν βασικὰ στὰ χέρια τῆς C.N.T. — σιδηρόδρομοι, ὁδικὲς μεταφορές, ναυπηγεῖα, μηχανουργεῖα, ὑφαντουργεῖα, παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας, οἰκοδομική, βιομηχανία, γεωργία... Ἐντυπωσιάστηκα βαθιὰ ἀπ' τὸ δημιουργικὸ ἐπαναστατικὸ ἔργο ποὺ πραγματοποιοῦσε ἡ C.N.T. Τὰ ἐπιτεύγματά της ἀναφορικὰ μὲ τὸν ἐργατικὸ ἔλεγχο στὴ βιομηχανία ἀποτελοῦν πηγὴ ἔμπνευσης... Ὑπάρχουν ἀκόμα μερικοὶ 'Αμερικάνοι κι Ἄγγλοι, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τοὺς Ἱσπανοὺς 'Αναρχικοὺς σὰν ἀπείθαρχους, ἀνεξέλεγκτους. Αὐτὸ ἀπέχει πολὺ ἀπ' τὴν ἀλήθεια. Οἱ 'Αναρχικοὶ τῆς Ἱσπανίας, μέσω τῆς C.N.T., πραγματοποιοῦν ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ δημιουργικὰ ἔργα ποὺ ἔχει ἐπιτελέσει ποτὲ ἡ ἐργατικὴ τάξη. Στὸ μέτωπο μάχονται ἐνάντια στὸ Φασισμό. Στὰ μετώπισθεν οἰκοδομοῦν πραγματικὰ τὴ νέα ἐργατικὴ κοινωνία. Θεωροῦν τὸν πόλεμο ἐνάντια στὸ Φασισμὸ καὶ τὴν πραγματοποίηση τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης σὰν ἀναπόσπαστα πράγματα. Ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς ἔχουν

δεῖ κι ἔχουν καταλάβει: τὸ ἔργο ποὺ ἐπιτελοῦν, θὰ πρέπει νὰ τοὺς ἀποδώσουν τιμὲς καὶ νὰ τοὺς ευγνομωνοῦν... Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι σίγουρα τὸ μεγαλύτερο ἐπίτευγμα ποὺ ἔχουν κατορθώσει ὡς τώρα οἱ ἐργάτες σ' ὁποιοδήποτε μέρος τοῦ κόσμου».

Παράρτημα Β΄

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ, ΣΟΥΗΔΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑ

Ὁ Ἀναρχοσυνδικαλισμὸς ἔχει καθοριστεῖ σὰν ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀναρχικῶν ἰδεῶν στὰ βιομηχανικὰ προβλήματα. Οἱ βασικές του ἰδέες, ποὺ ἐκτέθηκαν σὲ ἀμέτρητες μπροσοῦρες καὶ στὸ βιβλίο τοῦ Ροῦντολφ Ρόκερ, συνοψίζονται στὸ ὅτι οἱ ἐργατικὲς ὀργανώσεις θὰ πρέπει νἆναι ἐντελῶς ἀνεξάρτητες ἀπ' τὴν πολιτική, ὅτι ἡ δομή τους πρέπει νἆναι ἀποκεντρωτικὴ κι ἀντιγραφειοκρατικὴ κι ὅτι πρέπει ν' ἀγωνίζονται ἀσυμβίβαστα ἐνάντια στὸ κράτος καὶ τὸν καπιταλισμό, ἐπιδιώκοντας νὰ τοὺς ἀντικαταστήσουν μὲ μιὰ ἐλεύθερη κοινωνία βασισμένη στὴ συνεργασία.

Οἱ ἐργάτες δὲν ἔχουν γενικὰ ἀνταποκριθεῖ στὴ συνδικαλιστικὴ προπαγάνδα καὶ τὰ συνδικάτα ποὺ βασίζονταν σ' αὐτὴ ὑπῆρξαν ἀρκετὰ μικρὰ ὥστε νὰ μὴ μποροῦν νὰ παίξουν ἕνα σημαντικὸ ρόλο στὰ βιομηχανικὰ ζητήματα. Σὲ μερικὲς ὅμως χῶρες, οἱ συνθῆκες ἔχουν ἐπιτρέψει στὸ συνδικαλισμὸ ν' ἀναπτυχθεῖ σ' ἕνα σημαντικὸ βαθμό. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ κειμένου εἶναι νὰ ἐξετάσει αὐτὴ τὴν ἀνάπτυξη σὲ τρεῖς τέτοιες χῶρες, κάτω ἀπὸ ἐντελῶς διαφορετικὲς συνθῆκες, νὰ προσπαθήσει ν' ἀνακαλύψει τὴν ἔκταση ποὺ πῆραν οἱ συνδικαλιστικὲς ἰδέες καὶ νὰ ὑποδείξει τὰ διδάγματα τὰ ὁποῖα πηγάζουν ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐμπειρίες γιὰ τὰ σύγχρονα ἀντιεξουσιαστικὰ βιομηχανικὰ κινήματα.

Γιὰ νὰ ἐντοπίσουμε τὴν καταγωγὴ τοῦ Συνδικαλισμοῦ στὴν Ἱσπανία, θὰ πρέπει ν' ἀνατρέξουμε πίσω στὸ 1868, ὅταν ἔκανε μιὰ προ-

παγανδιστική ἐπίσκεψη ὁ σύντροφος τοῦ Μπακούνιν, Φανέλλι. Τὸ μήνυμά του ἔγινε δεκτὸ μ' ἐνθουσιασμό. Ἡ Ἱσπανία εἶναι μιὰ χώρα μὲ πακίλους πολιτισμοὺς καὶ διάφορες γλῶσσες. Ὁ Φεντεραλισμὸς ἀποτελοῦσε ἀκόμα καὶ τότε μιὰ σεβαστὴ ἰδέα καὶ τὸ γεγονὸς αὐτό, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ πόθο τῶν ἐργατῶν κι ἀγροτῶν γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση, ἦταν τὸ ἰδανικὸ περιβάλλον γιὰ νὰ ριζώσουν καὶ ν' ἀναπτυχθοῦν οἱ ἰδέες τοῦ Μπακούνιν.

Σὰν ἀποτέλεσμα, σχηματίστηκε ἐκεῖ ἕνα παρακλάδι τῆς Α' Διεθνοῦς, τὸ ὁποῖο παρέμεινε σχεδὸν ὁμόθυμα πιστὸ στὴν ἀντιπολιτικὴ σκοπιά, μετὰ τὴ διάσπαση τῆς Διεθνοῦς. Ἀπὸ τότε ὑπῆρχε πάντοτε ἕνα συνδικαλιστικὸ κίνημα στὴν Ἱσπανία, δρώντας εἴτε φανερὰ εἴτε παράνομα, καὶ τὸ ποῖο ἀποκρυσταλλώθηκε στὰ 1911, μὲ τὴν ἵδρυση τῆς «CONFEDERACION NACIONAL DEL TRABAJO» (C.N.T.) στὸ Συνέδριο τῆς Μπέλλας Ἄρτες στὴ Βαρκελώνη, ἀπὸ ἀντιπροσώπους 30.000 ἐργατῶν. Ἡ δύναμη τῆς C.N.T. αὐξήθηκε τόσο γρήγορα, ὥστε τὴν παραμονὴ τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1936 ἀριθμοῦσε ἕνα ἑκατομμύριο ἐγγεγραμμένα μέλη.

Ἔχουν γίνει μερικὲς ὑποθέσεις ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἐπιτυχία μιᾶς ἐπαναστατικῆς ἰδεολογίας ποὺ ἦταν ἀλλοῦ σχετικὰ ἀγνοημένη. Ἐπιπρόσθετα στὴν φεντεραλιστικὴ παράδοση, ποὺ ἦταν τόσο ξένη μὲ τὸν (κρατικὸ) σοσιαλισμό, ὅσο εὐνοϊκὰ διατεθειμένη ἦταν ἀπέναντι στὸν ἀναρχικὸ συνδικαλισμό, ὑπῆρχε μιὰ παράδοση ἄμεσης δράσης. Τὸ αἴτημα κάθε ἀγροτικῆς ἐξέγερσης τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20οῦ αἰώνα, ἦταν ὁ ἀναδασμὸς τῆς γῆς. Οἱ ἀγρότες εἶχαν μιὰ βαθειὰ πεποίθηση ὅτι ἂν τοὺς ἄφηναν νὰ καλλιεργήσουν μόνοι τους τὴ γῆ καὶ ν' ἀναδιοργανώσουν τὰ χωριά τους, ὅλα θἆταν ὄμορφα. Μποροῦσαν νὰ δοῦν μόνο τὸ τοπικὸ μέρος τῶν προβλημάτων τους καὶ δὲν μποροῦσαν ν' ἀντιληφτοῦν τὸν ἀντίκτυπο ποὺ εἶχε πάνω τους ἡ πολιτικὴ τῆς Μαδρίτης. Ὁ Μπρενὰν ἔχει δείξει ὅτι ὁ Ἀναρχισμὸς στὴν Ἱσπανία ὑπῆρξε ἀνάλογος μὲ τὸ ρεῦμα τοῦ προτεσταντισμοῦ ποὺ ἐμφανίστηκε στὴν ὑπόλοιπη Εὐρώπη, ἕνα κίνημα τοῦ ὀρθολογισμοῦ ἐνάντια στὴν ἐκκλησία. Παρόλο ποὺ αὐτὴ εἶναι μιὰ ἀμφισβητίσημη θεωρία, εἶναι βέβαιο ὅτι ὑπάρχει ἕνα ἠθικὸ περιεχόμενο στὸν Ἱσπανικὸ Ἀναρχισμό, ποὺ τὸν διαχωρίζει ξεκάθαρα ἀπ' ὁποιοδήποτε ἄλλο πολιτικὸ κίνημα. Ἡ ἀφιλοσόφητη πεποίθηση τῆς ἐργατικῆς τάξης ὅτι μπορεῖς πάντοτε νὰ ξεχωρίσεις τὸ καλὸ ἀπ' τὸ κακό, ἐκδηλώνεται

στὸ πρόσωπο χιλιάδων κανῶν Ἱσπανῶν οἱ ὁποῖοι βγάζουν τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ κράτος κι ὁ καπιταλισμὸς εἶναι κακά, μιὰ ἀλήθεια πού φαίνεται τόσο δύσκολη σὲ πολλοὺς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ὑποτίθεται ὅτι ἔχουν καλύτερη μόρφωση.

Ἡ Σουηδία δὲν εἶχε μιὰ τόσο παλιὰ ἀντιεξουσιαστικὴ παράδοση, παρόμοια μ' ἐκείνη τῆς Ἱσπανίας. Ὅπως καὶ σὲ πολλὲς Εὐρωπαϊκὲς χῶρες, ἡ σοσιαλδημοκρατία κι ὁ ἀναρχισμὸς ἀναπτύχθηκαν παράλληλα μέσα στὶς ἴδιες ὀργανώσεις καὶ μόνο μετὰ τὴν καμπὴ τοῦ αἰώνα, πού οἱ σοσιαλιστὲς βρέθηκαν ξεκάθαρα μέσα στὸ πεδίο τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐπιρροῆς, οἱ θεωρητικὲς διαφορὲς ἀνάμεσα στὰ δυὸ ρεύματα ὁδήγησαν σὲ διαγραφὲς καὶ διασπάσεις. Οἱ Νέοι Σοσιαλιστές, πού στὴ συνέχεια ἐξελίχτηκαν σὲ ἀναρχικὸ κίνημα, ἄρχισαν ν' ἀκολουθοῦν τὸ δικό τους δρόμο ἀπ' τὸ 1893 περίπου.

Τὸ ἔτος 1909 ξέσπασε στὴ χώρα μιὰ γενικὴ ἀπεργία ἡ ὁποία κατέληξε σὲ μιὰ συντριπτικὴ ἧττα τῶν ἐργατῶν. Ἡ «Ἀγροτικὴ Ὀργάνωση» (A.O.) εἶχε καθοδηγήσει τὸ κίνημα μὲ χαρακτηριστικὴ λιγοψυχία καὶ σὰν ἀποτέλεσμα τῆς ἡττοπάθειας, πού ἀκολούθησε τὴν ἧττα, ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν της μειώθηκε ἀπὸ 161 σὲ 80 χιλιάδες.

Σὰν ἀπάντηση, οἱ ἐργάτες ξυλείας στὴ «κόκκινη» περιφέρεια τοῦ Σχάαν, συνασπίστηκαν γύρω ἀπὸ μιὰ ἐπιτροπὴ καὶ στὰ 1910, πραγματοποιήθηκε στὴ Στοκχόλμη τὸ Ἱδρυτικὸ Συνέδριο τῆς «SVERIGES ARBETARES CENTRALORGANISATION» (S.A.C.)

Ἀρχικὰ εἶχε 696 μέλη ἀλλὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν αὐξήθηκε γρήγορα σὲ 4.500 στὰ 1914, 20.000 στὰ 1918 καὶ 30.000 στὰ 1920.

Ἡ ὀργάνωση «Βιομηχανικοὶ Ἐργάτες τοῦ Κόσμου» (I.W.W.) ἱδρύθηκε στὰ 1905. Παρὰ τὸ ὄνομά της καὶ τὸ μικρὸ ἀριθμὸ μελῶν πού εἶχε σὲ πολλὲς χῶρες, ὑπῆρξε πάντοτε μιὰ βασικὰ Ἀμερικάνικη ὀργάνωση. Ὅταν ἱδρύθηκε, στὸ Ἀμερικανικὸ ἐργατικὸ προσκήνιο δέσποζε ἡ A.F.L., πού ἦταν μιὰ ὁμοσπονδία ἐπαγγελματικῶν συνδικάτων καὶ πολυάριθμων μικρῶν ἑνώσεων οἱ ὁποῖες σπαταλοῦσαν τὴν ἐνεργητικότητά τους μαλλώνοντας ἀνάμεσά τους, μπλέκοντας σὲ νομικὲς προστριβὲς κι ὀργανωμένες ἀπεργοσπαστικὲς δραστηριότητες καὶ προσφέροντας ἔτσι ἕνα γόνιμο πεδίο κυνηγιοῦ σὲ κάθε λογῆς κομπιναδόρους καὶ κυνηγοὺς τῆς ἐξουσίας.

Τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις ἀναπτύχθηκαν σὲ τρεῖς χῶρες, πού ἡ ἐθνικὴ τους ἰδιοσυγκρασία εἶναι τόσο διαφορε-

τική καὶ τὰ προβλήματα τῆς βιομηχανικῆς ὀργάνωσης τόσο ποικίλα, ἀποδεικνύει τὸν ἀδάσαμο χαρακτῆρα τῆς θεωρίας ὅτι ὁ ἐπαναστατικὸς συνδικαλισμὸς ταιριάζει μόνο γιὰ τοὺς Ἴβηρες. Μᾶς προκαλεῖ ἐπίσης ν' ἀνακαλύψουμε τοὺς λόγους ποὺ ὁδήγησαν στὴν ἐξέλιξη τοῦ συνδικαλισμοῦ σ' ἕνα σημαντικὸ κίνημα σὲ μερικὲς χῶρες κι ὄχι σὲ ἄλλες ὅπου ἐπικρατοῦσαν κατάφωρα παρόμοιες συνθῆκες. Γιατὶ ἀναπτύχθηκε ἡ S.A.C στὴ Σουηδία, ἐνῶ δὲν ἀναπτύχθηκε τίποτα ἐξίσου σημαντικὸ στὴ Νορβηγία; Γιατὶ ἡ Ἰταλικὴ Συνδικαλιστικὴ Ἕνωση ἦταν πάντοτε ἀριθμητικὰ κατώτερη ἀπ' τοὺς ἀντιπάλους της, ἐνῶ ἡ C.N.T. ὑπῆρξε κατὰ πολὺ ἀνώτερη; Ὑπάρχει ἴσως ἕνα παραθυράκι γιὰ τὴν ἀπάντηση, θαμμένο βαθειὰ κάτω ἀπ' τὴν αἰτιοκρατικὴ ἰδεολογία, ὅτι ἡ ἐπιτυχία μιᾶς ἰδέας ἐξαρτᾶται ἀπ' τὸ σθένος μὲ τὸ ὁποῖο προπαγανδίζεται. Φυσικά, οἱ ἀποκλειστικὰ ἀναρχικὲς μειονότητες ἔπαιξαν ἕνα μεγάλο ρόλο στὴ λειτουργία τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων τῆς Ἱσπανίας καὶ τῆς Σουηδίας.

Ψάχνοντας νὰ βροῦμε κανὰ χαρακτηριστικὰ μέσα στὰ πρῶτα χρόνια τῆς λειτουργίας τῶν τριῶν ὀργανώσεων, ἀνακαλύπτουμε ὅτ. δυὸ ἀπ' αὐτές, ἡ I.W.W. κι ἡ S.A.C. ἱδρύθηκαν σὰν ἄμεση ἀντίδραση ἐνάντια στὶς ἀποτυχίες τοῦ ὀρθόδοξου καὶ πολιτικὰ προσανατολισμένου ἐργατικοῦ συνδικαλισμοῦ, ἕνας παράγοντας ποὺ ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει ἀκόμα μέσα στὶς πιὸ ἄνετες συνθῆκες τῆς σημερινῆς μας ζωῆς.

Ὅλες οἱ ὀργανώσεις βρέθηκαν ἄμεσα ἀναμειγμένες στὶς ἄγριες βιομηχανικὲς διαμάχες ποὺ διεξάγονταν μέσα στὴ περιοχὴ ποὺ λειτουργοῦσαν. Στὰ 1913, ὅταν ἡ S.A.C. εἶχε μόνο 3.709 μέλη, τὰ τελευταῖα πῆραν μέρος σὲ 30 ἀπεργίες. Συμμετεῖχαν σὲ 80 ἀπεργίες στὰ 1916, 172 στὰ 1917 καὶ 262 στὰ 1918. Στὰ 1923, μόνο στὴ ξυλουργικὴ βιομηχανία, πῆραν μέρος σὲ ἀπεργίες 9.000 μέλη της. Οἱ τοπικὲς ἀπεργίες στὴν Ἱσπανία εἶχαν ἕνα πιὸ ἐπαναστατικὸ χαρακτῆρα, καθὼς οἱ ἐργάτες πρόβαλαν συχνὰ τέτοια αἰτήματα, ποὺ μόνο μιὰ κοινωνικὴ ἐπανάσταση μποροῦσε νὰ τὰ ἱκανοποιήσει. Στὰ 1905, σάρωσε ὁλόκληρη τὴν Ἱσπανία ἕνα κύμα ἀπεργιῶν, ποὺ εἶχε σὰν ἀφετηρία τὸ ἀγροτικὸ αἴτημα γιὰ τὸ διαμελισμὸ τῶν μεγάλων ἀγροτικῶν κτημάτων. Οἱ ἀγῶνες αὐτοὶ στρέφονταν συχνὰ ἐνάντια στὶς ἀπάνθρωπες συνθῆκες ἐργασίας καὶ μερικὲς φορὲς πέτυχαν διπλασιασμὸ τῶν μισθῶν. Ἡ I.W.W. κι ὅλες οἱ ἑνώσεις ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ συν-

τριπτική πλειοψηφία αὐτῶν κατέληξε εἴτε σὲ νίκη τῶν ἐργατῶν εἴτε σὲ συμβιβασμοὺς ποὺ τοὺς εὐνοοῦσαν. Ἡ μεγαλύτερη ἀπεργία αὐτῆς τῆς περιόδου, ποὺ συνέβηκε στὴν Ἀμερική, ἔγινε ἀπ' τοὺς ὑφαντεργάτες τοῦ Λῶρενς, ὅπου στὰ 1909 ἀπέργησε ὁλόκληρο τὸ ἐργατικὸ δυναμικό, 25.000 ἄνθρωποι καὶ ποὺ μετὰ ἀπὸ δέκα ἑβδομάδες ἐξάσκησης βίας, ἀπὸ μέρους τῆς ἀστυνομίας, πέτυχαν μιὰ σημαντικὴ αὔξηση τῶν ἡμερομισθίων. Ἡ ἀποκορύφωση τῆς ἀγωνιστικότητας τῆς C.N.T. μέσα σ' αὐτὴ τὴν περίοδο ὑπῆρξε ἡ ἀπεργία ἐνάντια στὴ «Καναντιένς», τὴν ἠλεκτρικὴ ἑταιρεία τῆς Βαρκελώνης, ὅπου πῆραν μέρος 100.000 ἐργάτες.

Ἦταν φανερὸ ὅτι γι' αὐτὴ τὴ μορφὴ δραστηριότητας, ὅπου ἡ ἄμεση δράση, ἀπὸ μέρους μικρῶν ἐργατικῶν ὁμάδων ἐνάντια στ' ἀφεντικά τους, ἦταν ἡ κυρίαρχη μορφὴ τῶν βιομηχανικῶν συγκρούσεων, ὁ συνδικαλισμὸς ἀποτελοῦσε ἐκεῖνο ἀκριβῶς γιὰ τὸ ὁποῖο ἔψαχναν οἱ ἐργάτες.

Ἡ ἱκανότητα τῶν συνδικαλιστῶν ν' ἀντιμετωπίζουν τὶς βίαιες ἐπιθέσεις ἀπὸ μέρους τοῦ Κράτους καὶ τῶν ἀφεντικῶν, ἀποτελεῖ ἕνα ἀκόμα κοινὸ χαρακτηριστικό τους. Ἡ C.N.T. τέθηκε ἐκτὸς νόμου ἀμέσως σχεδὸν μόλις ἱδρύθηκε κι ἀπὸ τότε ὑποχρεώθηκε πολλὲς φορὲς νὰ βγεῖ στὴ παρανομία. Ὑπέστη μιὰ πραγματικὴ φυσικὴ ἐξόντωση τῶν ἀγωνιστῶν της ἀπὸ μέρους τῶν πρακτόρων τῆς ἀστυνομίας ὅπως κι ἡ I.W.W. Ἐπιθέσεις τῆς ἀστυνομίας ἐνάντια σὲ ἐργατικὲς συγκεντρώσεις, πυροβολισμοί, συλλήψεις καὶ φυλακίσεις στελεχῶν, κι ἀπαγορεύσεις τῶν δραστηριοτήτων τους, ἀποτέλεσαν τὴ μοῖρα ὅλων τῶν συνδικαλιστῶν κι οἱ ἰδέες κι ἡ ὀργάνωσή τους τοὺς ἔκαναν νάναι καλύτερα προετοιμασμένοι γιὰ νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουν ἀπ' ὅτι οἱ σοσιαλιστές.

Τὸ βασικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς δομῆς αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων ἦταν ὁ ἀποκεντρωτισμός τους. Ἀποτελούνταν ἀπὸ συνδικαλιστικὰ παρακλάδια ποὺ ἦταν ὁμοσπονδιακὰ ὀργανωμένα σὲ τοπικὲς ὁμοσπονδίες, ποὺ αὐτές, μὲ τὴ σειρά τους, ἦταν συνασπισμένες σὲ περιφερειακὲς κι ἐθνικὲς ὁμοσπονδίες. Τὰ τοπικὰ παρακλάδια σὲ κάθε βιομηχανία, ἑνώνονταν ἐπίσης ὁμοσπονδιακὰ γιὰ νὰ σχηματίσουν βιομηχανικὰ συνδικάτα, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσαν ἕνα σημαντικὸ στυλοβάτη τῆς I.W.W, ἀλλὰ ποὺ δὲν υἱοθετήθηκαν ἀπ' τὴν C.N.T. πρὶν ἀπ' τὸ 1929. Μπορεῖ νὰ προβληθεῖ ἡ ἀντίρρηση ὅτι αὐτὴ ἡ δομὴ ἀνασταχεῖ ἀκριβῶς

μὲ τὴ δομή, ἄς ποῦμε, τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ συνδικαλισμοῦ, ἀλλὰ ἡ διαφορὰ ἔγκειται στὸ ὅτι στὶς συνδικαλιστικὲς ἑνώσεις ἡ ἐξουσία βρισκόταν στὰ χέρια τῶν τοπικῶν ὁμάδων καὶ τὴν ἐξασκοῦσαν.

Ὅπως συνέβαινε μὲ τὸν συγκεντρωτισμό, οἱ συνδικαλιστὲς ἔτρεφαν μιὰ δυσπιστία ἀπέναντι στοὺς ἔμμισθους ὑπαλλήλους. Τὸν πρῶτο καιρὸ ἡ προπαγάνδα διεξάγονταν ἀπὸ ἀφοσιωμένους ἀγωνιστὲς ποὺ εἶχαν τὴν ὑποστήριξη τῶν συντρόφων τους στὶς συνοικίες ὅπου ἐργάζονταν. Ἀκόμα κι ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν της πλησίαζε τὸ ἑκατομμύριο, ἡ C.N.T. ἀπασχολοῦσε μόνο ἕνα ἄτομο ποὺ ἐξασκοῦσε ἀποκλειστικὰ τὰ καθήκοντα τοῦ γραμματέα. Ἀποτελοῦσε ἐπίσης ἕνα μέρος τῆς συνδικαλιστικῆς θεωρίας τὸ ὅτι τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν πρέπει νἄναι συνηθισμένα ἐργάτες, οἱ ὁποῖοι ἐκλέγονται γιὰ νὰ ἐκπληρώσουν συγκεκριμένα καθήκοντα καὶ μπορεῖ ν' ἀνακληθοῦν σὲ κάθε στιγμή. Ἐνῶ αὐτὸ εἶναι ἕνα ἰδανικὸ ποὺ εἶναι τρομερὰ δύσκολο νὰ πραγματοποιηθεῖ στὴ πράξη, λόγω τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖο οἱ μαζικὲς ἐπαναστατικὲς ὀργανώσεις τείνουν νὰ γεννήσουν ὀλιγαρχίες κι ἰσχυρὲς μειονότητες, στὴ πραγματικότητα ἔβαλε κάτω ἀπὸ ἔλεγχο τὴν τάση γιὰ ἀνάπτυξη διαφόρων ἐλὶτ καὶ στὴν περίπτωση τῶν I.W.W. καὶ S.A.C., ἐξασφάλισε τὴ ζωτικότητα τῶν ὀργανώσεων ἀκόμα κι ὅταν εἶχαν ἀριθμητικὰ συντριβεῖ.

Οἱ ὀργανωτικοὶ παράγοντες ποὺ ἀναφέρθηκαν παραπάνω, ἀποτελοῦν φυσικὲς συνέπειες τοῦ θεμελιακοῦ δόγματος τοῦ συνδικαλισμοῦ. Δηλαδή, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ποὺ κρύβεται πίσω ἀπ' τὸν καπιταλισμὸ εἶναι τὸ Κράτος κι ὅτι οἱ ἀγῶνες τῆς ἐργατικῆς τάξης δὲν θὰ πρέπει νὰ διοχετεύονται μέσα ἀπὸ κοινοβουλευτικὰ καὶ κυβερνητικὰ κανάλια ἀλλὰ ὅτι πρέπει νὰ στρέφονται ἐνάντια σ' αὐτὰ καὶ νὰ ἐπιδιώκουν τὴν ἀντικατάσταση τοῦ καταπιεστικοῦ Κράτους μὲ μιὰ ἐλεύθερη ὁμοσπονδία παραγωγῶν μέσα στὰ πλαίσια μιᾶς ἐλεύθερης συνεργατικῆς κοινότητας.

Μόνο ἡ C.N.T. χρησιμοποιοῦσε ἀνοιχτὰ τὴ λέξη «ἀναρχικὸς» στὶς διακηρύξεις της. Τὸ Συνέδριό της ποὺ ἔγινε στὰ 1919 στὴ Μαδρίτη, λόγου χάρη, ἐπιβεβαίωσε ξανὰ ὅτι σκοπὸς τῆς συνομοσπονδίας ἦταν ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ ἀναρχοκομμουνισμοῦ. Τὸ περίφημο προοίμιο τῆς I.W.W., ποὺ υἱοθετήθηκε ἀπ' τὸ ἱδρυτικό της συνέδριο, στὰ 1905 στὸ Σικάγο, διακηρύσσει ὅτι: «ἡ παραγωγικὴ στρατιὰ θὰ πρέπει νὰ ὀργανωθεῖ, ὄχι μόνο γιὰ τὴν καθημερινὴ πάλη μὲ τοὺς καπι-

ταλιστές, ἀλλὰ κι ἐπίσης γιὰ νὰ προχωρήσει, ὅταν θάχει ἀνατραπεῖ ὁ καπιταλισμός. Μὲ τὸ νὰ ὀργανωνόμαστε στὸ βιομηχανικὸ χῶρο, σχηματίζουμε τὴ δομὴ τῆς νέας κοινωνίας μέσα στὸ καβούκι τῆς παλιᾶς».

Τὸ ἱδρυτικὸ μανιφέστο τῆς S.A.C. ἀναφέρει παρόμοια ὅτι «ἡ ταξικὴ πάλη τῶν προλετάριων... δὲν πρέπει, ὅμως, ποτὲ νὰ θεωρηθεῖ σὰν αὐτοσκοπός, ἀλλὰ μόνο σὰν μέσο, γιὰ ν' ἀναπτύξει τὰ ὄργανα τοῦ πραγματικοῦ σκοποῦ τῆς ταξικῆς πάλης, τὴν ἀνατροπὴ τῆς ἐπικρατούσας κοινωνικῆς τάξης καὶ τὴν οἰκοδόμηση μιᾶς νέας».

Ἡ θεωρία κι ἡ πρακτικὴ τῶν συνδικαλιστῶν συνενώθηκαν τότε γιὰ νὰ τονίσουν τὴν ἀξία τῆς ἄμεσης δράσης. Ἐνῶ τὰ συνδικάτα, σ ὁλόκληρο τὸ κόσμο, χρησιμοποιοῦσαν τὴν ἄμεση δράση σὰν ἐναλλακτικὴ λύση ἀπέναντι στὶς κοινοβουλευτικὲς μεθόδους, οἱ ἐπαναστάτες, ὄντας προετοιμασμένοι γι' αὐτό, ὑπῆρξαν κατὰ συνέπεια πιὸ ἀποτελεσματικοί.

Ἡ στάση τους ἀπέναντι στὸ κοινοβούλιο ποίκιλε. Ἡ C.N.T. ἦταν ἐκείνη ποὺ ἐμπνεόταν πιὸ πολὺ ἀπὸ μιὰ ἀναρχικὴ ἀντίθεση στὴ κυβέρνηση σὰν τέτοια. Κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1933, πραγματοποίησε μιὰ ἀποφασιστικὴ ἀντι-ἐκλογικὴ ἐκστρατεία, τὸ ἀποκορύφωμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξε μιὰ μαζικὴ συγκέντρωση στὴ Βαρκελώνη, ὅπου ρίχτηκε τὸ σύνθημα «Στὴ θέση τῆς κάλπης, ἡ κοινωνικὴ ἐπανάσταση!» καὶ διακήρυξε ὅτι ἂν ἡ ἀποχὴ εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα μιὰ νίκη τῆς δεξιᾶς, θὰ ἐξαπέλυε τὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση. Στὰ 1936, σὰν συνέπεια τῶν συμβιβασμῶν ποὺ ἔγιναν μὲ πολιτικὰ στοιχεῖα, ἡ ἀντιεκλογικὴ ἐκστρατεία πέρναγε σχεδὸν ἀπαρατήρητη.

Οἱ ἄλλες δυὸ ὀργανώσεις δὲν ἦταν τόσο πολὺ ἐπηρεασμένες ἀπ' τὸν καθαρὸ ἀναρχισμὸ κι ἡ ἀντίθεσή τους ἀπέναντι στὸ κοινοβούλιο προέρχονταν περισσότερο ἀπ' τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ δημοκρατικὲς (κοινοβουλευτικὲς) μέθοδοι διέφθειραν τοὺς ἀγωνιστὲς καὶ τὶς ὀργανώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης. Εἶναι σημαντικὸ νὰ θυμώμαστε ὅτι ὁποιες κι ἂν ἦταν οἱ ἀπόψεις τῶν ὀργανώσεων ἀναφορικὰ μὲ τὸ κοινοβούλιο, συμπεριλάμβαναν στοὺς κόλπους τους ὑποστηρικτὲς κάθε πολιτικῆς ἀν-'λήψης, ἀπὸ ἀναρχικοὺς μέχρι μέλη τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος.

Ὁ Συνδικαλισμὸς εἶχε ἐπιτελέσει τὶς πιὸ σημαντικές του ἐπιτυχίες, ὅταν ἀγωνιζόταν ἐνάντια σ' ἕνα ἀποκεντρωτικὸ ἐχθρό, σὲ μιὰ

περίοδο πού ή ἀσταθής φύση τῶν βιομηχανικῶν συνθηκῶν βάδιζε παράλληλα μὲ τίς ἀσταθεῖς πλευρὲς τῆς ἐπαναστατικῆς ὀργάνωσης. Τὰ μειονεκτήματά τους ἦταν τόσο κατάφωρα ὅσο καὶ τὰ πλεονεκτήματά τους. Ἀναφορὲς γιὰ τοπικὲς ἐξεγέρσεις στὴν Ἱσπανία, ὅπου οἱ ἀναρχικοὶ διακήρυσσαν τὸν ἀντιεξουσιαστικὸ κομμουνισμὸ καὶ τὸ τέλος τοῦ χρήματος, τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς ἐκμετάλλευσης, ποὺ καταστέλλονταν τὴν ἐπόμενη μέρα ἀπ' τὴν ἀστυνομία, μᾶς προσφέρουν μιὰ τραγικὴ εἰκόνα. Ἐπίσης, σὲ μερικὲς περιπτώσεις, συνέβαινε ν' ἀποτύχει μιὰ ἀπεργία ἐπειδὴ τὴν ὑποστήριζε μόνο ἕνα μέρος τῶν ἐργατῶν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, ποὺ δὲν τὴν εὐνοοῦσαν, συνέχιζαν νὰ ἐργάζονται.

Ἡ ὑπερβολικὴ διακύμανση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τῶν συνδικαλιστικῶν ἑνώσεων ἀποτελοῦσε μιὰ μεγάλη πηγὴ ἀδυναμίας· 200.000 ἐργάτες εἶχαν καταχωρηθεῖ στὰ βιβλία τῆς S.A.C., ἀπ' τοὺς ὁποίους οἱ περισσότεροι παρέμειναν μέλη μόνο γιὰ μικρὰ χρονικὰ διαστήματα. Μετὰ τὴ νικηφόρα ἀπεργία στὸ Λῶρενς, στὰ 1909, 10.000 ἐργάτες προσχώρησαν στὸ τοπικὸ παράρτημα τῆς I.W.W. Στὰ 1913 ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν εἶχε πέσει στοὺς 700. Ἡ I.W.W., γενικά, ἔτρεφε ἕνα ἐνθουσιασμὸ ἀναφορικὰ μὲ τοὺς ἀριθμοὺς κι αὐτὸ τὴν ὁδήγησε στὸ νὰ ὑποτιμήσει τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ταυτότητα τοῦ μέλους δὲν ἀποτελεῖ καλὸ ὁδηγὸ γιὰ τὴν ἐπαναστατικὴ δύναμη. Ἕνα ἀπ' τὰ μεγαλύτερα λάθη ποὺ ἔκανε ἡ C.N.T., κατὰ τὴ διάρκεια τῶν πρώτων χρόνων τῆς δράσης της, ἦταν τὸ νὰ φανταστεῖ ὅτι μποροῦσε νὰ βασιστεῖ στὰ μέλη της γιὰ τὴν ὑποστήριξη τῆς ριζοσπαστικῆς δράσης, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα μόνο ἕνας στοὺς δέκα ἦταν προσωπικὰ πεπεισμένος γιὰ τοὺς συνδικαλιστικοὺς στόχους.

Ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἀναπτύχθηκε ὁ συνδικαλισμός, θεωρητικὰ καὶ πρακτικά, ἔχουν ἐξελιχθεῖ σημαντικὰ ὁ Καπιταλισμός, τὸ Κράτος κι οἱ ἐργατικὲς ἑνώσεις. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ παρατηρηθεῖ περισσότερο στὸ Σουηδικὸ Κράτος-Πρόνοια καὶ στὴν κοινωνία τῶν διευθυντῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ λιγότερο στὴν Ἱσπανία. Τὸ πρόβλημα ποὺ ἀντιμετώπιζε ὁ συνδικαλισμὸς ἦταν πῶς ν' ἀνταποκριθεῖ σ' αὐτὴ τὴν ἐξέλιξη, ὥστε νὰ διατηρήσει τοὺς βασικοὺς του στόχους κι ἀκόμα νὰ μπορέσει νὰ διεξαγάγει τοὺς ἀγῶνες ποὺ ὑπαγορεύουν τὰ σύγχρονα γεγονότα.

Ἡ S.A.C. ἔφθασε στὸ ζενίθ της στὰ 1924, μ' ἕνα ἀριθμὸ ἀπὸ 37.336 μέλη. Μετὰ τὸ 1933 ἄρχισε νὰ ἐπέρχεται μιὰ σταδιακὴ πτώ-

ση μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐλαττώνουνται τὰ μέλη της ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο. Ἡ I.W.W. εἶχε πολλὲς περιόδους ἀκμῆς καθὼς καὶ διαφορετικοὺς βαθμοὺς ἐπιτυχίας στὶς διάφορες βιομηχανίες. Εἶχε φθάσει στὸ ἀποκορύφωμά της λίγο πρὶν ἀπ' τὸν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο καθὼς ἐπίσης καὶ στὴν ἀρχὴ τῆς δεκαετίας τοῦ '20. Ἑπομένως, ἔξω ἀπ' τὴν Ἱσπανία ἡ ἱστορία τοῦ ἐπαναστατικοῦ σοσιαλισμοῦ ὑπῆρξε μιὰ ἱστορία ἀκμῆς καὶ παρακμῆς.

Πρωτοῦ νὰ ἐξετάσουμε τοὺς ἐξωτερικοὺς παράγοντες ποὺ τὸν ἐπηρέασαν, ἀξίζει νὰ ἐξετάσουμε μερικὲς ἀπ' τὶς ἐσωτερικὲς δυσκολίες τῶν συνδικαλιστικῶν ἰδεῶν κι ὀργανώσεων. Ὁ Συνδικαλισμὸς ἐμπνέεται ἀπὸ ἀναρχικὲς κι ἀντιεξουσιαστικὲς ἰδέες οἱ ὁποῖες ἀπαιτοῦν ἕνα ψηλὸ βαθμὸ προσωπικῆς πίστης κι ὅμως θέλει νὰ γίνει μαζικὸ κίνημα. Γιὰ νὰ διατηρήσει τὴν ειδικὴ του φύση, θἄπρεπε νὰ δεχθεῖ σὰν μέλη μόνο τοὺς ὑποψήφιους ποὺ ἀσπάζονται τὶς δικές του ἀπόψεις, ἀλλὰ γιὰ νἄναι ἀποτελεσματικὸς χρειάζεται τὴν ὑποστήριξη ὅλων τῶν ἐργατῶν. Βασιζόμενος σὲ μιὰ ἀρχὴ τῆς μειοψηφίας, δημιουργεῖ μιὰ διαίρεση μέσα στὸ κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης κι ὅμως ἕνας ἀπ' τοὺς στόχους του εἶναι ἡ ἑνότητα τοῦ προλεταριάτου. Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ συνδικαλισμὸς ἔχει σχετικὰ ἀγνοηθεῖ στὶς περισσότερες χῶρες τῆς Εὐρώπης κι ἔχει περιφρονηθεῖ ἀπὸ πολλοὺς ἀναρχικούς, πιθανὸν νὰ ὀφείλεται στὸ ὅτι αὐτὲς οἱ ἀντιφάσεις ἦταν ἀδύνατο ν' ἀντιμετωπιστοῦν.

Οἱ ἀναρχικοὶ τῆς Ἱσπανίας καὶ τῆς Πορτογαλίας ἵδρυσαν στὰ 1918, τὴν «Ἀναρχικὴ Ὁμοσπονδία τῆς Ἰβηρίας» (F.A.I.). Τὰ μέλη της ἔπρεπε ν' ἀνήκουν στὴν C.N.T., τὴν ὁποία θεωροῦσαν σὰν τὸ ειδικὸ πεδίο δράσης τους. Δὲν ἀνῆκαν σ' αὐτὴ ὅλοι οἱ Ἀναρχικοί, καθὼς μερικοὶ αἰσθάνθηκαν ὅτι αὐτὴ ἡ ἀφοσίωση στὴν C.N.T. συνεπαγόταν μιὰ θυσία τῆς παγκόσμιας ἔφεσης τῆς ἀναρχικῆς φιλοσοφίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς F.A.I. ὑπολογίστηκε ὅτι ἀνερχόταν στὶς 10.000. Τὸ ὑπόλοιπο μέρος τῶν μελῶν τῆς C.N.T. περιεῖχε μιὰ ὁρισμένη ἀναλογία ποὺ συμφωνοῦσε προσωπικὰ μὲ τὶς ἀπόψεις τοῦ ἐπαναστατικοῦ συνδικαλισμοῦ. Περιεῖχε ἐπίσης ἐργάτες ποὺ εἶχαν προσχωρήσει σ' αὐτὴ ἐπειδὴ ἦταν ἡ ἰσχυρότερη ἕνωση στὴν περιφέρειά τους ἢ λόγω τῆς κατάφορης ρώμης της στὶς ἀγωνιστικὲς διαμάχες. Ἐπιπλέον, αὐτοὶ ἦταν ἀρκετὰ καλοὶ λόγοι γιὰ νὰ προσχωρήσουν

σ' ἕνα συνδικάτο κι ἰδιαίτερα σ' ἕνα ὅπου ἐκτιμοῦσαν τὴ δράση πολὺ περισσότερο ἀπ' τὰ λόγια.

Οἱ κίνδυνοι ποὺ ἦταν ἐγγενεῖς σὲ μιὰ τέτοια κατάσταση ὑλοποιήθηκαν σχεδὸν ὅλοι στὴ πράξη. Ἔγινε εὐλογοφανὲς γιὰ τοὺς ρεφορμιστὲς «ἡγέτες», τὸ νὰ ἐξεγείρονται καὶ νὰ καταγγέλουν τοὺς ἐξτρεμιστὲς «ἡγέτες» ὅτι θυσιάζουν τὶς ἄμεσες ἀνάγκες τῶν μελῶν μὲ τὴν «δογματικὴ» τους πολιτική. Μιὰ τέτοια κίνηση ἐνάντια στὴν ὑποτιθέμενη δικτατορία τῶν ἀναρχικῶν ἀποτελοῦσε ἕνα μόνιμο χαρακτηριστικὸ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς τῆς C.N.T. Οἱ ἀναρχικοί, σὲ ἀπάντηση, βρέθηκαν ν' ἀφιερώνουν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ἐνεργητικότητάς τους γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴ δογματικὴ καθαρότητα μιᾶς ὀργάνωσης, τὰ περισσότερα ἀπ' τὰ παθητικὰ μέλη τῆς ὁποίας δὲν τὴ δέχονταν κι ἔχει εἰπωθεῖ ὅτι αὐτὸ στέρησε τὸν Ἱσπανικὸ Ἀναρχισμὸ ἀπ' τὴν εὐκαιρία νὰ παίξει ἕνα πραγματικὰ ἀνεξάρτητο ρόλο στὶς κανωνικὲς ὑποθέσεις τῆς ἐποχῆς. Ὅταν οἱ ἀναρχικοὶ παίζουν ἕνα τέτοιο ρόλο σὲ μιὰ μεγαλύτερη ἕνωση, αὐτὸ ποὺ μετράει εἶναι νὰ ἐκλεγοῦν σ' αὐτὴ ἢ σ' ἐκείνη τὴν ἐπιτροπή, νὰ συζητήσουν ἀναφορικὰ μὲ τὴν ἀκριβὴ ἑρμηνεία ὁρισμένων ντοκουμέντων κλπ. αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ ἴδια, δηλαδή, τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς πολιτικῆς ζωῆς ποὺ τοὺς ὁδηγοῦν ν' ἀπορρίψουν τὸ ρεφορμιστικὸ πρόγραμμα τῆς ἐλευθερίας διὰ μέσου τῆς κυβέρνησης. Στὴ πράξη, ὅλα οἱ ἐπιφανεῖς Ἱσπανοὶ ἀναρχικοὶ κατέλαβαν ἡγετικὲς θέσεις μέσα στὴ C.N.T. κι ἀργότερα ἀνακάλυψαν ὅτι ἦταν ἀδύνατο νὰ δράσουν σὰν ἀναρχικοὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης.

Στὴ Σουηδία, ἡ ἵδρυση τῆς S.A.C. συνοδεύτηκε ἀπὸ μιὰ ἐξασθένηση τοῦ «Κινήματος τῶν Νέων Σοσιαλιστῶν», καθὼς πολλὰ ἀπ' τὰ πιὸ σπουδαῖα κι ἐνεργητικὰ μέλη του ἐγκατέλειψαν ὅλες τὶς ἄλλες δραστηριότητες κι ἀφοσιώθηκαν στὸ συνδικαλισμό. Αὐτὸ δικτυχῶς δὲν ἐμπόδισε τὴ S.A.C ν' ἀπορρίψει τελικὰ τὸν ἐπαναστατικὸ συνδικαλισμό. Ἡ περίπτωση τῆς I.W.W. εἶναι διαφορετική. Ἡ ἕνωση αὐτὴ εἶχε ὑποστεῖ πολλὰ ἀπ' τὶς μηχανορραφίες τῶν Μαρξιστῶν σοσιαλιστῶν κατὰ τὴ διάρκεια τῶν πρώτων χρόνων τῆς δράσης της κι ἀνέπτυξε μιὰ ἀντιπολιτικὴ τάση, ἡ ὁποία ἐμπόδισε ἀκόμα καὶ τοὺς ἀναρχικοὺς ν' ἀποκτήσουν μεγάλη ἐπιρροὴ μέσα στὰ συμβούλιά της!

Ἡ τάση τοῦ καπιταλισμοῦ νὰ γίνει συγκεντρωτικός, ἀντιμετωπίσθηκε μὲ τὸ νὰ δοθεῖ μεγαλύτερη ἔμφαση στὶς ἐθνικὲς βιομηχανικὲς

ενώσεις. Αυτή όμως ήταν ή αιτία νά δημιουργηθεί μιά διάσπαση στή I.W.W., στά 1924, ή όποία είχε σάν άποτέλεσμα τήν άποχώρηση τών περισσότερων μελών της, πράγμα πού άποτέλεσε ένα μεγάλο πλήγμα. 'Επίσης, στό Συνέδριο τής C.N.T., πού έγινε στά 1929, μερικοί άντιπρόσωποι άντιτάχθηκαν στίς έθνικές διομηχανικές ένώσεις, ύποστηρίζοντας ότι αύτές παρέκκλιναν άπ' τό άντι-συγκεντρωτικό πνεύμα τής Συνομοσπονδίας.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό τής συνδικαλιστικής τακτικής, πού δέν μπορούσε νά διατηρηθεί, ήταν ή άντίθεση άπέναντι σέ όποιαδήποτε μορφή συμφωνίας άναφορικά μέ τά ήμερομίσθια, πού ήταν δεσμευτική γιά ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ή S.A.C., συγκεκριμένα, είχε ταχθεί ένάντια σέ τέτοιες συμφωνίες, στή διακήρυξη τών προγραμμάτων της άρχών κι είχε προτείνει άντί γι' αύτές μιά «μόνιμη πολεμική κατάσταση στό κοινωνικό πεδίο». Όταν οί συνθήκες έργασίας βρίσκονται στό έπίπεδο τής φυσικής κτηνωδίας κι έχει κηρυχθεί άνοιχτός πόλεμος κι άπ' τίς δυό μεριές, ή έπαναστατική τοποθέτηση έξασκεί μιά φυσική έλξη, ή όποία δυστυχώς φαίνεται ότι έξαφανίζεται όταν οί έργοδότες αίσθάνονται άσφαλείς κι άρκετά δυνατοί γιά νά διαπραγματευθοΰν μέ τά συνδικάτα καί τό Κράτος άναλαμβάνεται ότι τά συμφέροντά του έξασφαλίζονται καλύτερα όταν μεσολαβεί στίς διενέξεις άνάμεσα σ' έργοδότες κι έργάτες, παρά όταν έπιχειρεί τή βίαιη καταστολή τών τελευταίων. Έπειδή ύπήρχε στή Σουηδία μιά πολύ ίσχυρότερη σοσιαλδημοκρατική ένωση, ή όποία είχε δεχθεί τό σύστημα τών συμφωνιών, ή S.A.C. αίσθάνθηκε πιεστική τήν άνάγκη νά υίοθετήσει μιά παρόμοια τοποθέτηση γιά νά μή βρεθεί σέ μειονεκτική θέση. Αύτό συνέβαινε παρά τό γεγονός ότι οί έπίσημες στατιστικές έδειχναν, λογουχάρη, ότι τά ήμερομίσθια τών έργατών τής δασοκομίας, στίς περιοχές πού είχαν όργανωθεί άπ' τή S.A.C., ήταν πολύ μεγαλύτερα άπό κείνα πού κανονίσθηκαν άπ' τίς συμφωνίες τής L.O. Όπως συμβαίνει τόσο συχνά, οί κακές έργανωτικές ίδέες παραχίνησαν τίς καλές καί στό Συνέδριο τής S.A.C., πού έγινε στά 1929, δόθηκε ή εύχέρεια στά βιομηχανικά συνδικάτα νά ύπογράψουν συμφωνίες καί τό Συνέδριο τοΰ 1938 ύποστήριξε ότι ένώ ή όργάνωση θά παρέμενε πιστή, μέ τόν ένα τρόπο ή τόν άλλο, στίς άρχές της, θά έπαιρνε ύπόψη τίς συμφωνίες πού συνωμολογήθηκαν καί θ' άποδεχόταν τίς εύθύνες πού συνεπάγονταν στήν πράξη. Ή

ἐξέλιξη τῆς I.W.W. πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα ὑπῆρξε παράλληλη.

'Απ' τὴ μιὰ μεριά, ἡ ἐπιθυμία νὰ κρατηθεῖ μιὰ συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση στὸ σωστὸ δρόμο, ἔχει ὁδηγήσει σὲ διασπάσεις μέσα στὸ κίνημα κι ἀπ' τὴν ἄλλη, ἡ ἐπιθυμία νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἑνότητα τῆς ἐργατικῆς τάξης, τὴν ἔχει ὁδηγήσει στὴν ἐπιδίωξη συμφωνιῶν ἢ συγχωνεύσεων μὲ ἄλλες ὀργανώσεις. Ἡ διάσπαση τῆς I.W.W. στὰ 1924 ἔχει ἤδη ἀναφερθεῖ. Ἡ S.A.C. ὑπέστη μιὰ διάσπαση στὰ 1929 ὅταν ἀποσκίρτησαν τὰ περισσότερα ἀπ' τὰ τοπικὰ μέλη της, στὰ Νοτιοδυτικά, γιὰ νὰ δημιουργήσουν τὴν «SYNDICALISTISKA ARBETAREFEDERATION (S.A.F.). Ἡ ὀργάνωση αὐτὴ ἀντιπροσώπευε μιὰ πιὸ ἀσυμβίβαστη τοποθέτηση, σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ ἡ ἀδιαλλαξία γινόταν ὁλοένα καὶ πιὸ ἀντιδημοτικὴ καὶ δὲν πραγματοποιοῦσε καμιὰ πρόοδο. (Στὰ 1938 ἑνώθηκε ξανὰ μὲ τὴ S.A.C.). Στὰ 1928, δημιουργήθηκε μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπ' τὴ S.A.C. καὶ τὴ L.O. γιὰ νὰ καθορίσει μιὰ βάση πάνω στὴν ὁποία θὰ μποροῦσαν νὰ ἑνωθοῦν οἱ δυὸ ὀργανώσεις.

Στὰ 1929 τὸ ἐκτελεστικὸ ὄργανο τῆς S.A.C. συμφώνησε σ' αὐτὸ μὲ ἐξαίρεση μόνο δυὸ μέλη ποὺ διαφωνοῦσαν. Ἡ βάση γιὰ τὴν ἕνωση ἦταν ἕνα ἔγγραφο ποὺ βεβαίωνε ὅτι κι οἱ δυὸ ὀργανώσεις βασίζονταν στὴν σοσιαλιστικὴ ταξικὴ πάλη, ὅτι κι οἱ δυὸ ἀπέβλεπαν στὴν ἀντικατάσταση τοῦ καπιταλισμοῦ μὲ μιὰ συνεταιριστικὴ δημοκρατία κι ὅτι ἀντιτίθονταν στὸν μιλιταρισμὸ καὶ τὸν πόλεμο. Ὅταν αὐτὴ ἡ πρόταση προτάθηκε στὰ μέλη, ἀπορρίφτηκε μ' ἀποφασιστικὸ τρόπο. Ἔστω καὶ γιὰ μιὰ φορά, ἡ βάση μιᾶς ἕνωσης τὴν εἶχε σώσει ἀπ' τὸ ξεπούλημα κι εἶχε ἀναγνωρίσει ἐκεῖνο γιὰ τὸ ὁποῖο ἦταν ἀδιάφοροι οἱ ἡγέτες της, ὅτι οἱ ἐπαναστατικὲς προθέσεις ποὺ ἐκδήλωναν οἱ σοσιαλιστικὲς ἐφημερίδες δὲν εἶχαν κανένα νόημα στὴ πράξη.

Ἡ διάσπαση τῆς C.N.T. ἐπῆλθε μὲ τὸ περίφημο Μανιφέστο τῶν Τριάντα, ποὺ ὑποστήριζε μιὰ πιὸ εὔκαμπτη πολιτική, ἡ ὁποία ἰσχυρίστηκαν ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ ἐξυπηρετήσει καλύτερα τὶς ἀνάγκες τῶν ἐργατῶν, ἀπ' ὅ,τι μιὰ ποὺ βασιζόταν σὲ καθορισμένες διακηρύξεις ἀδιάλλακτων ἀρχῶν. Τὸ κίνημα τῶν «TREINTISTAS» ἦταν στενὰ συνδεδεμένο μὲ τὸ ἰδανικὸ τῆς ἑνότητας τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἰδωμένης ἀπ' τὴ σκοπιὰ μιᾶς συμμαχίας ἀνάμεσα στὴ C.N.T. καὶ τὴ σοσιαλιστικὴ «UNION GENERAL DE LOS TRABAJA-

DORES (U.G.T.). Στὶς 'Αστουρίες, ὅπου αὐτὴ ἡ ἄποψη εἶχε τὴν ὑποστήριξη τῆς πλειοψηφίας, ὑπογράφτηκε ἕνα σύμφωνο λίγο πρὶν ἀπ' τὴν ἐξέγερση τοῦ 'Οκτώβρη 1934. Ὅταν συνέβηκε αὐτό, οἱ σοσιαλιστὲς προσπάθησαν νὰ κερδίσουν τὸν πλήρη ἔλεγχο, ἀπέκλεισαν τὴν C.N.T. ἀπ' ὁρισμένες ἐπιτροπές, ὅπου ἦταν δυνατό, τελικὰ ὅμως δὲν κατόρθωσαν ν' ἀποκτήσουν ἀξιόλογη ὑποστήριξη στὴν ὑπόλοιπη 'Ισπανία.

Αὐτὲς οἱ δραστηριότητες διεξάγονταν στὴν 'Ισπανία κάτω ἀπ' τὴ σκιὰ τοῦ φασισμοῦ καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα μιᾶς σοσιαλιστικῆς ἐπαναστατικῆς ἀπάντησης σ' αὐτόν.

Προσπαθώντας νὰ κάνουμε ἕνα ἀπολογισμὸ τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ συνδικαλισμοῦ, εἶναι ἀναπόφευκτο τὸ γεγονὸς νὰ πέσει στὰ πρόσωπα καὶ τῶν ἀναρχικῶν ὁ ἔπαινος ἢ ἡ κριτική, γιατὶ δίχως τὴν ἀποφασιστικὴ δράση καὶ θεωρητικὴ πίστη τῶν ἀνθρώπων ποὺ ὑποστήριζαν ἀναρχικὲς ἢ σχετικὲς ἀπόψεις, ὁ συνδικαλισμὸς δὲν θἄχε οὔτε γεννηθεῖ οὔτε ἐπιβιώσει.

Ὅμως, οἱ ἀναρχικοὶ δροῦσαν σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ποὺ ἦταν περιορισμένη κι ἐνῶ ἔχει εἰπωθεῖ ὅτι τὸ βιομηχανικὸ συνδικάτο ἀποτελεῖ τὸ μέρος ὅπου πρέπει νἆναι ἐνεργητικοὶ οἱ ἀναρχικοί, δὲν ἔχει ἀποδειχθεῖ τὸ ὅτι οἱ ἀναρχικοὶ εἶναι πιὸ πετυχημένοι, ὅταν προσπαθοῦν νὰ προσφέρουν μιὰ ἡγεσία σ' ἕνα μαζικὸ κίνημα.

Ὁ πιὸ ἀποτελεσματικὸς τρόπος γιὰ τοὺς ἀναρχικοὺς ἢ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν πειστεῖ γιὰ τὴν ὀρθότητα τῶν συνδικαλιστικῶν ἰδανικῶν, ἀναφορικὰ μὲ τὸ νὰ βοηθήσουν μιὰ ἕνωση νὰ τὰ διατηρήσει σὰν πηγὴ ἔμπνευσής της, βρίσκεται στὸ νἆναι ἀνεξάρτητοι καὶ συνάμα ἀφοσιωμένοι. Αὐτὴ εἶναι μιὰ δύσκολη στάση, καθὼς θὰ συγκεντρώσει ἐπάνω τους τὰ πυρὰ τῆς κριτικῆς ἀπὸ τὰ μέσα, ἂν δὲν εἶναι προσεκτικοί, τὰ προβλήματα ὅμως ποὺ δημιουργεῖ μποροῦν νὰ λυθοῦν μέσα στὸ ἀναρχικὸ πλαίσιο ἀναφορᾶς, ἐνῶ τὰ προβλήματα τῶν ἀναρχικῶν ποὺ βρίσκονται στην ἐξουσία, στὴν κατάσταση νὰ ἀρνιοῦνται στοὺς ἄλλους τὸ δικαίωμα υἱοθέτησης μὴ - ἀναρχικῶν λύσεων καὶ νὰ ἐκδίδουν μανιφέστα στ' ὄνομα χιλιάδων ἀνθρώπων ποὺ δὲν τοὺς ἔχουν δεῖ ποτέ, εἶναι ἀδύνατο νὰ λυθοῦν.

Μὲ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ πρὸς τὴν κατεύθυνση μιᾶς πιὸ συγκεντρωτικῆς καὶ σταθερῆς δομῆς καὶ τὴν ἀνέλιξη τοῦ σύγχρονου Κράτους καὶ τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων, τὰ προβλήματα ποὺ ἀν-

τιμετωπίζουν οἱ ἐργάτες ἔχουν γίνει πιὸ μεγάλα καὶ πιὸ πολύπλοκα. Οἱ συνδικαλιστὲς ἀντέδρασαν σ' αὐτὸ μὲ πολὺ διαφορετικοὺς τρόπους. Ἡ IWW, λόγω, ἴσως, τῶν προηγούμενων συγκρούσεών της μὲ τὸ Σοσιαλιστικὸ Ἐργατικὸ Κόμμα, εἶχε πάρει μιὰ θέση πιὸ κοντινὴ ἀπέναντι στὴν ὀργάνωση καὶ τὴν ταξικὴ πάλη. Ἀκόμα κι ὅταν ἀναμείχθηκε σὲ μιὰ σειρὰ ἀγώνων γιὰ τὴν κατοχύρωση τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου, σὲ περιοχὲς ὅπου οἱ δραστηριότητές της εἶχαν ἀπαγορευτεῖ ἀπ' τὴν ἀστυνομία, ὑπῆρχε ἡ ἀνησυχία μήπως ἡ προσοχὴ συγκεντρωνόταν μονόπλευρα στὸ θέμα τῆς ἐλευθερίας κι ἀποσποῦσε τὴν προσοχὴ τῶν ἀγωνιστῶν ἀπ' τὴν ἐργοστασιακή τους ὀργάνωση. Μιὰ παρόμοια ὑποψία βάραινε τὴν ἀντιμιλιταριστικὴ προπαγάνδα κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Πρώτου Παγκόσμιου Πόλεμου. Μιὰ προκήρυξη τῆς I.W.W. ἔδειξε ὅτι ἐνῶ ἡ I.W.W στρεφόταν πρὸς τὰ ἐργοστάσια κι ἔλεγε «ὀργανωθεῖτε», ὅλες οἱ ἄλλες ριζοσπαστικὲς τάσεις θεωρητικολογοῦσαν. Ἀποτελοῦσε μέρος τῆς θεωρίας της ἡ πεποίθηση ὅτι ἂν οἱ ἐργάτες γίνονταν πιὸ ἀνεξάρτητοι κι ἀποκτοῦσαν μεγαλύτερο αὐτο-σεβασμό, ἡ ἐπαναστατική τους συνείδηση θὰ ἐξεγείρονταν κι ὅτι ἡ ἐπιτυχία στὴν ἄμεση πάλη τους, ποὺ διεξαγόταν καθημερινά, θὰ τοὺς ὁδηγοῦσε κατευθεῖαν στὴν κοινωνικὴ ἐπανάσταση.

Ἐκεῖ ἦταν ποὺ ἀπέτυχε πιὸ φανερὰ ἡ συνδικαλιστικὴ θεωρία. Ἀφοῦ πέτυχαν συντριπτικὲς νίκες μέσα σὲ σκληροὺς ἀγῶνες, χρησιμοποιώντας τὴν ἄμεση δράση, οἱ ἐργάτες δὲν ἐπωφελήθηκαν ἀπ' τὶς ἐμπειρεῖες τους γιὰ νὰ ἐπεκτείνουν τὸν ταξικὸ πόλεμο μέχρι τὴν τελικὴ νίκη, ὅπως ἔλπιζαν ὅτι θὰ γινόταν οἱ συνδικαλιστές. Τ' ἀφεντικὰ καὶ τὸ Κράτος ἐπωφελήθηκαν πολὺ περισσότερο ἀπ' τὶς ἐμπειρεῖες τους καὶ τροποποίησαν τὴν οἰκονομικὴ δομὴ τῆς κοινωνίας μὲ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ μὴν ἐπικρατοῦν πιὰ οἱ συνθῆκες μέσα στὶς ὁποῖες ἀναπτύχθηκε ὁ συνδικαλισμός.

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι γιὰ νἆναι ἀποτελεσματικὴ μιὰ ἐργατικὴ ὀργάνωση θὰ πρέπει νὰ υἱοθετήσει σὰν ὀργάνωση, μιὰ θέση, πάνω σ' ὅλα τὰ εἴδη τῶν προβλημάτων ποὺ δὲν συμπεριλήφθηκαν στὸ πεδίο ἐνδιαφέροντος τῶν πρωτοπόρων τοῦ ἐπαναστατικοῦ συνδικαλισμοῦ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταβληθεῖ ἀπὸ μιὰ ἀγωνιστικὴ ὀργάνωση, ποὖναι ἀναμειγμένη σὲ τοπικοὺς καὶ βραχύβιους ἀγῶνες, σ' ἕνα ἀντιπολιτευτικὸ κίνημα, ἡ ἔλλειψη τοῦ ὁποίου ἀποτέλεσε τὴν παγίδα μέσα στὴν ὁποία ἔπεσαν ἡ I.W.W. κι ἡ S.A.C. Ἡ I.W.W. περιορισμένη στὸ

παραδοσιακό στενό της πλαίσιο, έχασε γρήγορα κάθε σημασία κι ή S.A.C., συνειδητοποιώντας τελικά ότι ή πίεση τών άδρανών μελών της δέν τής έπέτρεπε νά υιοθετήσει μιά συνειδητή έπαναστατική τοποθέτηση πάνω σέ θέματα όπως ή πολεμική κρίση και τό κράτος εύημερίας πήρε μιά θέση πού τήν έκανε νά ξεχωρίζει δύσκολα άπ' τήν L.O., γιά τήν άντικατάσταση τής όποίας δημιουργήθηκε.

Δέν ήταν δύσκολο γιά τούς άναρχικούς νά χτυπήσουν τούς ρεφορμιστές μέσα στή S.A.C., άλλά αύτό πού τούς άπασχολοῦσε βασικά ήταν τό νά βρεθεῖ μιά λύση στό πρόβλημα μιᾶς έπαναστατικής όργάνωσης, μέσα σέ μιά κατάσταση πού δέν εύνοοῦσε τήν έπανάσταση. Στό σημερινό κράτος εύημερίας, έμφανίζονται όλοένα και περισσότερα σημάδια έξέγερσης ένάντια στίς νέες, πιό ήπιες μορφές καταπίεσης πού συνεπάγεται. Ὁ δίδυμος στόχος τῶν συνδικαλιστῶν τοῦ παρελθόντος, ήταν ή άποτελεσματικότητα στήν καθημερινή πάλη καί, διαμέσου αύτής, ή έγκαθίδρυση μιᾶς άντιεξουσιαστικής κομμουνιστικής κοινωνίας. Εἶχαν καταπληκτική έπιτυχία άναφορικά μέ τόν πρῶτο στόχο τους, άλλά δέν πραγματοποίησαν καμμιά άληθινή πρόοδο άναφορικά μέ τόν δεύτερο. Τά έργατικά κινήματα τοῦ μέλλοντος θά πρέπει νά διεξάγουν διαφόρων είδῶν μάχες, ένάντια στή γραφειοκρατία, στήν χαύνωση τής άφθονίας και στούς έργατοπατέρες καθώς έπίσης κι ένάντι στούς έργοδότες. Κατά συνέπεια θά χρειαστοῦν μιά πολύ μεγαλύτερη κοινωνική κατανόηση, όσο ποτέ άλλοτε, και τά πλεονεκτήματα τῶν μαζικῶν όργανώσεων θἆναι πιό άμφίβολα. Θά γίνει έπίσης πιό φανερό τό ότι ή οικοδόμηση μιᾶς έλεύθερης κοινωνίας δέν άκολουθεῖ αύτόματα τήν καταστροφή τής παλιᾶς.

Κοντολογής, ή πιό άναγκαία έξέλιξη γιά ένα μελλοντικό έργατικό κίνημα δέν έγκειται τόσο στήν άναβίωση τοῦ παλιοῦ συνδικαλισμοῦ, όσο στήν άνάπτυξη και διάδοση τοῦ άναρχισμοῦ.

ΦΙΛΙΠ ΧΟΛΓΚΑΙΗΤ

Παράρτημα Γ΄

Διακήρυξη τῆς Ἕνωσης Ἀναρχοσυνδικαλιστικῆς προπαγάνδας τοῦ Πέτρογκραντ

Ἡ σημερινὴ στιγμὴ ἀντιπροσωπεύει μιὰ ἀποφασιστικὴ καμπὴ στὴν ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητας. Ὁ παγκόσμιος πόλεμος, ποὺ μαίνεται ἤδη, ἐδῶ καὶ τρία χρόνια, ἔχει ἀποκαλύψει μὲ ἐκπληκτικὴ σαφήνεια τὴν ὁλοκληρωτικὴ κατάρρευση τῶν θεμελίων στὰ ὁποῖα στηρίζεται ἡ σύγχρονη κοινωνία. Ἡ πιὸ ξεκάθαρη μαρτυρία γιὰ τὴν πτώση τῆς καπιταλιστικῆς τάξης, εἶναι ἡ λαϊκὴ ἐπανάσταση ποὺ ἔχει ξεσπάσει σ' ὁλόκληρη τὴ Ρωσία κι ἡ ὁποία συνεχίζει ν' ἀναπτύσσεται πρὸς τὴν κατεύθυνση μιᾶς ριζικῆς κοινωνικῆς ἀνατροπῆς. Ἐπιπρόσθετα, ὑπάρχει ὁ ἀναβρασμὸς ἀνάμεσα στὶς τάξεις τοῦ προλεταριάτου τῶν ἄλλων καπιταλιστικῶν χωρῶν ποὺ ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ πάρει τὶς διαστάσεις μιᾶς μαζικῆς ἐπαναστατικῆς ἔκρηξης. Τὰ ἱστορικὰ αὐτὰ γεγονότα ἔχουν μιὰ πρωταρχικὴ σημασία. Δείχνουν ὅτι ἡ πρωτοπορεία τοῦ διεθνοῦς προλεταριάτου, ποὺ ἀναζητάει μιὰ διέξοδο ἀπ' τὴν ἀφόρητη κατάσταση ποὺ γέννησε ὁ τρίχρονος πόλεμος τὸν ὁποῖο ἔκανε ἡ ἰμπεριαλιστικὴ μ π ο υ ρ ζ ο υ α ζ ί α τῶν μεγάλων δυνάμεων, βρίσκεται ξαφνικὰ ἀντιμέτωπη μὲ τὴν προοπτικὴ μιᾶς ὁλοκληρωμένης κοινωνικῆς ἐπανάστασης, ποὺ ὡς τότε φαινόταν σὰν ἕνα θέμα τοῦ μακρινοῦ μέλλοντος.

Ἡ ἀνάγκη γιὰ μιὰ βασικὴ κοινωνικὴ κι οἰκονομικὴ ἀνοικοδόμηση εἶναι σήμερα ἰδιαίτερα αἰσθητὴ στὸ Ρώσικο προλεταριάτο. Ἡ με-

γάλη ἀποδιοργάνωση τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας, ἡ ὁλοκληρωτικὴ χρεωκοπία πρὸς τὴν ὁποία κινεῖται γρήγορα ἡ Ρωσία κι ἡ ὁποία εἶναι ἀναπόφευκτη, ἂν πρόκειται νὰ ἐπιτραπεῖ ἡ διατήρηση τοῦ ἀπαραβίαστου τῶν καπιταλιστικῶν μορφῶν, ἀπαιτεῖ τὴν ἄμεση ὀργάνωση νέων μορφῶν οἰκονομικῶν σχέσεων ἀπ' τὶς ἴδιες τὶς ἐργαζόμενες μάζες. Καμιὰ κοινωνικὴ μεταρρύθμιση, ποὺ πραγματοποιεῖται ἀπ' τὴν κορυφὴ ἀπὸ μιὰ ἀστική, μισοσοσιαλιστικὴ ἢ ἀκόμα καὶ μιὰ ἀπόλυτα Σοσιαλιστικὴ Προσωρινὴ Κυβέρνηση ἢ Συντακτικὴ Συνέλευση, δὲν μπορεῖ ν' ἀνακουφίσει τὴν οἰκονομικὴ δυσπραγία ποὺ χειροτερεύει καθημερινά. Οἱ λαϊκὲς ὀργανώσεις - ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν κι ἀγροτῶν — δὲν πρέπει νὰ βασίζονται σὲ μεταρρυθμίσεις ἀπὸ πάνω, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπιχειροῦν μιὰ ἄμεση καὶ ριζικὴ ἀναδιοργάνωση τῶν σημερινῶν κοινωνικῶν κι οἰκονομικῶν σχέσεων.

Μιὰ τέτοια ὀργάνωση ὑπάρχει ἤδη σ' ἕνα σημαντικὸ βαθμό. Τὴν ἴδια ἀκριβῶς μέρα τῆς πτώσης τῆς δυναστείας τῶν Ρωμανὼφ, ἄρχισε μιὰ πυρετικὴ ὀργάνωση τῆς ἐργασίας στὸ ἐπίπεδο τῆς βάσης. Οἱ Ἀναρχοσυνδικαλιστές, ποὺ εἶχαν πάντοτε στηρίξει μεγάλες ἐλπίδες στὸ δημιουργικὸ πνεῦμα τῶν μαζῶν καὶ στὴν ἱκανότητά τους γιὰ αὐτο - ὀργάνωση μέσα σὲ μιὰ ἐπαναστατικὴ κατάσταση, δὲν διαψεύτηκαν στὶς προσδοκίες τους. Ὁλόκληρη ἡ Ρωσικὴ ἐπικράτεια καλύπτεται τώρα ἀπὸ ἕνα πολύπλοκο δίκτυο λαϊκῶν ὀργανώσεων: σοβιὲτ ἀπὸ ἐργατικούς, ἀγροτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ἀντιπροσώπους, βιομηχανικὰ συνδικάτα, ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπές, ἑνώσεις ἀκλήρων ἀγροτῶν κλπ. Καὶ καθημερινὰ ἀναπτύσσεται ἡ πεποίθηση ἀνάμεσα στὶς ταλαίπωρες μάζες, ὅτι μόνο οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι, διαμέσου τῶν ὀργανώσεών τους ποὺ δὲν ἀνήκουν σὲ κανένα κόμμα, μποροῦν νὰ ἐκπληρώσουν τὸ καθῆκον μιᾶς ριζικῆς κοινωνικῆς κι οἰκονομικῆς ἀνοικοδόμησης.

Τὸ κράτος ἔχει ἤδη ὑποστεῖ τὸ πρῶτο συντριπτικὸ πλῆγμα. Θὰ πρέπει τώρα ν' ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ μιὰ Πανρωσικὴ Ὁμοσπονδία ἐλεύθερων πόλεων κι ἐλεύθερων κομμουνῶν, ἀπὸ ἀστικὲς κι ἐπαρχιακὲς κομμοῦνες ποὺ συνενώνονται, ἀπὸ τοπικές, συνοικιακὲς καὶ περιφερειακὲς ὁμοσπονδίες. Μιὰ τέτοια πολιτικὴ ἀνοικοδόμηση θὰ προσφέρει μιὰ ριζοσπαστικὴ λύση στὸ πρόβλημα τῆς ἀπόλυτης αὐτονομίας γιὰ τὶς μικρὲς περιφερειακὲς μονάδες. Θὰ δείξει ἐπίσης τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἐπίλυση πολύπλοκων ἐθνικῶν ζητημάτων, ποὺ δὲν μποροῦν νὰ ἐπιλυθοῦν ὅσο διατηρεῖται τὸ κράτος — ἀκόμα κι ἂν εἶναι «δημο-

κρατικό», μὲ τὸ νὰ ἐπιτρέπει ἕνα βαθμὸ αὐτονομίας στὶς ἐθνότητες. Τὰ σοβιὲτ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ στρατιωτῶν, ποὺ ἐκφράζουν τὴν πολιτικὴ θέληση τῶν μαζῶν, πρέπει ν' ἀναλάβουν τὴν ἐκτέλεση αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ἀνοικοδόμησης τῆς χώρας μὲ βάση τὴν πιὸ πλατιὰ ἐφαρμογὴ τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ συστήματος.

Ἀλλὰ ἡ ἐκτέλεση ἑνὸς δεύτερου κι ἀκόμα πιὸ σημαντικοῦ καθήκοντος, ἐκείνου μιᾶς πλέριας οἰκονομικῆς ἀνοικοδόμησης, θὰ πρέπει ν' ἀφεθεῖ σὲ ἄλλες λαϊκὲς ὀργανώσεις ποὺ ταιριάζουν καλύτερα γι' αὐτὸ τὸ σκοπό: τὰ βιομηχανικὰ συνδικάτα κι ἄλλες οἰκονομικὲς ὀργανώσεις τῶν ἐργατῶν κι' ἀγροτῶν. Ἡ ἀπαλλοτρίωση τῆς γῆς, ὁ ἐργατικὸς ἔλεγχος στὴν παραγωγὴ κι ἄλλα μέτρα ποὺ ὁδηγοῦν στὴν πλέρια κοινωνικοποίηση τῆς γῆς καὶ τῶν ἐργοστασίων, μποροῦν νὰ πραγματοποιηθοῦν μόνο ἀπὸ ὁμοσπονδίες γεωργικῶν συνδικάτων, βιομηχανικὰ συνδικάτα, ἐργοστασιακὲς ἐπιτροπές, ἐπιτροπὲς ἐλέγχου κι ἄλλες παρόμοιες ὀργανώσεις στὶς τοπικὲς συνοικίες, σ' ὁλόκληρη τὴ χώρα. Μόνο μιὰ Πανρωσικὴ ἕνωση αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων τῶν παραγωγῶν γύρω ἀπ' τὴν ὁποία θὰ συσπειρωθοῦν ἐπίσης ὅλα τὰ ἱκανὰ στοιχεῖα ἀπ' τὶς παρασιτικὲς καὶ μεσαῖες τάξεις τοῦ πληθυσμοῦ, μπορεῖ νὰ κατορθώσει ν' ἀνοικοδομήσει ὁλόκληρη τὴν οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς χώρας πάνω σὲ νέες βάσεις. Κι αὐτὴ ἡ διαδικασία ριζικῆς οἰκονομικῆς ἀνοικοδόμησης θ' ἀναπτυχθεῖ στὸ βαθμὸ μόνο ποὺ ἡ σημασία τῶν πολιτικῶν ὀργανώσεων μειώνεται, ἐνῶ ἡ σημασία τῶν οἰκονομικῶν ὀργανώσεων τῶν παραγωγῶν αὐξάνει, ὀργανώσεων ποὺ μποροῦν νὰ ἐξαφανίσουν τὶς ἄχρηστες πολιτικὲς μορφὲς τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης.

Ἡ κοινωνικὴ ἐπανάσταση, ποὺ τὸ Ρωσικὸ ἀστικὸ κι ἐπαρχιακὸ προλεταριάτο ἐργάζεται ἀπὸ κοινοῦ γιὰ νὰ φέρει σὲ πέρας, θἄναι ἀντικρατικὴ στὶς μεθόδους πάλης της, συνδικαλιστικὴ στὸ οἰκονομικὸ της περιεχόμενο κι ὁμοσπονδιακὴ στὰ πολιτικά της καθήκοντα. Ὁ θρίαμβός της θ' ἀναγγείλλει ἔτσι τὴ δημιουργία ἑνὸς κοινωνικοῦ συστήματος, ποὺ θὰ ἐξελιχθεῖ φυσιολογικὰ καὶ σχετικὰ ἀνώδυνα πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς πλέριας ὑλοποίησης τοῦ Ἀναρχοκομμουνιστικοῦ ἰδανικοῦ.

Στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν Ἀναρχοσυνδικαλιστικὴ ἀντίληψη τοῦ περιεχομένου καὶ τῶν καθηκόντων τῆς Ρώσικης Ἐπανάστασης, εἶναι ἡ θέση μας ἀπέναντι στὸ πρόβλημα τοῦ πολέμου. Μιὰ διαρκὴς

εἰρήνη ἀνάμεσα στὰ ἔθνη, δὲν μπορεῖ νὰ παγιωθεῖ ἀπὸ πάνω, ἀπ' τὶς ἰμπεριαλιστικὲς κυβερνήσεις. Δὲν μπορεῖ νἄναι παρὰ μόνο τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς νικηφόρας ἐξέγερσης τοῦ προλεταριάτου ὅλων τῶν ἐμπόλεμων χωρῶν, ποὺ θὰ δώσει ἕνα τέλος στὸν ληστρικὸ ἀνταγωνισμὸ τῶν καπιταλιστῶν καὶ θὰ προετοιμάσει τὸ δρόμο γιὰ τὴν ἑνότητα τῶν ἐλεύθερων ἀνθρώπων. Κατὰ συνέπεια, ἡ συνέχιση καὶ τὸ πλάταιμα τῆς ἐπανάστασης στὴ Ρωσία — ἡ μετατροπή της σὲ κανωνικὴ ἐπανάσταση — ἀποτελεῖ ἕνα παράγοντα τεράστιας διεθνοῦς σημασίας. Μιὰ «ἐπίθεση», ποὺ ὑποτίθεται ὅτι ἐξαπολύεται μὲ σκοπὸ τὴν ἀπελευθέρωση, τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ νὰ κάνει εἶναι νὰ ὠφελήσει τοὺς καπιταλιστὲς καὶ τῶν δυὸ στρατοπέδων, ποὺ ἐνδιαφέρονται γιὰ μιὰ «νικηφόρα» ἔκβαση τοῦ πολέμου. Δὲν μπορεῖ νὰ ὠφελήσει τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ λαχταροῦν παντοῦ νὰ σταματήσει γιὰ πάντα ἡ συνέχιση τῆς ἐμπόλεμης κατάστασης καθὼς καὶ νὰ ἀνατραπεῖ ὁ καπιταλιστικὸς ζυγός. Οἱ 'Αναρχοσυνδικαλιστές, τώρα ὅπως καὶ πρὶν ἀπ' τὴν ἀνατροπὴ τοῦ δεσποτισμοῦ, ξέρουν πολὺ καλὰ πῶς ὁ «βασικὸς ἐχθρὸς βρίσκεται μέσα στὴ δική σου χώρα» κι ὅτι τὸ σύνθημα τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν παράδοση στὴν ἀντεπανάσταση ὅλων τῶν κατακτήσεων ποὺ πέτυχε ὁ λαός. Μόνο διαμέσου τῆς συνέχισης καὶ τοῦ πλαταίματος τῆς Ρώσικης ἐπανάστασης, μποροῦν νὰ δημιουργηθοῦν οἱ συνθῆκες γιὰ τὸ εἶδος τῆς εἰρήνης ποὺ θὰ εὐνοήσει ἕνα ἐπαναστατικὸ ξέσπασμα ἀνάμεσα στὶς προλεταριακὲς μάζες τῆς Γερμανίας. 'Εκεῖνες οἱ προλεταριακὲς μάζες ἀπελευθερώνονται, ἤδη ἀπ' τὴν βλαβερὴ ἐπίδραση τῶν Σοσιαλιμπεριαλιστῶν, ποὺ ρίχνουν τοὺς διεθνιστὲς ἐπαναστάτες στὴ φυλακὴ καὶ τοὺς ὑποβάλλουν σὲ κάθε ἄλλη μορφὴ καταδίωξης. Μόνο ὁ τελικὸς θρίαμβος τῆς Ρώσικης 'Επανάστασης θὰ κάνει δυνατὴ μιὰ διεθνῆ ἐπανάσταση καὶ μόνο ἡ ἐπιτυχία τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης μπορεῖ μὲ τὴ σειρά της νὰ ἐξασφαλίσει τὴ νέα κοινωνικὴ τάξη στὴ Ρωσία.

Οἱ μορφὲς κι ἡ φύση τῆς δραστηριότητας ποὺ ἐπιτελεῖται ἀπ' τοὺς 'Αναρχοσυνδικαλιστὲς στὴ Ρωσία, πηγάζουν λογικὰ ἀπ' τὴν ἀντίληψή τους γιὰ τὸ περιεχόμενο καὶ τὰ καθήκοντα τῆς Ρώσικης 'Επανάστασης. Οἱ 'Αναρχοσυνδικαλιστὲς δὲν ἀποτελοῦν ἕνα ξεχωριστὸ πολιτικὸ κόμμα γιατὶ πιστεύουν ὅτι ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν πρέπει ν' ἀποτελεῖ καθῆκον μόνο τῶν ἐργατικῶν κι ἀγροτικῶν ὀργανώσεων ποὺ δὲν ἀνήκουν σὲ κανένα κόμμα. Προσχωροῦν σ' ὅλες

τὶς παρόμοιες ὀργανώσεις καὶ διαδίδουν τὴν προπαγάνδα ποὺ ἀναφέρεται στὴ φιλοσοφία τους καὶ στὸ ἰδανικό τους γιὰ μία δίχως κυβέρνηση κομμούνα, ποὺ οὐσιαστικὰ ἀντιπροσωπεύει ἁπλῶς τὸ πλάταιμα καὶ τὴ συστηματικοποίηση τῶν πεποιθήσεων καὶ μεθόδων πάλης, ποὺ ἀναπτύχθηκαν ἀπ' τὶς ἴδιες τὶς ἐργαζόμενες μάζες. Υἱοθετώντας τὴν θέση ὅτι ὁ βασικὸς σκοπὸς κάθε κανωνικῆς ἀναταραχῆς πρέπει νᾆναι ἡ οἰκονομικὴ ἀνοικοδόμηση, οἱ 'Αναρχοσυνδικαλιστὲς πάνω ἀπ' ὅλα θὰ ἐξασκήσουν τὶς δυνάμεις τους γιὰ νὰ δουλέψουν σ' ἐκεῖνες τὶς μαζικὲς οἰκονομικὲς ὀργανώσεις ποὺ πρέπει νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ἀναδιοργάνωση τῆς παραγωγῆς καὶ κατανάλωσης πάνω σὲ ἐντελῶς νέες βάσεις.

Γκόλος Τρούντα (Πέτρογκραντ)
11 Αὐγούστου 1917

